

ARGIA

POLITIKA

Elkarri eta
Bakearen Aldeko
koordinakundea
aurrez aurre

**JOSU
LANDA**

«Hogeita hiru
urteren buruan
gauzak azaletik
bakarrik aldatu
dira»

HAUR LITERATURA

Asko
hazi den
negozio txikia

**J.J. LOPEZ DE
MATURANA**

«Instituzionaldu
egin behar da
Opera
Denboraldia»

**K-2, FELIX IÑURRATEGIREN KRONIKA
GAILURRAK ITXOIN BEZA**

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

Zapitrik laxora

MUNDUA zapia, denetariko zuhaitzez osaturiko basoa, goia. I izeneko mugimendua; hutsa. (h)il, iaio, iai, iakin, izan... Bere ezaugarriak ezjakintasuna eta ezezaguna, hots, *berri*. Jokiera, berriz, *arreta*, *adi*, *azti* eta *erne*. Ekintza, ostera, aske izan, maite izan, eder izan, sen-senti izan, apal eta zori izan. Zuhaitza egia. Mugimendua ezin harrapatu, bai ordea, parte hartu. Dagoena baino ez dago eta, hortik sortzen, ordena, araua, harremana eta I (-k, -ri, -ren, -rentzat...) unea edo espazioa sortzen, hau da, denborarik ez, dena aisia, *oraina*, *zapia*. Ez zuhaitzik, *dena abazte*, *dena zori*, *dena bat*, *dena osoa*. Neurririk ez, nor izateko besteak behar. I mugimendua lau haitzetarantz zuzendua eta, berorietatik zaurigarri.

Egun batean, gaizki ulerturiko pai-

IRAKUR- LEAK MINTZO

saia, hautsak harturiko begiarena; gurutzatzea izan eta, itzalean azpiratzea azaldu. «Eguraldi gorriko eguna», egunero eta unero ospatzen duguna. Arratsa, dena geldo, mugimendu eza, zapi koloreduna eszenatoki. Gaitza denboraren esku utzi eta, denetarako zapi sortu, etiketaz eta kolorez, basamortu bihurtzerainokoxea, NIra, alegia. Dena zahar, dena amets, dena lo eta lotsa; *etsipena*, *iara*, *erasoa*.

Ez izan berezko eremua eta irten

nahi, ai zenbat kirten! Beste gaizki ulertze bat, beste gaizki ulerturiko paisaia, beste gurutzatze bat gain jartze ikusi itzalean, hauts pitin batek —basamortuko espejismoak harrotutakoak— beste begia ilundu. Hau ilunpea! *Itsua!* Korapiloaren bidez laxo azula bihurtu duena. Mozkorraldian ederto luzitzen dena. Ai biharamuna! Miztoa bikoa da, gero!

Ez korapilo gehiagorik, ez miztorik. Ondorioa katea dugu eta. Aska korapiloa. Ez badakizue nora jo, bada gelditirik egon, itsu-mustuan ibiltzea amildegira murgiltzea bait da eta, lehen pausua azkena eta bakarra da. Basoko haize hezeak hautsa begi bistatik kenduko dizuen bitartean, geldirik, azti eta adi egon, ez gehiagorik ezta gutxiagorik ere. *Egon! Eutsi!*

Pello Sarriegi Urretabizkaia
Barrika (Bizkaia)

H I R U G A R R E N B E G I A

Midas erregea, utikan!

HALAKOXEA omen da **Spielberg** zinemako jeinua, ukitzen duen guztia urre bihurtzen duena, baina hainbati jeinuak atzenerako lotan geneukan jenioa ere kanporarazi digu, txarrean gainera. Gizon honek panpin berde atsegin baina seko itsusia ekarri eta denok extralutarrei buruzko tesiak egiten bukatu genuen; itsasoan oina sartzeko ere beldurtuta ibili ginen orduan mukitsu ginenok pizti baten hortzeginen beldur... eta orain animalia txikitxo horiek hizpidera ekarri eta bat-batean paleontologia bilakatu da zaletasunik gogokoena. Liburuak, ilobari astero erosi beharreko

puzzle eta panpinak, era guztietako erreportaia eta sekula jakin ez genituen egia biribilak... *Iguanodon* bat nolakoa den ez dakizula? Zureak egin du, esne mamitan bizi zarela!

Eta noski, gaurkota-sunaren izenean, iritzi publikoak eskatzen duenari erantzunez (hots, iritzi publikoak eskatzen duela iritzi txit pribatuak eska dezan nahi duena eta hori), geu ere RH negatiborik zuen piztitzarrik ba ote zementz miatzera. Egongo ez ziren bada, erruz. Hizkuntza zaharrenaren jabe izan eta megalosaururik edukiko ez dugu bada asaba zaharren batarza oparo honetan!

Beste arrazoi handiagorik izan bide dugu eta, gaurko egunean iraganaz lotsatzen ez gara hasiko. Hemen *sauru* horietakorik ez eta animaliarik handiena Getaria-ko arratoia izan bada ez da gure errua (euskal herritarroi ez digute, oraindik, meteoritoen gai horretan ezer egotzi), eta ez gara hatza baldin bada eskua dela esaten ibiliko.

Konturatuko zineten bezala, eta horretara dator arestikoa, euskal parke jurasikoa aztertu eta hainbat datu eman hemengo biztanle handi haietaz, eta gero infograma deitzen zaion marrazki moduko horri zehatz erreparatu eta

bietako bat: euskal dinosauruak oporretara edo ardo bila joaten ziren Errioxa eta Soria aldera, edo zirkuluaren laukotasuna asmatu dugu. Euskal Herriko mapatik kanpora geratu zaizkigula, zortzigarren merinaldea asmatu beharko dugula.

Jakina, batzuek esango duzue orduan euskal lurraldeak zabalak zirela, besteek euskal lurraldeez hitz egitea garai haiek aipatuz ezinezkoa dela... Zorioneko saurion pasaportea zein zen asmatzen ere badugu kalapita berria. Horregatik behintzat mereziko ahal zuen!

MIKEL ELORZA

Azaleko argazkia: Jon Ander Loidi

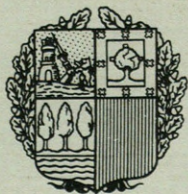
7. Politika kronika. AITZIBER YARZA.
8. Elkarri eta Bakearen Aldeko Koordinakundeko kide bana aurrez aurre.
Bakearen bi aurpegi AITZIBER YARZA.
12. Politika ttanttaka.
14. Nazioarte kronika. LUKAS MARTINEZ.
16. Edouard Balladur, Frantziako lehen ministroa.
Mirari gabeko salbatzailea. XABIER LETONA.
18. Nazioarte ttanttaka.
20. Agustin Amasorrain, Orona kooperatibaren gerentea:
«Marketina Oronaren alorrik oinarritzko eta garrantzitsuena da». MYRIAM GARTZIA.
22. Unibertsitate euskaldun baten memoriak.
MYRIAM GARTZIA.
30. K-2 gailurrak itxoin beza. FELIX ÑURRATEGI.
34. Josu Landa: «Hogeita hiru urteren buruan etorri, eta aldatu diren gauzak azalekoak dira». AMAGOIA IBAN.
40. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.
42. Juan Jose Lopez de Maturana da ABAOko idazkaria:
«Instituzionaldu egin behar da Opera Denboraldia». JOXI GOIKOETXEA.
46. Haur literatura: asko hazi den negozio txikia.
J.J. PETRIKORENA.
51. Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.
52. Kultura Agenda.
54. Argitalpenak.
56. Kultura ttanttaka.
58. Aukeran.
64. Denborapasa.
66. Euskaratik maitasunez. XABIER KINTANA.

POLITIKA: Ataungo Oargi Troskaeta Kultur elkarteak deitua Elkarri-ko Juanjo Perez eta Bakearen Aldeko Koordinakundeko Juan Mari Tolosa bildu ziren mahai baten inguruan Felipe Juanis moderatzaile izanik. Mahainguruaren izenburua «Bake bideak Euskal Herrian» izan zen eta bertako partaideek bakoitzaren taldearen ideiak defenditzeko aukera izan zuen. Mahainguruan zehar argi ikusi zen bakeak aurpegi ezberdinak dituela. **8**

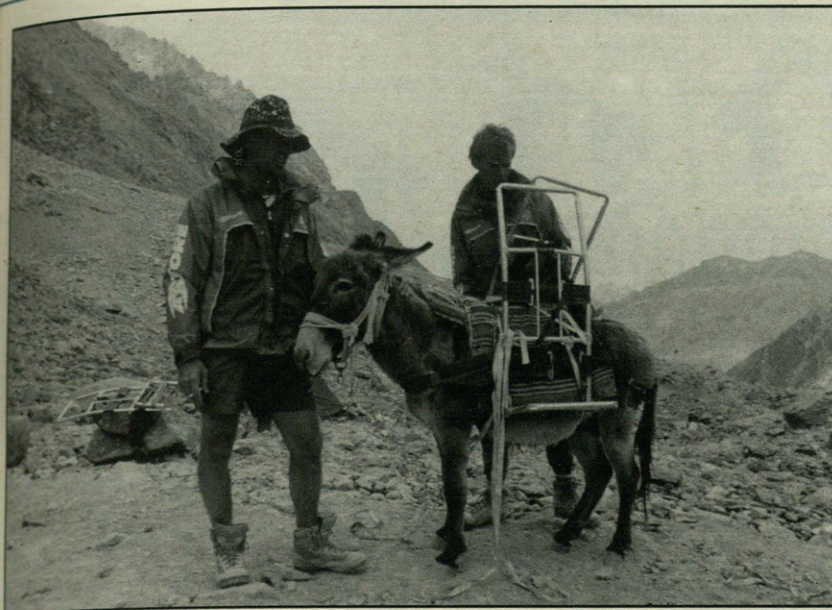
UNIBERTSITATEA: 70eko hamarkadan, euskara batuaren mugimenduak unibertsitateko giroak mugiarazi zituen. Ordutik, Euskal Herriko unibertsitateek euskalduntze prozesu aurre egin diote. Baina gaur egungo egoera ez da espero bezain on. Borroka luzea eta latza izan arren, arlo batzuetan antzematen da euskararekiko jarrera ez da egokiena. Dosier honetan, urte hauetako balorazioak, egungo egoera eta etorkizuneko aurrakuspenak aztertzen ditugu. **/22**

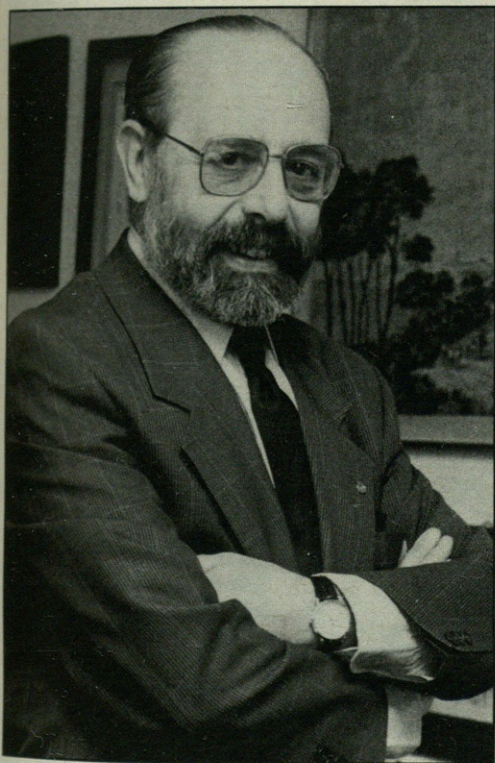
Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

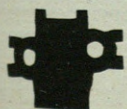
Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jasotzen du

K-2: Munduko gailurrik zailena dela diote mendizaleek. Hala ere, hara joan zen duela hilabete batzuk euskal espedizio bat. Inurrategi anaiak, Joseba Urkia, Jon Ander Loidi, Fernando Uribesalgo, Kontsi Zozia eta Kepa Mateo mendizaleak. Inurrategitarrek egin zuten gailurra lortzeko azken saiaketa. Beraietako batek, Felixek, espedizioaren gorabeherak gogoratu dizkigu idatziz. K-2 mendia menperatu ezinaren kronika bat gehiago, baina ez azkena. Erdiko orrialdeetan duzu zuzeneko kronika hau./30

JUAN JOSE LOPEZ DE MATURANA: Abiatu da ABAOk antolatzen duen 42. Bilboko Opera Denboraldia. Zenbait berrikuntza jorratzeko asmoa izan du ABAOk aurten, eta azken urteetako egitaraurik ausartena bezala aurkeztu du denboraldi berria. Juan Jose Lopez de Maturana da ABAO Bilboko Operaren Lagunen Elkarteko idazkaria, eta berarekin aztertu dugu opera denboraldia nahiz jende askorentzat ezezaguna den jenero hau./42

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san Sebastián

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Garbiñe Ubeda.
GERENTZIA: Joxe Mari Irazusta.
ADMINISTRAZIOA: Aitor Aznar.
PUBLIZITATEA: Josu Martikorena.
PROMOZIOA: Jose Luis Olaziregi.
HARPIDETZAK: Olatz Korta.
BIDALKETA: Pedro Benitez, Koldo Etxetxipia.

ERREDAKZIOA

LASARTE: Joxi Goikoetxea, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Juan Jose Petrikorena, Aitziber Yarza.
BILBO: Myriam Gartzia, Xabier Letona.
IRUÑA: Patxi Larrion.
URRUÑA: Ixabel Etxeberria.

ERREDAKZIO LAGUNTZAILEAK

LASARTE: Ritxi Lizarza, Bego Montorio, Jon Odrozola, Joxemi Saizar, Patxi Sarriegi, Pello Zubiria.
BILBO: Maite Artola, Monika Belastegi, Patxi Gaztelumendi, Mikel Lizaso, Nere Portillo, Lierni Uribarren, Arritxu Zelaia, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogotia.
GASTEIZ: Jaione Guridi, Olatz Irizar, Leire Lopez de Aberasturi, Vanessa Sanchez.
IRUÑA: Iñigo Herce, Ixiar Rozas, Ander Usabiaga, Miren Valverde.

KOLABORATZAILEAK

Iñaki Agirresarobe, Joxerra Aizpurua, Gurutz Ansola, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Patxi Azpillaga, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Iñaki Barcena, Itxaro Borda, Sergio G. Cruzado, Jean Louis Davant, Joxan Elosegi, Ramon Etxezarreta, Luis Fernandez, Julian Florez, Ander Gillenea, Garikoitz Garaialde, Joxan Goia, Andres Gostin, Joxe Anjel Iturbe, Joxe Mari Iturralde, Joxe Lacalle, Josu Landa, Karmelo Landa, Juan Jose Lapitz, Jon Larrañaga, Xabier Lekuona, Emilio Lopez Adan, Mattin, Xabier Mendiguren Elizegi, Imanol Murua, Iñaki Murua, Bea Narbaiza, Jaione Ogiza, Joxe Mari Ostolaza, Jesus M. Rodriguez Ibabe, Juanjo San Miguel, Jon Sarasua, Tala, Arantza Tapia, Txillardegi, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Fernando Villar, Iñaki Zarata, Patxi Zubizarreta.

HIZKUNTZ ARDURADUNA: Mikel Elorza.
ARGAZKILARIA: Leire Arzuaga.
DISEINUA, INFOGRAFIA ETA MUNTAKETA: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxe: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48002 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxe: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxe: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña. Fax-Tlf : 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

IMPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA: Antza, S.A.L.

US

EKO ATEASU
Keelavite poligonoa z/g
ASTEASU

EKO VILLALBA
San Juan Kalea, 9
EIBAR

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

AUTOSERVICIO GORA-BERA
Agerrexe ibilbidea
DEBA

EKO EUOMAR
Nafarroa ibilbidea, 37
ZARAUTZ

SUPER ANDONAEGUI; C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO - DONOSTIA

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

**SAN JUAN BAUTISTA
KOOPERATIBA**
Villas auzoa
HERNANI

EKO IRUN
Blas de Lezo, 22
IRUN

EKO LEZO
Avda. Jaizkibel, 1
LEZO

EKONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz-Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Elicege kalea, 5
ERRETERIA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, z/g
BERAUN - ERRETERIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

EKO LEGAZPIA
Urola s/n
LEGAZPIA

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ARABARKA jaletearen atzean)
HONDARRIBIA

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR

EKO AIETE
Etxaldi Saila
AIETE - DONOSTIA

BASTIDA
Erdiko kalea, 32
MUTRIKU

ZURE ETXE ONDOAN

EKO

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

Antonimo eta sinonimo kontuak

DENBORA jakin bat igaro eta gero gertatu ohi den bezala, komunikabideren batek ETA eta Gobernuaren artean izandako harremanen berri eman du. Oraingoan, «ABC» egunkaria izan zen, abuztu hasieran ETA eta Gobernuak negoziazio mahai baten egituraketa zehaztu zutela esanez. Ondoren, Barne Ministeritzak berria gezurtatu zuen. Betiko istorioaren aurrean berriro ere.

Ostiralean, ustez ETAk bere autoan jarritako lehergailu batek eztanda egin zuenean hil zen goardia zibil erretiratuaren hiletan izan ziren Rafael Vera eta Juan Mari Atutxa, besteak beste. Batek zein besteak gezurtatu egin zuten ETArekin harremanak daudenik. Atutxak azaldu zuenez, «*une bonetan ez daude ofizialtzat bar daitezkeen barremanik*» eta el-

karrizketaren aurka ez dagoela azaldu ondoren negoziazioa baztertzen duela azaldu zuen. Gero eta arruntagoa da elkarrizketaren alde eta negoziazioaren aurka azaltzea, baina inork gutxik esaten du non hasten den bat eta non bukatzen den bestea, nork jartzen dituen hau neurtzeko arauak. Batentzat elkarrizketa dena, negoziazioa izan daiteke bestearentzat. Sinonimo eta antonimo kontuetan oso adituak ez garen arren ez dirudi, politiko asko horretan saiatzen badira ere, negoziazioa eta elkarrizketa hitz antonimoak direnik. Are gehiago, askotan, sinonimoak ere badirela dirudi. Behingoz hiztegi bera erabiltzeak gauzak erreztuko dituela ere badirudi, gauza bakoitzari bere izena emanez eta zer diren ongi definituz.

LARUNBATEAN milaka pertsona bildu ziren Donostiako kaleetan negoziazio eske, baina hemen ere ez dira gauzak bere izenez deitu nahi izan eta politiko ezberdinak behin eta berriro saiatu dira manifestaldiari lema aldatzen. Orain arte, manifestaldiaren antolatzaile bezala, HBri zegokion lan hori baina sistema demokratiko honetan Atutxa edo Egibarrek ere horretarako gaitasun nahiko lukete. Baina Atutxak Julio Iglesiasen bahiketaren inguruan eman den erantzunaren aurrean erabili duen argudio bera erabil daiteke hemen ere: «*Ez dago mezua entzun nahi ez duena baino hartzaile txarragorik, ikusi nahi ez duena baino itsuagorik ez dagoen moduan*». Bakoitzak besteentzat botatzen dituen kontseiluak norbere buruarentzat erabiltzea ere ona izaten da noizean behin.

GOIERRRIN bertako udal gehienek estortsioaren aurkako mozioak onartu zituzten, zerga iraultzailea delakoa ordaintzeko eskaria jaso duten enpresariei elkartasuna adieraziz. Hemen ere, gauza bakoitzari bere izena ematea komeni da eta Egibarrek esan zuen bezala «*ETA ez da ekonomi bultzatzaile bat*», baina aitzakia ere izan daiteke. Langileek eta beste zenbait enpresarik azaldu dutenez, «*momentu hau erabiltzen ari dira, ETA aitzakitza hartuta hementik alde egiteko*». Jakina baita Euskal Herria uztea erabaki duen Arruabarrena enpresak adibidez, lan arazo ugari izan dituela.

Aitziber Yarza

Elkarri eta Bakearen Aldeko Koordinakundeko kide bana aurrez aurre

Bakearen bi aurpegi

O argi Troskaeta kultur elkarteak deiturik Elkarri-ko kide den Juanjo Perez eta Bakearen Aldeko Koordinakundeko Juan Mari Tolosa bildu ziren mahai baten inguruan Ataunen. «Bake bideak Euskal Herrian» izenburupean burutu zen mahainguruaren moderatzailea Felipe Juaristi izan zen. Bakeari buruzko ikuspegi ezberdinak agertu ziren eztabaidan, aretoan zeuden ikusleek ere parte hartzeko aukera izan zutela.

FELIPE JUARISTI. *Ausartzen al zarete Euskal Herriaren egoeraren diagnosia edo definizioa egite-
ra?*

JUANJO PEREZ. Elkarri sortu zenean gatazka egoera nahiko aurreratuta zegoen arlo bat jorratzen ez zelako; elkarriketa eta akordioaren alde tinko lan egingo zuen herri mugimenduarena, alegia. Jarre-
rak polarizatuak ziren eta ikusten genuen alde bakoitzak bazuela indar nahikoa bere tesiekin jarraitzeko, baina ez zuela nahiko indar gatazka bera gainditzeko.

Guk ikusten dugu gatazka oso konplexua dela, eta arlo ezberdinak ukitzen dituen. Mingarriena gatazka bortitza da, baina arlo ezberdinetan ematen da. Hala ere, mota honetako liskar gehienek badute puntu komun bat: subiranotasun arazoa. Hala ere, gure ikuspegitik ez da Euskal Herria eta Estatuaren arteko arazoa bakarrik, bere konplexutasunean badu eraginik euskaldunon arteko gatazka bat sortzeko.

Gure planteamendua oso soila da: elkarriketa da bide bakarra eta edozein agente kanpoan geratuz gero, epe

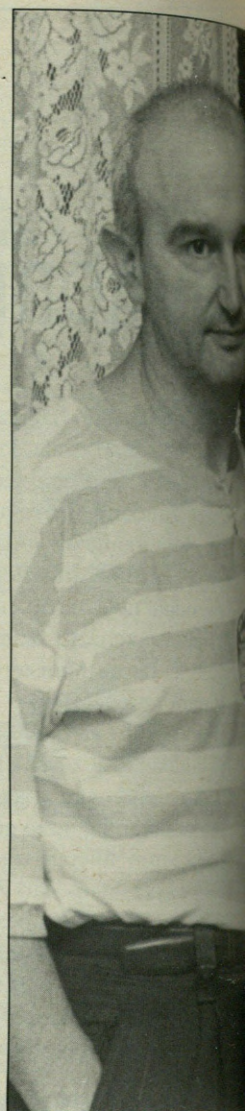
luzera gatazkaren jarraipena besterik ez luke ekarriko.

JUAN MARI TOLOSA. Euskal Herriko egoera erabat diferentea al da Galizia, Katalunia edo Kanariar irltako egoerarekin alderatuz? Objektiboki diferentzia nabarmen bakarra ETA da.

Hemen auzi berezi bat dagoela aipatzen da. Auzia badago, noski, eta esparru guztietan. Auzia dago euskaldun eta espainolen artean, baina existitzen da nire semea eta nire artean dagoen bezala, eta koadrila batean sor daitekeen bezala. Baina horrek ez du argitzen indarkeria egotea, are gutxiago batzuek bakarrik erabiltzea.

F.JUARISTI. *Elkarri-
rentzat zeintzuk dira ga-
tazka honetan parte har-
tzen duten agenteak?*

J.PEREZ. Guk gatazka egoeraz hitz egitean agenteak aipatzen ditugu, eta agente horien artean ETA dago; hiru gobernu ere badaude: Madrilekoa, Gasteizkoa eta Iruñekoa; badira ere alderdi politikoak, armada, eliza, herri mugimenduak... Bereiztu egiten dugu, era berean, zeintzuk diren sujetu erabakiorrak, eta uste dugu sujetu eraba-

kiorrak bi direla, Euskal Herria eta Estatuak.

F.JUARISTI. *Zein da Euskal Herrian bakearen oztopo?*

J.M.TOLOSA. Nire ustea garbi dago bakearen oztopo bakarra ez, baina nagusia ETA dela. ETAk biziartze dituen erlazio guztiak. ETA baliatzen existituko, arazoa

«Niretzat argi dago bakerako oztopo bakarra ez, baina nagusia ETA dela» ●

J.M.TOLOSA

Juan Mari Tolosa beasaindarra Bakearen Aldeko Koordinakundeak bakearen inguruan dituen ideiak azaltzen aritu zen. Aurrez aurre zuen Juanjo Perez aretxabaletarra Elkarri-ko ordezkari gisa. Juanjo Perezen

beste angelu batzuetatik ikusiko lirakeke. Nik Elkarri animatuko nuke politika munduan ETA inguruko jarrra mugitzera, baina ez dut uste hori lortuko denik Elkarri-k gauzak planteatzen dituen eran.

J.PEREZ. ETA existituko ez balitz diozu. Baina gu herri honetan zer dagoen ikusten saiatzen gara, eta azterketak ahalik eta hotzena egiten eta hori gainditzeko bideak proposatzen. Askotan iruditzen zaigu zenbait aldek arazo honi bukaera eman nahi diotela, baina

konpondu gabe. Egia da herri honen gehiengoa ETArekin aurka dagoela, baina baita agian goardia zibilen aurka dagoela ere.

J.M.TOLOSA. Nik uste dut erlojua gelditu egin zaiuzela. Hemen negoziaketa estatutua lortu zenean izan zen. Zuk elkarriketa aipatzen duzu, baina elkarriketak muga batzuk dauzka. ETArekin negoziaketa politikoa zera izango litzateke: zenbat eta hildako gehiago jarri mahai gainean, orduan eta botere handiagoa. Nik, hau gertatuko balitz, dimiti-

tu egingo nuke hemengo biztanle bezala.

Bestetik, Goardia Zibila aipatu duzu. Nik zera galdetuko nuke hemen: Goardia Zibila noiz ikusi zenuten azkeneko?

IKUSLEA. Guk ia eguneroko ikusten ditugu, askotan jartzen baitute kontrola. Atzo azkena.

J.M.TOLOSA. Ongi. Baina azkeneko errepresioa Ataunen zer izan zen? Azkeneko hildakoak nork hil zituen? Mitoak mito bezala erabili behar dira. Goardia zibilak hemen ikusten dira,

baina kalean oso gutxi; nik ertzainak ikusten ditut.

F.JUARISTI. Jendeari galderak egiteko aukera emateko garaia ere bada.

GALDERA. Indarkeria gaitzesteko arrazoia etika edo zilegitasun eza da?

J.M.TOLOSA. Indarkeria berez txarra da, baina hor dago eta Estatua ere kontsentsuatutako indarkeria da. Dena den, indarkeria hori maila batean onartzen

■ «Askotan komunikabideek suari gasolina botatzea besterik ez dute egiten» ●

J.PEREZ

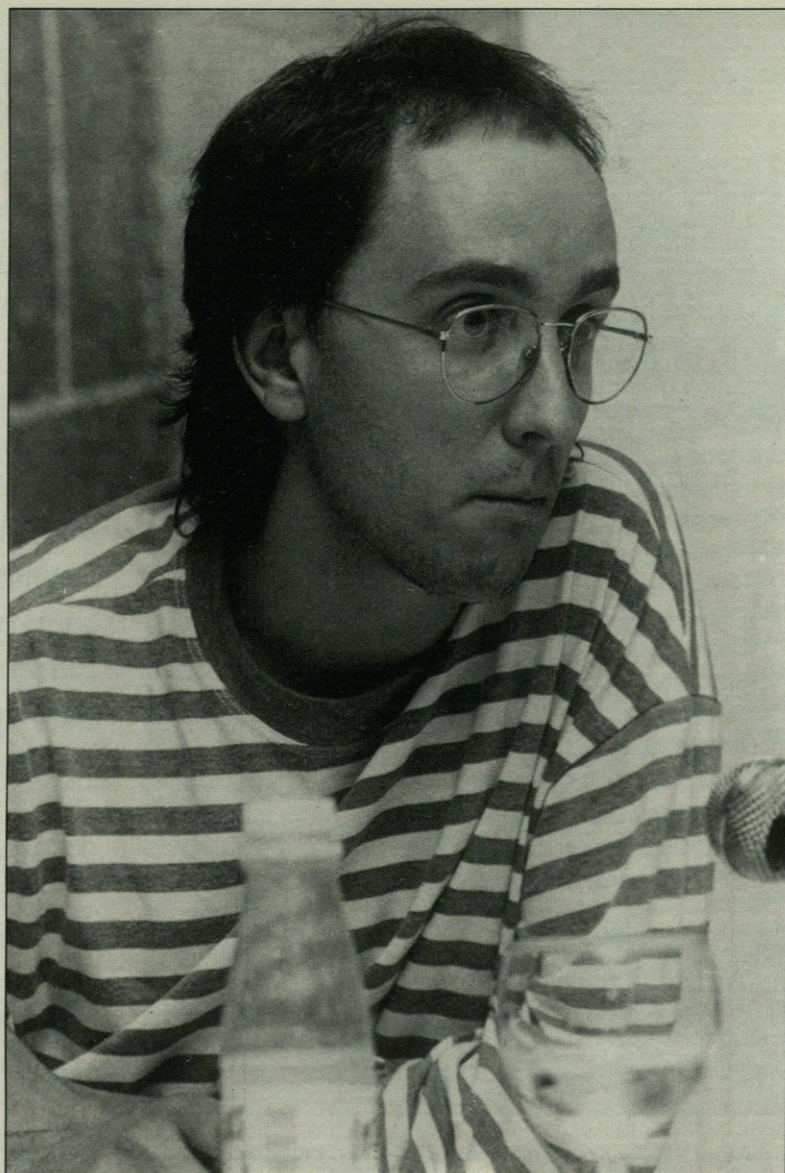
da, bere izaera da; hori egongo ez balitz kaosa izango litzateke. Jendeak, oraingoz, ez du alternatiba hori eskatzen. Indarkeria ez dago defenditzerik, baina badenez, gizarteak hori alternatiba bilatu behar dio maila gutxiagoko indarkeria lortzeko.

J.PEREZ. Gure jarrerari helduz, indarkeria badela aipatzen dugu. Elkarri-ren baitan sentsibiltate ezberdinak daude, eta gai pertsonal hauen inguruan oso jarrera ezberdinak.

GALDERA. Komunikabideek zein jarrera dute bakearekiko?

J.PEREZ. Guk ikusten dugu komunikabideak, askotan, beste agente bat direla gatazkaren baitan. Sarritan, eta abuztua izan da adibide argia, polarizazioa kentzen lagundu beharrean suari gasolina botatzea besterik ez dute egiten. Ikusten da alderdiak beraien jarrerak indartsuagoak izan di-

aburuz,
«Konfiantza
baldin badugu
erreferentzia
garrantzitsua
bihurtuko da
Elkarri. Zenbait
sektorek gure
jarrera eta
eskakizunak
legitimatu
egiten dituzte,
gero prentsan
horrela
azaltzen ez bada
ere».

tezen erabiltzen dituztela.

J.M.TOLOSA. Nire ustez diferentzia bat egin beharra dago. Komunikabide guztiak ez dira berdinak eta egitura ezberdinak dituzte. Idatziak, nire ustez, paper garrantzitsua dute, iritzi ezberdinak biltzea posibilitatzen baitute. Telebistan beharbada hori ez da gertatzen oso egitura ezberdina duelako. Telebista jendeari ideiak murrizteko izan daiteke, eta ni horren aurka nago.

GALDERA. (Juan Mari Tolosari zuzendua) ETA desagertuko balitz, zer gertatuko litzateke euskal preso

politikoekin?

J.M.TOLOSA. Nigatik garbi dago, baina ni ez naiz herri honetan bizi naizen bakarra. Horregatik uste dugu Elkarri-k eta beste zenbaitek negoziaketa aipatzen dutenean esparru horretan jokatu beharko luketela. Nik ez dut inor espetxean nahi. Nik uste dut jendea beti egoten dela prest barkatze-

ko. Agian uler daiteke zenbait jende honekin ados ez egotea, baina Bakearen Aldeko Koordinakundearen aldetik ez dugu inor espetxean nahi.

GALDERA. (Juan Mari Tolosari zuzendua) Kasu guztiak salatzen dituzuela aipatu izan duzue, baina Txuma Olaberri, Iruñean Poliziak jaurtikitako goma

■ «Iruditzen zaigu zenbait aldeko arazo honi bukaera eman nahi diotela, baina konpondu gabe» ●

J.PEREZ

pilota baten ondorioz zarrak izan zen gaztearen kasua ez zenuten salatu.

J.M.TOLOSA. Ni ez naiz gogoratzen, baina ez dago arrazoirik ez salatzeke. Herriko gertaera bat salatzeke egin behar da. Hala ere, bereizi egin behar da istripu bat izan den ala ez; ez da zehatz nola izan zen. Denak bereizi egin behar dira, gidoian sartzen den zerbait edo istripua izan den.

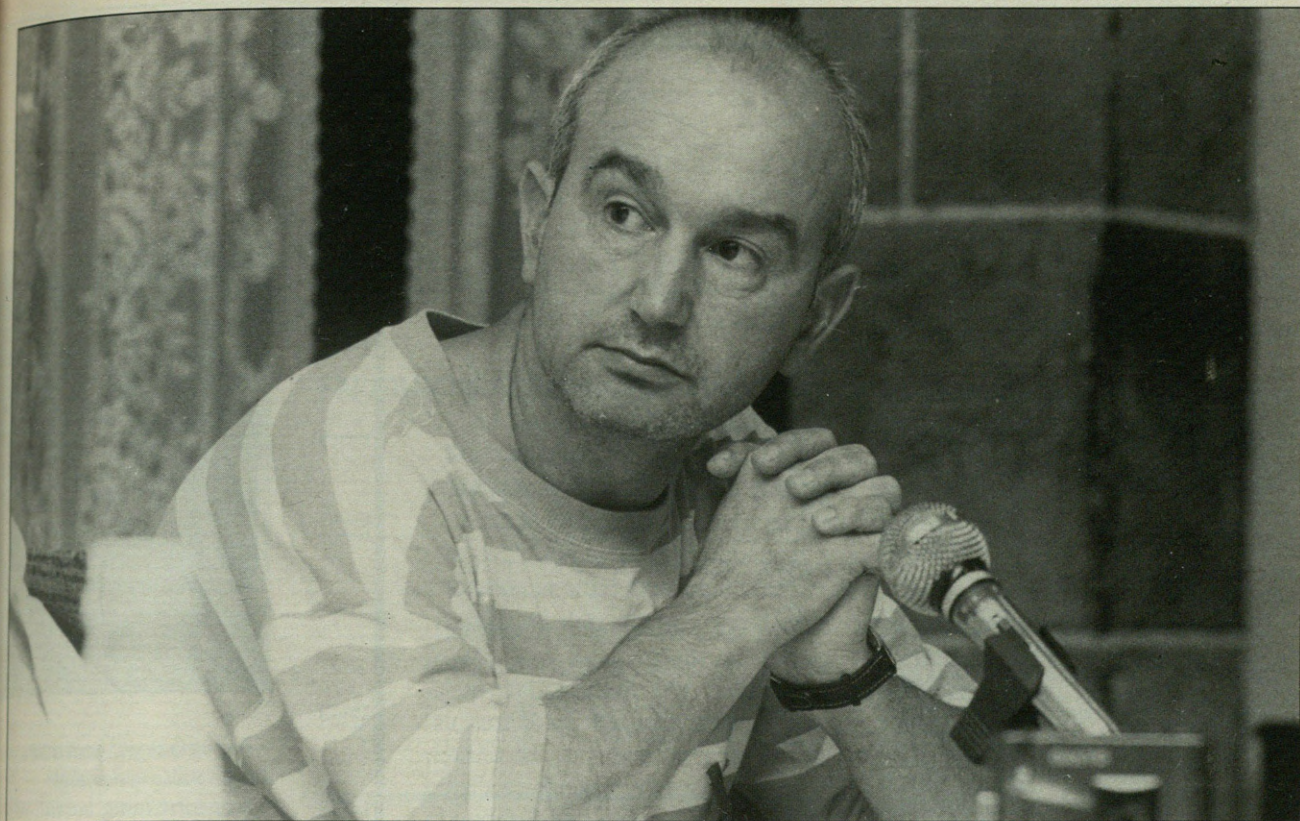
GALDERA. Bakea izanik, zer dela eta bakea baldintzak jarri?

J.M.TOLOSA. ETA gutxiengo izanda, halakoa garrantzia ematen bazen, zer dela eta hemendik urtera ez zaio beste talde bati garrantzi horixe ematen behar? Herri oso baten erantzuna balitz... baina gutxiengo baten ordezkari izanik, justifikazio gehiengoari irizpide politiko batzuk inposatu nahi izaten dira. Hori faxismoa da.

J.PEREZ. Elkarri-ikusten dugu mesede txiki egiten diogula herri honi helburuak abiapuntu bezala jartzen baditugu, agente horien eskakizun zehatzak egiten badizkiogu. Nik uste dut delako utopia guk planteatzen duguna, historikoki eta orain ere urteetan eman izan diren zerbait delako.

GALDERA. (Juan Mari Tolosari) Zein justifikazio dauka espetxean gaixotutako dagoen preso bat behar zuen zainketa ez emateko gatik biltzea? Zer dela eta ez zenuten salatu?

J.M.TOLOSA. Ez da justifikaziorik zainketa emateko izatea. Baina nik dakidanak Pello Mariñelarena gaixotasun batez hil zen, eta Bakearen Aldeko Koordinakundeak ez ditu gaixotasun nagatik hiltzen diren pertsonen aldeko kontzentrazioak egiten.

Juan Mari Tolosaren ustez, «auzia badago, noski, eta esparru guztietan. Auzia dago euskaldun eta espainolen artean, baina existitzen da nire semea eta nire artean dagoen bezala edo koadrila batean sortu daitekeen bezala».

GALDERA. Nola balorazten duzue alderdiek zuen taldeen inguruan egiten dituzten balorazio guztiz ezberdinak.

J.PEREZ. Gure taldeak baditu ENAMekin kontraesanak edo kontrako ikuspegiak, baina baditu, hala-ber, Ajuria Eneko Mahairekin ere; guk hala ikusten dugu. Horregatik, gure egoera berezia da eta gugan presio handiagoa igertzen dugu, baina pentsatzen dugu bidea hori dela. Konfiantza baldin badugu erreferentzia garrantzitsua bihurtuko gara. Adibide garbia zera da, abuztuan polarizazio eta tentsio handia zegoela Mario Onaindia ez zen Ajuria Enearen inguruko bake taldeekin elkarriketatu, Elkarriekin baizik. Ikus daiteke gure jarrera eta eskakizunak legitimatu egiten direla, nahiz eta gero

prentsan horrela ez azaldu.

J.M.TOLOSA. Normala da balorazio ezberdinak egitea talde hauek guztiz ezberdinak baitira. Bakearen Aldeko Koordinakundea eta Ajuria Eneko Itunaren identitatea oro har nahiko berdintsuak dira, eta Elkarri eta ezker abertzalearen artean gauza bera gertatzen da.

J.PEREZ. Izugarritzko ahalegina dago Elkarri ezker abertzalean kokatzeko, baina Elkarri-n sensibilitate asko daude eta alderdi ezberdinekin duen harremana oso berdintsua da. Gainera, gu ez gara eduki politikoe-tan sartzen, eta hori ere leporatzen digute, ez garela bustitzen; baina gure lana ez da bustitzea. Edukietan sartuko bagina ez genuke ezer berririk eskainiko.

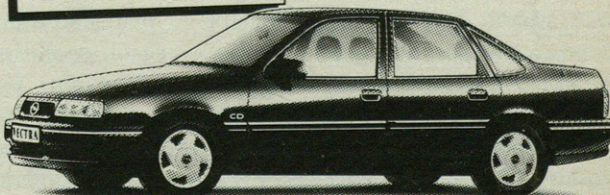
Aitziber Yarza

IBIL ZAITEZ GOI MAILAN

Martxan jarri auto baten benetako balioak. Martxan jarri ekipamendurik apartena. Martxan jarri segurtasun neurri erosoena. Martxan jarri Opel Vectra bat. Martxan.

300.000 Pereta
BITARTEKO
DESKONTUA

*Stock-ean dauden autoentzako promozioa hilabete honetan.

OPEL
Z A I N G A U Z K A Z U
TALLERES OLA

Olabarrena Auzoa, z/g. Tfnoak: 76 33 44 / 45 / 46. **BERGARA** (Guipuzkoa)
Erakusketa **ARRASATE**n: Loramendi, 2. Tfnoak: 79 05 86
DEBA ARRO. LEINTZ BAILARA ETA GOIERRI GARAIako kontzesionaria
OPEL AUTO DENDA OFIZIAK. DENBORAREN PODERIOZ ONENAK.

E Z P A L A K

■ DANIEL VEGAK BERE POSTUA UTZIKO DU

BIZKAIKO gobernadore zibilak urte hau amaitu baino lehen bere postua utziko du. Bere postua uzteko gogoa jada azaldu dio Jose Luis Corcuera Barne ministroari eta honek urte bukaera arte lanean jarrai dezan eskatu dio. Daniel Vegak oraindik ez du erabaki zertan arituko den, eta Madrilen postu politiko bat hartzea ere ez du baztertu.

Bere oraingo lana uzteko arrazoi gisa bertan daramatzan bost urteak nahikoak direla aipatu du. Horrela, bere ordezkoa zein izango den erabaki ez bada ere, izen batzuk aipatu dira jada. Izen hauen artean, Mikel Cabieces Portugaleteko alkateordea, Pedro Luis Piñedo Soriako gobernadore zi-

bila eta Arabako gobernadore zibila den Cesar Milano aipatu dira.

■ UA BERRIRO ERE ARABA EAE-TIK ATERATZEA ESKATUZ

«**ARABAK** Euskadirekin duen gatazka» izenburupean doan agiri batean UAk, berriro ere, Araba EAEtik banatzeko aukera aipatzen du. UAren ustez, gaur egun egiten ari den EAeren garapenak kalteak besterik ez dizkio eragiten Arabari, eta hau konpondu ahal izateko estatutuaren foru-garapena egitea proposatzen du.

Proposamen honek alderdi ezberdinenn kritika gogorak jaso ditu. EAJk adierazpen hauek gezurtzat jo dituen bitartean, PSOEk insolidariotzat jo zituen UAk azaldutakoak.

■ JUAN MARI OLANO EPAITZEKO ESKATU DU FISKALAK

DONOSTIAKO fiskalak Juan Mari Olano Amnistiaren Aldeko Batzordeetako bozeramailearen aurkako ahozko epaiketa hastea eskatu du. Juan Mari Atutxari buruz esandakoen-egatik epaitu nahi dute Olano. Iazko ekainaren 14ean Atutxak «*itxuraz arruntak diren familiek hamazazpi urteko beren alabak presoekin vis-a-vis izan ditzaten espetxeetara eramaten dituztela*», azaldu zuen. Hurrengo egunean Olanok adierazpen hauei erantzunez, «*Atutxa harroputzaren hitzak erabiltzen dituen abo handia*» dela azaldu zuen. Olanok «*argumentu politikorik ezean, Atutxak trainaren bideari ekiten diola*», azaldu zuen. Hitz hauek esateagatik epaituko dute Olano

«Negoziazioek, basieratan, dute inoiz bedenkazio gebiegirik lortu, baina bukaeran denek txalotzen dituzte».

Patxi Zabaleta, HBko mahai Nazionaleko kidea. Egunkaria, 93-IX-16

«Puntan jarraituko dut alderdikideren bat ni baino hobe aritzeko egoeran dagoen bitartean».

Karlos Garaikoetxea, EAJ lehendakaria. El Correo Español, 93-IX-11

«EAJk aurrera jo du errepresioarekin duen konpromezuan, Atutxa politika bonen gidari eta bozeramaile bilakatzeraino».

Iñaki Ruiz de Pinedo, HBko parlamentaria. Egin, 93-IX-12

G O R D E T Z E K O A K

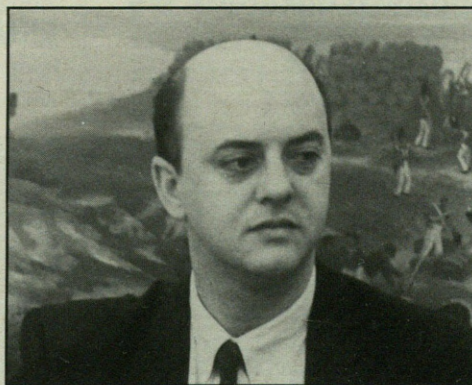
FN BILBON ESPAINIAKO BANDERA OMENDU ASMOZ

FRENTE Nacionalek Bilbon urriaren 12an (hispanitatearen eguna) Espainiako banderari omenaldia egiteko baimena eskatu zion gobernadore zibilari. Antolatzaileek, era honetan, Euskal Herriaren espainiartasuna berretsi nahi dute, Euskal Herriari buruz hitz egitea Espainiaren ernamuinaz hitz egitea baita, FNkoen aburuz. Ekitaldia, burutzekotan, Bizkaiko Foru Aldundiaren aurrean izango litzateke.

K A R T A J O K O A N

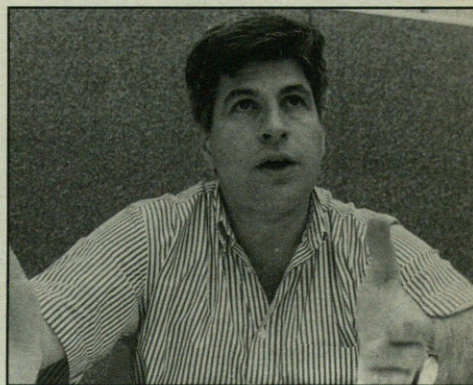
en bido...

...ordago!

ODON ELORZA

Donostiako alkateak Herri Batasuna KTetik kaleratzea proposatu zuen, erakunde honen aurka egin zen eraso ez zuelako salatu. Baina kaleratze hau bilkuran erabaki baino lehen Odon Elorza kaleratze honen aurka azaldu zen. Honetarako erabili zuen argudioa EAK kaleratzearen aurka azaldu duen jarrera izan da. Elorzaren ustez, «beti esan dut 14 boto 13ren aurkako emaitza ez zela nahikoa izango HB KTetik bota ahal izateko». Odon Elorzak EAre jarrera kritikatu zuen, «EAre jarrera okerrerako aldatu da KTEren inguruan, HBren kaleratzearen aurka azaldu baita. EAK jarrera positiboa-goa izan beharko luke» ●

GREGORIO ORDOÑEZ

Odon Elorzaren adierazpen hauek EAre haserre piztu dute, eta kritika gogorrak entzun behar izan ditu. Baina ez ditu soilik oposizioan dagoen EAre kritikak jaso, bere gobernukideek ere gogor kritikatu dute alkatearen jarrera aldaketa. Hitzik gogorrenak Gregorio Ordoñezek izan zituen. Ordoñezek azaldu zuenez, «ez nago Odon Elorzaren ustearen alde eta gainera ez dator gaira EAri laguntza eskatzea, EArik gabe ere gebiengoa garenean». Antton Market EAJko zinegotzia ere oso haserre azaldu zen eta «Odonek ez gaitu eramango bere egun on edo txarraren arabera erabaki bat edo beste bartzera» ●

«ETAkideen bergizarteratzea ETak eragindako bilak berpizten direnean bakarrik izango da posible. ETak amore eman eta beraien erruak espetxean ordaindu beharko dituzte, eta gebienez beste gaizkileek dituzten zigor murrizketak erabili ahal izango dituzte».

Gregorio Ordoñez, PPko EAeko bozeramailea. Egin, 93-IX-11

«HBk antolatuturiko manifestaldiak 'Julio ordaindu' leloa eraman beharko luke, baina ez dira ausartzen».

Joseba Egibar, EAJko bozeramailea. El Correo Español, 93-IX-15

Akordioa Bosnian ere

ORAINGOAN bai. Bosnian ere lortu dute oinarritzko akordio bat. Ez denon gustukoa ordea, musulmanena ez behintzat. Irabazle eta galtzailleen ituna da, akordioak argi erakusten duenez. Bere punturik garrantzitsua Bosniaren zatiketa etnikoaren onarpena da. Printzipio honi jarraituz musulman, kroaziar eta serbiarrek Bosniako Errepublikaren Batasuna onartzen dute eta serbiarrek zabalik uzten dituzte, bere populazioak horrela guraz gero, Serbiarekin bat egiteko aukera. Negoziaketek aurrera jarraituko dute zintzilik geratutako puntuak lotzeko, baina pentsatzekoa da kroaziarrek ere beste horrenbeste eskatuko dutela, hots, Kroaziarekin

bat egiteko eskubidea. Ez da gaitza aurrikustea, beraz, geratuko den Bosnia-Herzegovina izango dela Europa barneko lehen estatu musulmana.

Musulmanek ez dute lortu Adriatikoko Itsasora eskatzen zuten lurralde-pasabidea —kroaziarrek NBek zaindutako errepideak eskaintzen diz-

— Arafatek asko galdu du, baina aurrerantzean irabazteko aukerarik ere ez zaio falta ●

kiete Ploce eta Rujeka-ko kaietara iristeko—, eta lortzea ere zaila izango dute. Sarajevo NBeren esku geratzen da eta Mostar EKrean, oraingoraino behintzat. Gorazde, Zepa eta Srebrenica, ekialdeko lurralde musulmanak pasabideez lotuta geratzen dira eta serbiarrek, oraingoz, ez dute lortzen irteerarik Adriatikora. Beste akordioak eta lurralde batzuen gorabeherekin horiek dira egungo akordioaren oinarriak. Akordio hau benetakoa bide da, baina aurretikoak kontuan hartuta Santo Tomasen teoriek erabateko indarra hartzen dute.

EKIALDE HURBILEAN, bitartean, Washingtoneko sinaketaren

Felipe Gonzalez eta Alfonso Guerra aurrez aurre izan ziren iragan astean. Inoiz baino gehiago. Alderdiko Sevillako idazkaritza nagusia zegoen jokoan eta azkenean, berriro ere atzera egin duena Gerra da. Gerrista zein berritzaileak akordio batera heldu dira berriro ere, eta banaketaren mamua berriro urrundu dela dirudi. Noiz arte ordea? Hauteskundeak bat egiteko nahiko arrazoi izan ziren, ondoren adierazpen gogorrak izan ziren eta orain, opor ostean berriro. Sevillako irailaren 25eko kongresuak erakutsiko du 'barne bakea'ri eustsi eta PSOEn 33. kongresura banatu barik iristeko gai den. Baina gerrak eta bere sektoreak lan gaitza bide dute.

Rabin eta Arafaten bostekoa

ondorengo bake eta esperantzaren mozkorraldia eta gero, lurralde okupatueto errealtatea inposatzen da. Israeldarren aurkako erasoek aurrera eta israeldarrek palestinarrak hiltzen jarraitzen dute. Intifadak aurrera daramai. Bere nahiak bestelakoak badira ere, lasser Arafatek berak adierazi du Intifada ez dela amaituko armada israeldarra atera arte, «*Intifada okupazioaren aurka sortu baitzen*».

Hurrengo urratsa Israel eta Jordaniarena izango da. Akordiora heldu badira ere, Jordaniak ez du sinatuko palestinarreri euren bidea nola doakien ikusi arte. Bake izpiak bai baina laino beltzak zeharkatzeko zailtasun izugarriak. Egoera horretan dago Arafat, heroi zein deabru berria. Galtzaile eta irabazle aldi berean. Galtzaile Israeleko estatuak hor jarraitzen duelako, galtzaile lurralde okupatu guztiak —Jerusalem barne— ez dituelako lortu, galtzaile palestinarren sakabanaketagatik...

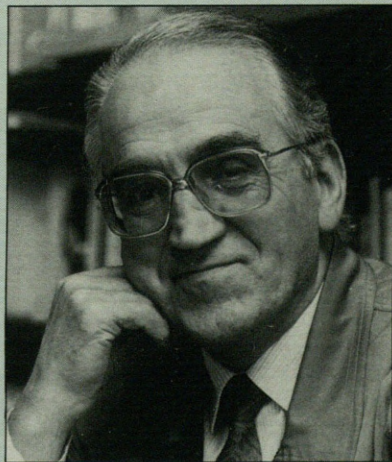
Baina hasierako PAEko helburuekiko ez da jadanik irabazlerik Ekialde Erdi osoan. Inuzenteenak ere ezin dezake pentsa Israel egun desagertu daitekeenik, eta Israel desagertzen ez bada, itenbide bakarra lurralde okupatuetatik ateratako estatu palestinarra da. Eta hori epe laburrean lor daitekeena da. Ez da hori koska nagusia, Jerusalem baizik. Eta Jerusalemeko konpondu ezik ez da bakenik izango.

Arafatek, beraz, galdu du, baina 1982an palestinarrak Beirutetik botatzen zirenekin, PAEren galerak etengabekoak ziren, areago azken urteetan. Guztiak galdu —PAE galdu— eta berriro zerotik hasi behararen arriskua ere hor zegoen. Baina zentzu horretan Rabin lehen ministro sionistak ere galdu du, Israel Handia jadanik bideraezina delako. Zalantza barik, Arafatek asko galdu du baina irabazteko aukerarik ere ez zaio falta aurrerantzean.

Lukas Martinez

SINATU dute Israelek eta OLP-k «Hastapenen akordioa». Helburua pakera iristea du, palestinarreri beren Estatu propioa sortzeko eta eraikitzeko eskubidea ezagutuz. Adituak, zeinek bere ikuspegitik, saiatu dira egun hauetan gertaeraren barrenekoak eta kanpokoak argitzen. Irakurri eta entzun ditudanetarik bizpahiru puntu aipatu baizik ez dut egingo. Inolaz ere, ordea, aztertu, are gutxiago juzgatu.

Hogeitabederatzi urte hauetan zenbat gauza gertatu den Israel eta OLPren arteko guduan. OLP-k, 1964-an argitara eman zuen «Agiri nagusia», ozenki aldarrikatu zuen «juduak Palestinatik kanpora iraitzi arte» borrokari eutsi egingo ziola. Hogeitabost urtez gero, 1989-n, Yasir Arafat-ek aitortu egin behar izan zuen, Parisen, «Agiria»-renak egin zuela, iadanik ezin zitzaizela berean eutsi. Jakina, ordurako latzak jasanak zituen OLP-k. Esaterako, Aman-eko Iraila Beltza (1970). Libanoko abentura 1975ean eta Siriako Hafez el Assad-ek eman zion zigorra. Camp David, 1979-an, non Israel eta Egiptok elkar pakeratu ziren. Sabra eta Chatilako sarraski izugarria 1982 urtean. Eta abar.

GURUTZ ANSOLA

Deustuko unibertsitateko irakaslea

BESTALDE, Gorvachov agintera heltzen da Moskun, eta, nahiz OLP-ri bere aldeketasuna kendu ez, Israel-enganako joera aldatu egiten du eta palestina-

tarrei garbi adierazten die, Moskuk ez duela onartzen Israel estatuaren hondamena eta suntsidura. Azkenik, Golfoko gerratean Saddam-en alde hartu zuen jarrera bere buruaren kaltera bihurtu zitzaion Yasir Arafat-i.

Israel-eko herriak, bere aldetik, azkenengo hauteskundeetan, Rabin eta Peres altxa zituen agintaritzara, pake akordio baten bidea, eginahalak eginez, irekiko zuketean esperantzatan. Aldi berean, Gazan eta Libanoko hegoaldean egoera, gero eta larriagoa eta gatazkatsuagoa, bilakatzen zaio Israeli.

WASHINGTON-EKO sinadura gertatu da eta, momentuz, hor dago. Hasiera eta lehen urrats bat baizik ez da, agian izango. Alabaina, Arafat-ek eskua luzatu eta Rabinek estutu egin dio. Garaipen eguna da palestinatar buruzagientzat. Abertzale orok bere herri zapalduarentzat lortu nahi lukeena, berak lorbidean jarri du: nazioari, lurra, subiranotasuna eta askatasun politikoa itzultzea.

Baina, palestinatar oro ez dago akordio horren alde. Bada dioenik, hemendik aurrerantz, israelitarrek eta OLP-koek bat egin beharko dutela, zeinen eta beste palestinatar batzuen, islamisten, aurka. Herri baten zorigaitza, horrelakorik gerta baledi.

Edouard Balladur, Frantziako lehen ministroa

Mirari gabeko salbatzailea

Frantziako herritar gehienek onespenez dauka Edouard Balladurrek, azken 20 urteetan inongo lehen ministro izan ez duen modukoa. Promesa barik, esparru politiko zabaleko jendearen oniritzia du. Ustelkeriaz garbi, pragmatikoa eta orekatua ei da. Zorte apur batekin miraria egin dezakeen gobernaria.

USTELKERIA garaia bizi dira Europan, eskuin zein ezker aldetik. Frantziaren kasuan, batipat hamabi urtetan boterean izan den PSFren eskuetan geratu da ustelkeria guzti hori. Gizarte frantziarrak, oro har europarrak bezala,

politikarienganako konfiantza galdu du. Eskuin zein ezker gutxiago kutsatutako buruzagiak baditu ere, eskuarki, frantses herritarrek politikari berri baten beharra zuten: Edouard Balladur, Jacques Chirac RPRko buruzagi nagusiak

lehen ministroaren aulkian jarri duen politikari garbi zein zintzoa. Hala dakusate behintzat frantziar gehienek. Europako modako politikaria, egungo atzerakada ekonomikoaren gainetik geratzea lortu du. Oraingoz behinik-behin.

Jatorriz armeniarra, Balladurian zen berez deitura. Bere familia, armeniar sendi aberats eta jakintsua zen. 1797an Selim III.a sultanak frantziar herritartasuna eskaini zien beren hondasunak babestuago izan zitezkeen. Turkian Atatürk-en Iraultza gertatu ondoren, bankaria zen bere aita Mar-

seillera abiatu zen diruzperrorrot egin ondoren. Batazile goa Marseillen egin ondoren, Edouard Balladur Parisera abiatu zen politikari ikasketak egitera. Bere goimailako ibilaldi politikoa 1963an hasi zen, orduan De Gaulle jeneralaren lehen ministroa zen Georges Pompidouren gobernuan. Zera esan ei zion Pompidouk. «Elsai ugari opa dizkizut, horrek kontuan hartzen zaituztela esan gura du eta».

Pompidouren heriotza ondoren, Vatikanoan enbaxadore izateari uko egin zion enpresa pribatuan sartu zen.

Balladurren ezpatakadak

MARTXOAN Frantziako eskuinak hauteskundeak irabazi zituenetik, Edouard Balladurrek bere hatzaren marka daramaten neurriak hartu ditu.

- Zerga ez zuzenen igoera (tabakoa, edari alkoholikoak, ezantza...) eta frantziar guztiek ordaintzen duten zerga sozial orokorraren (CSG) igoera. Honekin batera, defizit publikoa murrizteko zenbait gastu sozialen jaitsiera, erretiroko ordainketaren luzapena eta langabezia ordainketaren murrizketa, besteak beste.

- Errentaren gaineko zergaren

—zerga zuzena— jaitsiera. Neurri honekin, erdi mailako klaseen aldeko apustua egin gura du, sektore hau kontsumora bultzatu asmoz...

- Estatuak sal dezakeen guztia salduko duela iragarri du: bankuak, aseguru etxeak, hegazkin lantegiak, siderurgia sektoreak... Helburua: hamar urtetan ia 12 bilioi pezeta inguru batzea (500 bat miliar libera).

- Lehen ministro denetik birritan eragin du interes tasen jaitsiera, besteak beste, pribatizazio plana bultzatzeko. Plan hau martxan jartzeko ia

bilioi bat pezetaren beharra zuela jakinarazi zion gizarteari, eta astebe-tan aurrikusitakoaren ia hirukoitzat lortu zuen.

- Atzeriarietikiko merkataritza politikak gogortu egin du eta GATTeko Uruguayko Errondari begira frantziar politika babeslea indartu.

- Aurrerantzean nazionalitate frantziarra lortzeko, Charles Pascua Barne ministroak egin gura dituen aldaketak lortzeko, Balladurrek Konstituzioren aldaketa proposatuko du legebiltzarrean.

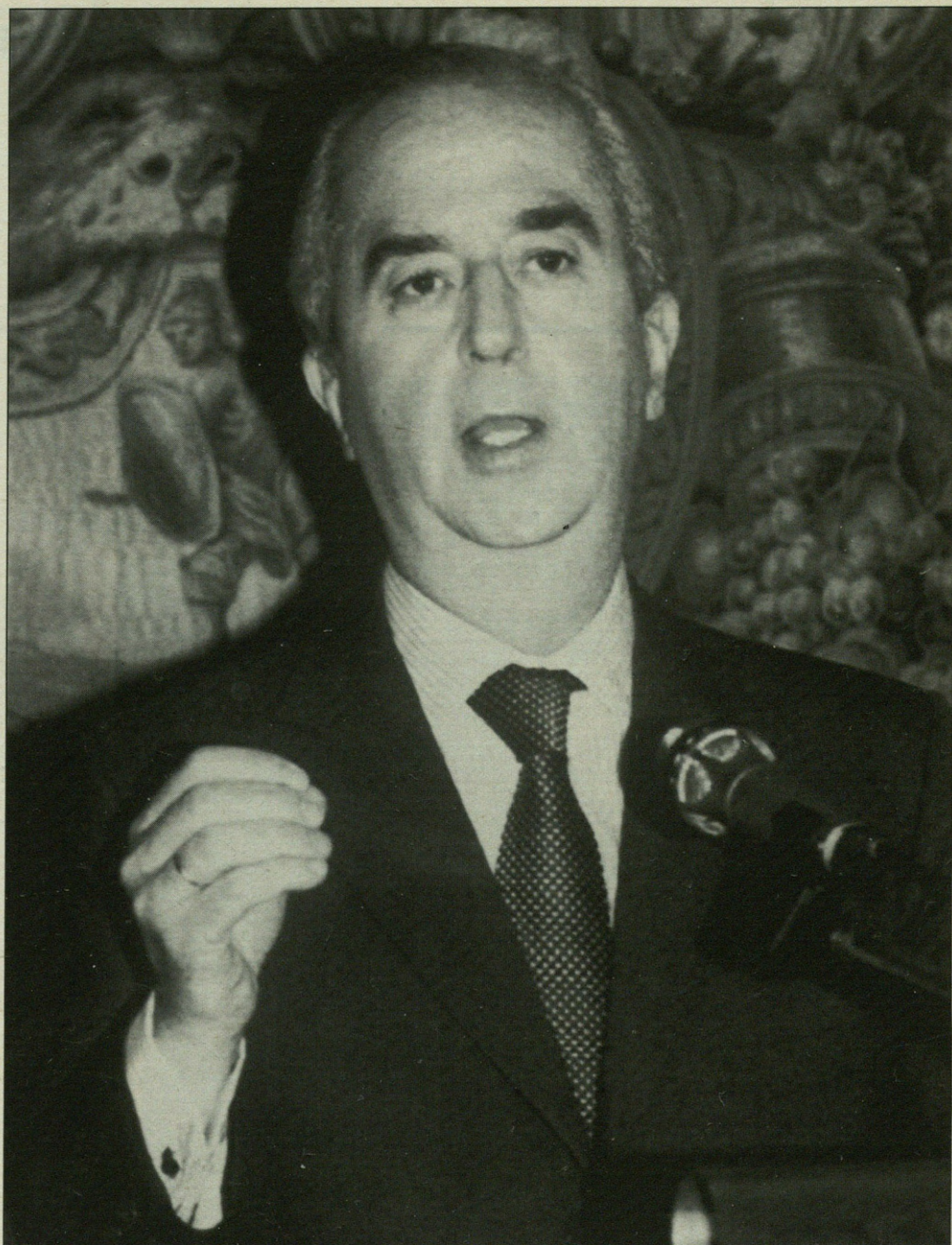
eta handik atera zuen Chiracek RPRn jarduteko. 1983an Balladurrek lehen-dakari sozialista eta lehen ministro eskuindarraren arteko bizikidetza ospetsua asmatu zuen, 1986an Chirac eta Mitterranden artean modu eskas samarrean frogatu ahal izan zena. 1986an Ekonomia eta Hazienda ministroa izendatu zuten. Bere esku izan zen garai hartan eskuinak aurrera eraman zuen pribatizazio politika gogorra.

Salbatzailea

Azken mende laurdenean lehen ministro batek izan duen popularitatearik handiena lortu du Balladurrek. Inkesten arabera, herritarren % 60-% 65 arteko adostasun maila du lehen ministroak, Frantziako adituen esanetan, krisi garaian sinestezina ia. Komunistek ezik, esparru politiko nagusi guztiko herritarrek onartzen dute, eskuinetik hasi, Le Pen-zaleekin jarraitu eta ekologistenganaino. Eskuinak uste zuen gobernura heltzeak konfiantza handia emango ziela inbertsore zein kontsumitzaileei, eta liberaren aurkako eraso espekulatzaileak hobeto kontrolatuko zituela.

Ez da horrelakorik izan. Aitzitik, kontsumo mailak beherantz jarraitu du, langabeziak gora egin du eta liberak ezin izan du debaluazioa sahiestu. Langabeziaren kontuan, gainera, oraintsu 3 milioiko hesia gainditu bada, aurrikuspeneren arabera urte amaierarako beste 270.000 langabetu espero dira. % 12,5eko datu historikoa, beraz.

Zer du gizon honek egotzera horretan ere herritarrek bereganatzeko? Ahal duena

Oraingoz ez du emaitza onik izan, alderantziz; baina herritarren ustez, ahal duena egiten ari da.

egiten duen borondate oneko pertsona da. Horrela ikusten dute bederen frantziar gehienek. Politikari

Azken 20 urteetan ez da izan bera bezain onespenez maila handia jaso duen lehen ministrorik ●

batengan faltan ikusten duten guztia du Balladurrek: zintzotasuna, seriotasuna eta ahalmena. Hamabi urteko sozialismoaren ondoren, salbatzailea da.

Horregatik da ukiezina. Oraingoz behintzat, Balladur kritikatzeko iritzi publikoa aurka jartzea da. 1995eko lehendakartzarako hauteskundeei begira herritarren onespenez handiena duena inkesten ara-

bera. Chiracen benetako arantza. Bizikidetzaren ize-nean, Mitterrand lehendakariarekin ere harreman estua landu du. Komunikatzaile bikaina izan arren, ostera, aurrerantzean frogak ere erakutsi beharko ditu eta, akaso, mirariren bat ere egin koroa magikoarekin jarraitu nahi badu.

Xabier Letona

HISTORIA ETA GERO

TOKIO HIRIRIK GARESTIENA

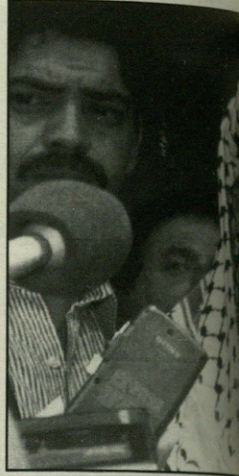
OPORRETARAKO garaia amaitu da, gehienontzat behintzat bai. Oraindik aukeran daudenentzat ohar txiki bat. Ez Tokiora hurbildu, ez behintzat poltsikoa ondo bete barik. Herrialde garatueta abiatzeko poltsa ondo bero eraman behar da, jakina, baina are gehiago munduko hiribururik garestienena. Paris, New York, Londres edota Berlinekoa baino % 10etik % 30era garestiagoa da Tokioko bizi maila. Gehiago zehatzuz, Tokion 100 oinarri moduan hartuz, New York-eko bizi maila 76koa da, 83koa Berlinen, 88koa Parisen eta 89ko Londresen. Etxebizitza mailan eta, lehen bezala, Tokioko 100 erreferentzi gisa hartuz, New York-eko 54koa da, 83 Berlinekoa, 88 Parisen eta 90 Londresen. Lurrari dagokionez, azken boladan

prezioak asko merkatu badira ere, Tokio da askogatik munduko garestiena.

VIETNAMEKO GERRAREN AURKA

HORRENBESTE filme ikusi ondoren, dagoeneko Estatu Batuetako herritar gehienak daude gerra haren aurka. Berau gertatu eta hiru hamarkadetara baino. Garai haietan ere estatubatuar ugari haren aurka egon arren, Bill Clinton lehendakaria bera esaterako, Vietnameko gerraren aurka aritu zirenek errepresio gogorra bizi izan zuten. Haietako bat izan zen Katherine Ann Power, urteetan FBIko atxiloketa zerrendetan lehen postuan egon izan dena. Gaur egun 44 urte dituen eta horietatik 21 izen faltsuarekin bizi izan denean, polizizaren aurrean aurkeztu eta bere benetako izena agertu du. Historia amaitu omen da dagoeneko. Ea Katherinentzat ere horrela den.

ELEMELE

«Rabini bostekoa luzatu nionean nire herriaren tragedia osoa sentitu nuen, zapalkuntza, zauri sakon urteetan jasandako min

Iasser Arafat, PAEko buruzagia.

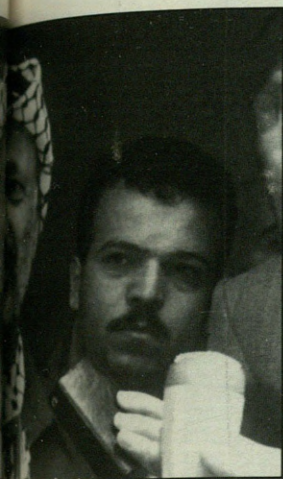
«Hemendik aurrera ez Sira ezta Iranek ezingo gaituzte kontrolatu».

Ali Amar, Hizbula alderdiko diputatua.

«Kuba inoiz baino inguratuagoa dago, baina aldaketa guztiak oinarri iraultzaileetan finkatu dira. Egungo umea gogorra baina, askok nabiko lukete bezala, ez dago krisi politikorik ezta sozialik ere».

Pablo Milanes, kantautorea kubatarra.

«Maastrichteko ituna ez da
Europaren batasunari
buruzko eztabaida handi
baten ondorioa, goitik
egindako inposaketa baizik».

Steffen Heltmann,
Alemaniako
lehendakari izanako
gobernuko CDUren
hautagaia.

«Israelekin akordioa
sinatzeko xehetasun batzuk
besterik ez zaizkigu falta,
baina xehetasunetan
gordetzen da deabrua».

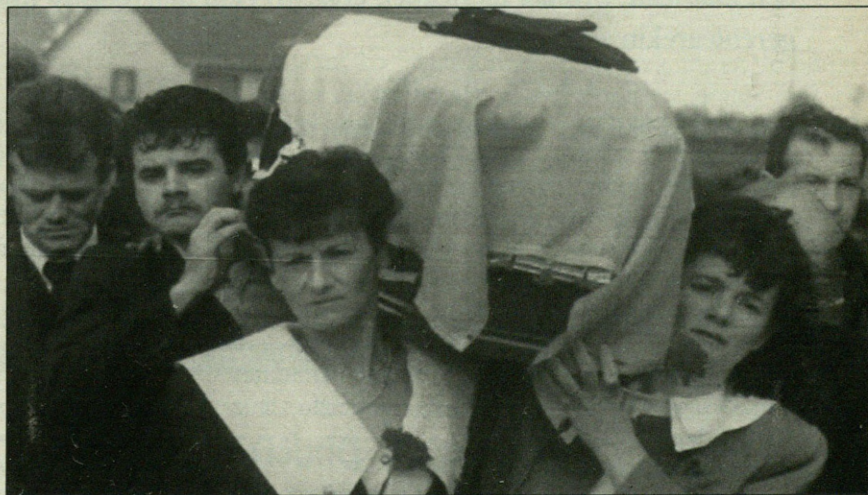
Jawad al Anani,
israeldarrekiko
negoziaketa mahaiko
Jordaniako gobernuakidea.

«Alderdiaren banaketa
arriskua benetakoa da eta
bori gerta ez dadin lan egingo
dut».

**Txiki Benegas, PSOEko
Eraketa idazkaria.**

INDARKERIA LEALISTAREN GORAKADA IPAR IRLANDAN

URTE hasieratik indarkeria politikoak eragindako hildakoak 44 izan dira Ipar Irlandan, eta hauetatik 26 UVF erakunde lealista armatuak eragindakoak. UVFk hildako hauen izaera aztertuz gero, 17k ez dute inongo konpromezu politikorik. Katolikoak ziren, besterik ez. Gainerakoak mugimendu errepublikarrarekin zelanbaiteko loturak zituzten, eurengatik edo lagun edo senitartekoren batengatik. Talde armatu lealisten erasoan arrazoen artean, poliziak auzune protestanteetan azken hilabeteetan egin duen presioa aipatzen da. Bakarrago sentitzen ei dira eta horrek Britainia Handiaren batasunarekiko beldurra sortzen ei die.

LIBIAK NBE-REN AURREAN AMORE EMANGO DU

LOCKERBIE herri eskoziarraren izena ez dute samur ahanztiko libiarrak. Bertako airean Pan Am konpainiako abioi bat eztanda erazteaz salatutako bi libiarrak NBEren eskuetan jartzeko borondatea agertu dute libiar agintariak. Hori bai, epaiketa juxtu baten aginduarekin, hori zehatz mehatz zer den, edo zeren arabera egiten den inon zehazten ez bada ere. 1992ko apirilean NBEko Segurtasun Kontseiluak, Libiak bi herritar hauek entregatu ez zituela eta, estatu honekiko aire enbargua eta hornikuntza militarren debekua agindu zuen. Libiaren esanetan, oster, EEBB eta Erresuma Batua eta Libiaren artean estradizio akordiorik ez dagoenez, herritar hauek beraien kabuz aurkeztuko lirateke NBEko agintarien aurrean.

Agustin Amasorrain, Orona kooperatibaren gerentea

«Marketina Oronaren alorrik oinarritzko eta garrantzitsuena da»

Egitura metalikoak eta igogailuak egiteaz gain, Oronak merkatuaren lege gogorrari aurre egiteari ekin dio. MCCko kooperatiba honek azken urteetan lortu duen arrakasta aipagarria da, 1986tik hona, adibidez, salmentak hirukoiztea lortu baitu. Krisi garai hauetan, atrintxeratze jarrera nagusia den bitartean, Oronak merkaturaren erasoari ekin dio. Agustin Amasorrain gerenteari aritu gara.

ARGIA. *Une honetan MCCren fakturazio arrakastatsuen zerbiztu sailetik dator. Industria alorra aldiz, ez dago oso momentu onean. Orona salbuespena da. Zertan datza zuen arrakasta?*

A. AMASORRAIN. Nik ez nuke esango Orona salbuespena denik. Gure aktibitate batzuk industriak diren arren, zerbiztukoek ere pisu handia dute; horregatik, beharbada, krisiaren eragina ez da hain gogorra izan gure enpresan. Etxegintzak garrantzi handia du gure aktibitatean, eta aurreko urteetan lan asko egin da sektore honetan. Aurreko, aldiz, lan honek behera egin du eta, nik uste, hurrengo bi urteak zailak izango dira Oronarentzat.

Gure arrakastari buruz,

esango nuke gure lehendabiziko helburua lanpostuak sortzea izan dela, eta azken boladan ez dugu hazteko beldurrik izan. 50 lanpostu berri sortu ditugu urtero batez beste. Horri esker, merkatu kuota gehitzea lortu dugu. 1992ko salmentek 1986koak hirukoiztu dituzte.

A. *Igogailuak egiteaz gain, beste mota bateko egitura metalikoak ere egiten dituzue. Ez al da nabikoa igogailuekin? Merkatuak behartutako irtenbidea da?*

A.A. 1978an, Oronak egitura metaliko espazialak di-

seinatu eta egiteari ekin zion. Une hartan garrantzitsua zen, ohizko beste aktibitate bat, galdaragintza, pikutara joana zelako. Horrez geroztik ez dugu ia aktibitate berriarik egin. Merkatu kuota gehitu eta produktu eta zerbiztuak dibersifikatze n saiatu gara batipat, aktibitatez aldatu gabe.

Zentzu honetan, dugun produktu berri bakarra eskailera mekanikoa da. Duela hiru bat urte produktu korear bat banatzen hasi ginen, eta aurreko korearrak utzi eta mundu mailako lehena den enpresa alemaniar baten produktuak sal-

tzen hasi gara.

A. *Izugarrizko garrantzia eskaintzen diozue merkatuari. Hernaniko dorre proiektua merkatuaren operazio horietako bat da? Zein da marketinaren pisua Oronan?*

A.A. Marketina enpresaren alorrik oinarritzko eta garrantzizkoena da. Produktuan ondo kokatzen bazara, eta kostoak konpetitiboak baldin badira, enpresa laster sendotuko da. Enpresaren beste oinarria pertsonalaren kalitatean datza; gure jendea ona da. Guk igogailu konplexuenak egin nahi ditugu eta hori posible da, multinazionalekin konparatuz enpresa txiki xamarra izan arren, MCC taldeak esperientzia baliagarria eta trinkoa jasotzen dugulako. Horrek indarra ematen digu.

Dorrea, bestetik, laborategi bat izango da funtsezkoa, eta hortaz aparte teknikariak eta bezeroak erakartzeko balio badu, hainbat hobeto

A. *Zein da une honetan duzuen merkaturik erakargarriena? Beste produktu*

■ «Produktuan ondo kokatzen bazara eta kostoak konpetitiboak baldin badira, enpresa laster sendotuko da» ●

batzuei dago-
kienez, Europa
al da esporta-
zioetarako
merkaturik
egokiena?

A.A. Ez dago merkatu era-
kargarriarik. Guk behintzat
ez dugu mer-
katu berezirik
ezagutzen, de-
nak dira zailak.
Europakoak
izan daitezke
errazena eta
hurbilenak,
nahiz eta izan
zailak diren.
Konparazio ba-
terako, gaur
egun Afrika eta
Hego eta Ert-
amerikan lan
egitea ez da
iraganean be-
zain erraza; ez
dago diru erra-
zik. Sakrifizio

Agustin Amasorrainen ustez, «Afrika eta Hego eta Ertamerikan lan egitea ez da lehen bezain erraza; ez dago merkatu edota diru errazik».

handiak egin behar dira lu-
rralde horietan lan egingo
bada. Ez nago ziur gure lan-
gileek beren soldaten zati-
txo bat sakrifikatzeko gai ote
diren, merkatu eta kultura
horien aurrerabidean kola-

boratzeko.

A. Beste kooperatiba ba-
tzuk ixten diren bezala,
Irungo Guria adibidez,
Orona oso ondo dabil.
Zeintzuk dira etorkizune-
rako dituen aurrikuspenak?

A.A. Nahiko onak. Aurre-
tik esan dudana bezala, da-
tozen bi urteak zailak izango
dira, ez bairik gabe, eta era-
baki sendoak hartu beharko
ditugu. Gure bezerorik
handienek zera diote, es-

kaintza maila handitzen
doala eta horrek lana eka-
rriko digula. Ezin etsiko du-
gu!

Myriam Gartzia

LEIHATILATIK

Mendebaldeko osasuna jokoan

OSASUN eta Segurantza sistemetan
Europa osoan egiten ari diren aldake-
tak ez dira koiunturalak, eta Frantzia
bezala Espainian ikusten —eta jasa-
ten— hasi garen *mozketak* oraingoz
noraino iritsiko diren inork argitzen ez
duen birmoldaketa baten hastapenak
baino ez dira. Gauza batean jarri dira
aditu guztiak ados: ordaintzeko gai den
baino askoz behar handiagoak dituela
Mendebaldeko osasun alorrean. Eta
berrikitan argitaratu den ikerketa berri
bategi dienez —National Economic

Research Associates izenekoak egina
berau—, egin diren erreformak ez dira
nahikoak izango osasun beharren eta
administrazioek dauzkaten diruen ar-
teko zuloa txikiagotzen hasteko.

Osasungintza sareak errotik birmol-
datzea proposatu du ikerketa horrek,
eta aurrezkoa bultzatzea. Birmoldake-
taren ardatzetako bat osasungintzan
konpetentzia bultzatzea azpimarratzen
da. Eta gaur martxan dauden formulen
arteak bat juzgatzen du egokienera
hurbiltzen dela: Holanda.

Gai hauei hortzakada egiterakoan
orain arterainokoak hiru protagonista
nagusik hartu izan dute hitza: osasun
sistemen zorrak estali ezinik dabilzan
gubernuak, zerbitzu murrizketak nozi-
tzen dituzten langileen sindikatuak eta
zama sozial handiegiak dituztela dio-
ten enpresariak. Orain *lobby* bat an-
tolatu dute farmazi industriako mundu-
ko 40 enpresa handienek: horiek or-
daindu dute NERaren aipatu azterketa.

Pello Zubiria

UNIBERTSITATE EUSKALDUN BATEN MEMORIAK

Hezkuntzaren beste arlo batzuetan bezala, unibertsitatearen euskalduntzea herri honen normalizazio biderako urrats garrantzitsua dela esatea ez da gauza berria. 60ko hamarkadaz geroztik euskal unibertsitatearen aldeko eta aurkako ahotsak entzun izan dira. 1970. urte inguruan, euskararen batasunaren aldeko mugimenduaren eraginez, unibertsitate giroetan izan zen borrokarik: lehenbizi Euskal Kultur Taldeak (EKT), Jaxinto Iturbek aurkeztutako lehenengo euskarazko tesia gero, Udako Euskal Unibertsitatea...

GAUR egungo Euskal Herriko Unibertsitatearen euskalduntze prozesuaren egoera ulertzeko, data eta ekintza historiko asko hartu behar dira kontuan, baina ukaezina da borroka luze eta latz baten aurrean gaudela. Noizko euskal unibertsitatea? Jada gero eta gehiago dira gaur egungo unibertsitate egoeratik euskal unibertsitatea lortzea utopiatzat jotzen dutenak. Eta

ikastolekin gertatu den legez, beste egitura batzuk sortu eta eraikitze beharra ikusten dutenak.

Euskal Herrian ditugun unibertsitate publiko zein pribatuaren egoera honen froga izan daiteke. Ez aurrera ez atzerako unea bizi dugu, euskalduntze prozesuak ez du aurrera egiten orain arte irakasle eta ikasleen borrontate eta borrokaren indarraren esku zegoena

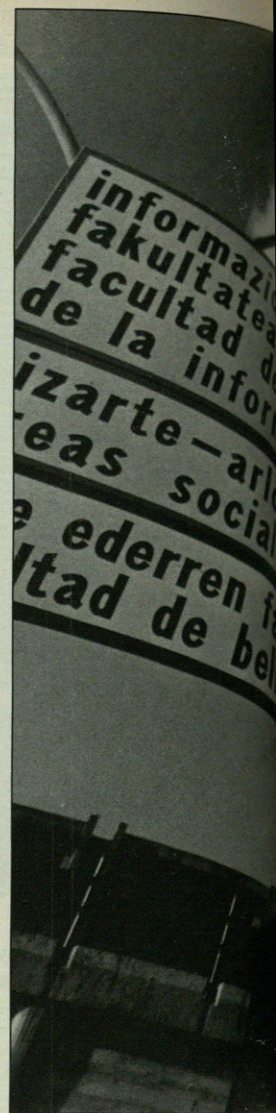
blokatutik dago. Organu ofizialetan aipatzen diren arrazoiak? Arazo ekonomikoak, eskari falta (?), irakasleen prestaketa eza, testuliburu eta material didaktiko falta... Akaso aurreko urteetako arazoak eta oztopoak ez al ziren berberak?

O.H.O eta ikasketa ertaintetan B eta D ereduetan ikasten dutenen kopurua handitzen den heinean, unibertsitatea ez dago pres-

taturik ikasle euskaldunen eskaria asetzeko. Unibertsitate euskaldunaren aldeko historia bukatu da? Hona hemen inoiz euskaldundu nahi izan ziren unibertsitateen memoriak, egungo egoera eta borrokak.

Plangintzen gorabeherak

Euskal Herriko Unibertsitatean egin den lehendabiziko —eta bakarra den— plangintza 1989an aurkeztu zen. Zenbait irakasleren eskaerengatik garai hartan sortu berria zen Euskarazko Batzordeak gaia hartu eta hurrengo bost urteetarako plangintza egin zuen. Gai

euskalduntzea, beka politika, administrazioa, langilegoaren euskalduntzea, ikerkuntza, unibertsitate kanpoko ekintzak... eta beste hainbat arlotan sakontzen zuen. Garrantzitsuena ikasgaiak euskalduntzea zenez, fakultate

bakoitzerako ereduak jarri ziren, irakasleak euskalduntzeko sistema eta plaza elebidun berrien kopurua zehaztuz.

Laura Mintegi, Magisteritza eskolako irakaslea eta Euskararako Batzordeko kide ohia, Euskararen Erabi-

lera Normalizatzeko Plangintza honen egileetako bat dugu. *«1988an egin genuen, eta 1990ean onartu zenerako, atzeratuta zegoen. Gaur egun bete den atal bakarra, profil linguistikoaren bidez, administrazioa langilegoaren euskal-*

EHUn 1979an hasi zen euskalduntze prozesua. Irakasle eta ikasleek borondatez euskarazko lehenengo klaseak antolatu ziren. 1990ean lehendabiziko normalizaziorako plangintza aurkeztu eta onartu zen.

Goazen

eta gonbida ditzagun...

«Irakaskuntza serio baten oinarria testuliburua da»

ARGIA. Gaur egun gaindituta dago erabat euskararen gaitasun eza gai teknikoei dagokionez? Posible da edozein ikasgai euskaraz jaso eta ematea?

J.R. ETXEBARRIA. Gehienbat bai, gainditu dugu arazo hori. Euskara teknikoaren azterketa sakona egin da eta lexikologia eta lexiko berria sortzeko teknika asko eta ondo landu direlako. UZEI, Elhuyar eta espezialista talde garrantzitsu hauek estilo bat sortu dute, eta oreka mantentzea lortu. Honi esker zientzia eta jakintza arloan gabiltzan euskaldunok, arlo batzuetan gehiago eta beste batzuetan gutxiago, badakigu norantz jo dezakegun

arazo bat daukagunean. Etengabe gaude lexiko berria sortzen.

A. Beste arazo bat testuliburuaren falta da. Orain arte egindakoak baliogarrak al dira? Erabiltzen dira?

J.R.E. Unibertsitatean lan egiten duten irakasleak euren ikerketei buruz idatzi nahi badute posible dute, hizkuntzak ahalbidetzen du hori. Testu liburuarekin beste horrenbeste. Orain arte egindakoak erabilgarriak dira eta erabiltzen dira. Neu naiz horrela egitera edoznor animatzen lehena. Euskarazko erreferentziarik gabe oso zaila egiten zait eskolak ematea. Horrela aritu naizenean, testulibururi k

ezean, testua sortzea izan da egin dudana lehenengo gauza, ikasle eta irakaslearen arteko hizkuntza garbia eta zehatza izan dadin. Eskuliburuak, kontsulta liburuak, testuliburuak tresna oinarritzotzat jotzen ditut. Nire inguruan Zientzia fakultateko ira-

kasleen lanetako bat testuliburuak sortzea da. Irakaskuntzarako hiru elementu nagusi behar dira: ikasleak, irakasleak eta eskuliburu bat erreferentzia garbi bezala. Hau gabe oso zaila da irakaskuntza serioa antolatzea. Oraindik gutxi dira dauden liburuak, baina erabili erabiltzen dira.

A. UEU ari da testuliburuak kaleratzen.

J.R.E. Bere funtzio nagusietako bat hori da, testuak argitaratzea, eta horregatik bihurtu da euskal testu zientifiko-ekonomikoaren argitaletxe handiena, testu gehienak bertan argitaratzen baitira. Euskal unibertsitaterako azpiegitura prestatzen ari da.

Ikasle eta irakasleen borroka izan da euskalduntze prozesuaren zergatia unibertsitate guztietan, erakundeek ezer gutxi egin baitute honen alde.

duntzea dugu».

Bost urte hauetako aurrekontua 500 milioi pezetakoa (22 milioi inguru) zen irakaslearen atala betetzeko, «eta ordurako ez zen gehiegi, aurrekontua horretatik baitzen, 100 milioi urtero». jarraitu du Eukarako Batzordeko kide ohiak. Ikasgaiaren euskalduntze prozesua zikloka egin behar zen. lehenengo ziklotik eta lehenengo mailetatik abiatuta, eta hori osatzean espezialitate eta bigarren zikloetara pasatu. Dena den, Euskal Herriko Unibertsitatean sailak edo departamentuak dira irakasle elebidunen eskaerak egiten dituztenak. Jose Ramon Etxebarria, Zientzia Fakultateko irakaslea eta 1979an euskaraz lehenengo eskolak ematen hasi zen irakaslearen arabera, «hau dela eta irakasle euskaldunen

eskaerak euskararekiko sensibilitate berezia duten departamentuetatik etorri dira. Baina zer gertatu da euskararekiko sensibilitate berezirik ez zuten departamentuetan? Ez dela euskara existitzen».

1990. urte inguruan, normalizaziorako plangintza onartu zen urtean, «iturria itxi zen», esan digu Laura Mintegik. «Ordura arte, eskatzen ziren plazak nola-bala betetzen ziren, baina orduan organu gorenetatik 'arazo ekonomiko' dela-koak etorri ziren. Barberaren gehiegikeria ekonomikoek 'esker' unibertsitatearen aurrekontuen gestioa Eusko Jaurlaritzaren esku gelditu zen; orduetik prozesuaren apaltze ikaragarri bat sumatu da».

Euskal Herrian dauden gainerako unibertsitateetan egoera ez da hobeia. Nafarroako Unibertsitate Publikoan, adibidez, ez dago plangintzarik eta gaur egun euskaraz egin daitekeen ikasketa bakarra Magisteritza dugu. «Ez dago eskaera garrantzitsurik», eta aurreko ikasturtean Euskara Zerbitzutik bultzatuta eta ikasleen artean egindako inkestaren arabera, ikasleen % 8,26k (7.200etik 611 pertsona, datu absolutuetan)

Deustua, irlatxoek teknika

UNIBERTSITATE pribatuetatik Deustuko Unibertsitatea dugu euskarazko ikasketak gehien bultzatu duena. Espainiera eta espainiar literatura ikasgaiak ezik, euskal filologia dugu erabat euskaldunduta dagoen ikasketa. Zuzenbide Ikasketetan sei ikasgai ditugu euskaraz, zuzenbide politikoa 1. eta 2. mailan, zuzenbide administratiboa 1. eta 2. mailan, foru zuzenbidea eta autonomikoa, eta zuzenbiderako sarreraikasgaia. Filosofia eta Letren fakultatean haurak ditugu: Historia ikasketetan geografia orokorra; Filosofian antropologia eta etika; Psikologian antropologia, etika eta talde dinamika; Pedagogian antropologia eta etika; eta Soziologian zuzenbide politikoa, herrigintzaren burubideak eta erabideak, gaurko gizarte egitura eta Espainiako eta Euskal Herriko gizarte egiturak. Donostiako EUTGn Ekonomia eta Enpresa ikasketak ditugu. 1993-94 ikasturterako 3. eta 4. mailako lau ikasgai eta 1. mailako beste hiru ikasgai euskaldundu dira.

Deustuko Unibertsitatean euskaraz ikas daitekeen bakarra Euskal Filologia da. Unibertsitate honen irizpidea da ikasketa guztietan ikasgai bat jartzea ikasmaita bakoitzeko.

DEUSTUKO UNIBERTSITATEKO EUSKAL IKASKETAK

EUSKALDUNDUTAKO IKASGAIEEN PORZENTAJA	IKASLE KOPURUA	5	25	50	75	100
HISTORIA	11					
PEDAGOGIA	24					
PSIKOLOGIA	76					
FILOSOFIA	6					
SOZIOLOGIA	83					
EKONOMIA ETA ENPRESA*	250					
ZUZENBIDEA	585					
EUSKAL FILOLOGIA	358					

Iturria: Deustuko Unibertsitateko Euskara Batzordea

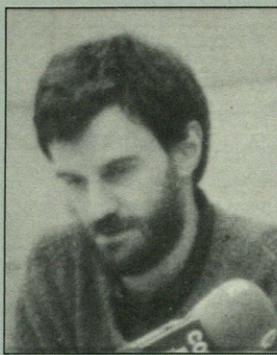
*Ekonomia eta Enpresako datuak 93-94 urtekoak dira

...guraso, langile, gazte
eta koadrilako lagunak...

Militantismoan oinarritutako unibertsitatea

UPV/EHUn azken hamabost urteetan euskarak egin duen aurrerapena, balorazioen gainetik ukalezina da. Baina bilakaera honen historiari so eginez, funtsezko galderak batzuk botako nituzke: nola egongo liratekeen euskal adarrak UEUk hainbat urtetako ihardueran trebatutako irakasle eta sortutako liburuak ez baleude? edo, ikasleen lana eta protestek eragindako jarrera aldaketak eman ez balira? edota, zenbait irakasle hainbeste ordu euskaraz irakasten eman beharrean curriculuma gizentzen eman izan balituzte? Erantzutea erraza da, jende askoren lan hori gabe euskararen presentzia hutsaren hurrengo ia izango litzateke.

Egin zen Plangintza 5 urtekoa zen eta bere iharduera-epea bukatzeaz dagoenean bi atal garatu dira partzialki: irakasle berrien kontratazioa zein Administrazio eta Zerbitzueta-ko Pertsonalaren euskalduntzeaz dagozkionak. Gainontzeko puntuei dagozkienak, batez ere ira-

INAKI ALEGRIA

Informatika fakultateko irakaslea

kaslegoaren euskalduntzeaz buruzkoa, hastear dago.

Gainera urte hauetan sortu diren titulazioak euskararen aldeko planifikaziorik gabe sortu dira. Datorren urtean hasiko diren ikasketa plangintza berrietan euskararen gaineko planifikaziorik ez dago. Azken bi urtetan sortutako gradu ondoko titulazio ugarietan, master eta diplomatu tituluetan alegia, euskara bera ikasgaia denean baino ez da azaltzen ikasketa-programetan. Zergatik? Urte hauetan gertatutako aurrerapenak egiturazko aldaketarik eragin ez due-

lako Unibertsitatean.

Irakaslego aldetik euskaraz aritzea, ekartzen duen gainerako lanarekin, ez da baloratzen (edo negatiboki baloratzen da) unibertsitate periferiko gisa antolatutako unibertsitate honetan, non irakasle iraunkorra izateko estatu-ko funtzionario izan behar den. Irakasle hauek ezin dira *behartu* euskara ikas-tera ezta soslaia linguistikorik ezarri ere.

Egoera hau aldatzeko irakaslego propioa funtsezko aukera zen, baina ezaguna da poterearen maila guztietatik jasotako aurkako erantzun erabatekoa. Ez ahaztu euskalduntze prozesuan parte hartze zuzena izan duten zenbait irakasle kaleratu direla borroka honetan ez etsitzearren. Etorkizunari begira ezkor naiz, ikasle zein irakasleen presioa jarraitzen bada, aurrerapausoak eman daitezke baina inolaz ere Euskal Unibertsitatea lortu, horretarako egiturazko aldaketak beharrezkoak baitira eta eman behar dituztenak ez daude prest.

UNIBERTSITAEAREN EUSKAL

euskaraz ikasi nahiko luke. Azterketa honetan irakurtzen denez, *gomendagarria da unibertsitateak euskaera boni erantzutea eta beregain hartzea euskarazko taldeen antolatzea 1993-94 ikasturterako lehenengo eta behin jada badituen giza baliabideak kontuan hartuta eta geroago irakasle elebidunen kontratazio prozesua zabalduz*. Ekintzak ikusiz daude.

Baionako Unibertsitatean 1992-93 ikasturtean 100 ikasle izan dira euskarazko eskolak jaso dituztenak. Euskal Filologia adarrean Bost ikasgai dira guztira, eta honen arrazoi sinplea da euskaraz egin daitezke irakasleak euskaldunak direlako. Ez dago plangintzarik ezta burutzeko asmorik ere. Administrazioarekin ofizialki ez da gai hauetaz negoziatu. Txomin Peillen bertako irakasleak esan digunez, *«une honetan gure arazo nagusia irakasleen formazioa eza da»*. Ezin dituzte Hegoaldeko irakasleak kontratatu, eta gehienez er- truke sistema erabil dezakete.

Pribatuen ekimena

Baina unibertsitate publikoak alde batera utzita, Hego Euskal Herriko Deustuko Unibertsitatea da euskalduntze prozesuari ekin diona. Euskararen presentzia neurtuko duen plangintzarik ez badago ere, Deustuko Unibertsitatean duela gutxi sortu den Euskararako Batzordearen eskutik uztzi da. Oraingoz, *«eskaera arabera bete ditugu butsu-*

Nafarroako
Unibertsitate
Publikoko
Euskara
Zerbitzuak
egindako
inkestaren
arabera, 7.200
ikasletik 611k
soilik nahi
dituzte eskolak
euskaraz jaso.

Unibertsitate publikoen bikainak eta suspentsoak

GOI mailako ikasketek bi ziklo dituzte: lehenengo zikloa — oinarrizkoa, 3. mailara arte dena — eta bigarren zikloa —espezialitatea, azkenengo bi edo hiru urteak—. Honen arabera, Euskal Herriko unibertsitate publikoetan honako ikasketak egin daitezke euskaraz, 1992 - 93 ikasturteko datuen arabera:

Euskaraz lehenengo ziklo osoa ez dutenak: Farmazia; Dietetika eta Giza Elikadura; Filologia Erromanikoa eta Filologia Klasikoa; Magisteritza (EHuko Arabako kanpusean Euskal Filologia espezialitatea ezik); Fisika; Geologia; Matematika; Kimika; Politika; Soziologia; Medikuntza; Industri Ingeniaritza; Enpresa Ikasketak (Bizkaiko kanpusean); Erizantza.

Euskaraz lehenengo ziklo osoa dutenak: Industri Ingeniaritza Teknikoa; Informatika; Magisteritza (Arabana).

Euskaraz lehenengo ziklo osoa eta bigarren zikloko batzuk: Publizitatea; Geografia eta Historia; Zuzenbidea; Filosofia; Pedagogia; Psikologia; Enpresa Ikasketak; Biologia; Arte Ederrak; Ekonomi eta Enpresa Zientziak; Euskal Filologia; Filologia (Baionan).

Dena euskaraz duten ikasketak: Euskal Filologia (espainiera edota espainiar literatura ezik); Frantses Filologia (frantsesa, espainiera eta euskara ikasgaien arabera); Ingeles Filologia (ingelesa, espainiera eta euskara); Magisteritza (EHuko Bizkaiko eta Gipuzkoako kanpusean eta Nafarroako Unibertsitate Publikoan); Kazetaritza; Gizarte Graduatuak; Euskalduntze eta Alfabetatze Diplomatura.

1990. urtean EHuko plangintzak ezarritako epeak ez dira bete ikasketen euskalduntzeari dagokionez. Hala ere, hona hemen Euskal Herri osoan dauden unibertsitate publikoen eskaintza euskalduna.

EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATE PUBLIKOAK

IKASKETAK	EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEA	NAFARROAKO UNIBERTSITATEA	BAIONAKO UNIBERTSITATEA
ERABAT EUSKALDUNDU- TAKOAK	Euskal Filologia Magisteritza Kazetaritza Gizarte graduatuak	Magisteritza	Euskal Filologia (Bataz beste %45 ematen da euskaraz)
EUSKALDUNDU GABEAK	Arkitektura Erizantza Odontologia Telekomunikazio ingeneritza Meatz ingeneritza teknikoak	Gainerako guztiak	Gainerako guztiak
Iturria:	Euskarazko Erretoretza Ordea	Euskara Zerbitzua	

neak, azken batean hau unibertsitate pribatua baita, azaldu digu Rosa Miren Pagolak, Euskararako Batzordeko kide eta Deustuko Euskal Ikaskuntzaren zuzendaria. Jon Otaegik, Batzorde honetako kideak

...euskara **dek** ikastera.

Pello Salaburu, EHuko Euskararako errektoreordea:

«Normalizaziorako plangintzaren atal guztiak ez dira bete»

ARGIA. 1990etik, dirudienez, EHuko euskalduntze prozesua apaldu egin da. Zergatik?

P. SALABURU. Ez dut uste horrela izan denik. Aurreko ikasurtean, adibidez, irakasle elebidunen 100 plaza berri atera genituen. Egia da 1985etik aldatuak egon direla, garai haietan departamenduen sentsibilitatearen arabera eskatzen baitziren plaza elebidunak eta unibertsitateak eskaera horiei erant-

zutuzien. Baina 1990ean normalizaziorako plangintzaren onartzearekin batera krisi garaiak etorri ziren eta urte honetatik aurrera irizpide ekonomikoa bihurtu da nagusia. Hala ere, plaza elebidunak kaleratzen dira, lehen esan bezala.

Nire ustez, ez dira garai egokiak baliatu, 85-90 bitartekoak.

A. Administrazioaren Zerbitzuko Pertsonalaren euskalduntze plangintza nabiko ondo burutzen ari da. Ez da horrela gertatzen irakasleekin. Zergatik?

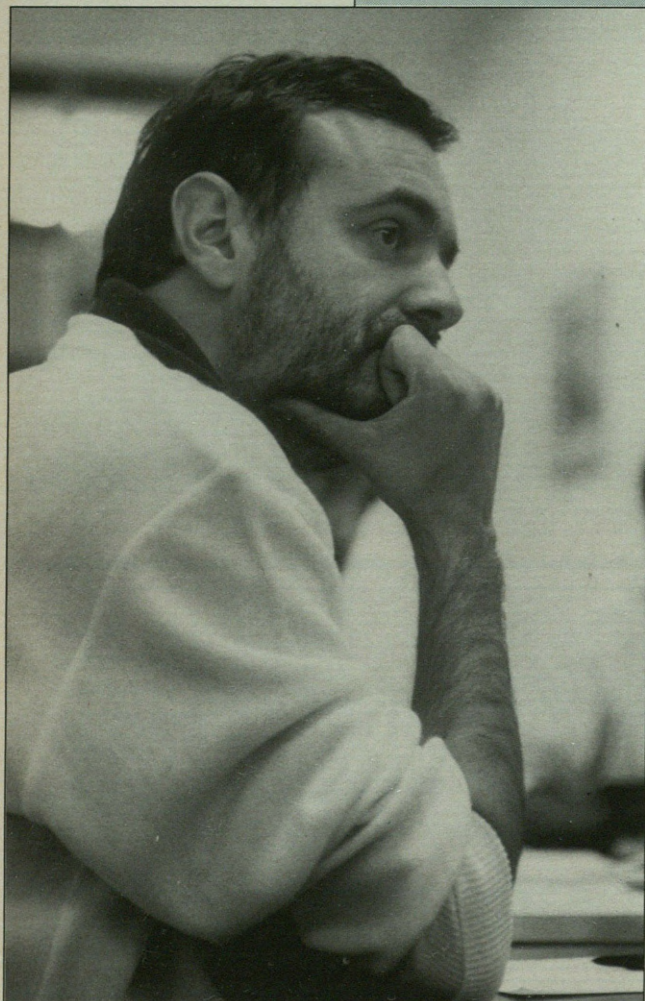
P.S. Egia da normalizazio plangintzaren atal guztiak ez direla bete, irakasleena esate baterako, baina 1990ean, onartu zenean, ez ziren gaur egun ditugun arazo ekonomikoak auri-

kusten eta irakasleak euskalduntzea garestia da. Dena den, epeak ez bete-tzearena ez da bakarrik ekonomiagatik, hau da, askotan ekimenak ezertan gelditzen dira pertsona egokiak ez direlako aurkeztzen, edota egindako testuliburuaren itzulpena ez delako espero bezain ona. AZPko langile asko liberatu dira euskalduntzeko, eta gaur egun emaitzak jasotzen ari gara.

A. Unibertsitatean badi-rudi euskararen aldeko eta kontrakoak daudela, jarri-rrera 'españolista' bateta-ere hitz egiten da.

P.S. Unibertsitatean euskararen aldekoak eta kontrakoak daude gizarteko beste arlo batzuetan bezala, ez gaude kristalezko

Pello Salabururen ustez, «1990ez geroztik irizpide ekonomikoa bihurtu da nagusia. Hala ere, plaza elebidunak kaleratzen dira».

azaldu digunez, «eskaerez gain, irizpide bat ezarri dugu, hau da, ikasketa guztietan eta ikasmaila guztietan gutxienez ikasgai bat euskaraz izatea».

Baina badi-rudi gauzak ez direla berdinak Gipuzkoa eta Bizkaiko kanpusetan, saiaketei dagokienez. Mikel Navarro, Donostiako Ekonomia eta Enpresa fakultateko irakasleak egindako azterketa baten arabera, fakultate honetan matrikulatzaren diren-etatik % 47k ikasketak euskaraz egin nahiko lituzke. Hau dela eta, 3. eta 4. mailan dauden lau asig-naturez gain, 1993-94 ikas-turterako beste hiru ikasgai berri jarriko dira euskaraz, eta hala izango da urtez urte,

ikasketa osoa euskaldundu arte. «Guzti hau egiteko as-moa dugu finantziaketa publikorik gabeko unib-ertsitatean —azaldu digu irakasle honek—, eta bi arrazoi nagusi daude. Koka-guneagatik, hau da, Gi-puzkoan euskadunen kopurua handiagoa denez es-kaera ere handiagoa da; eta bigarrenez, kopuru hauek irakasle euskaldun baten beharra justifikatzen dute, 80 pertsonako taldeak egin baitaitezke».

Otsoaren kontra

EHUren, 1985-90 bitartean, euskalduntze prozesuan nahiko une garrantzitsuak

kutxa batean sartuta. Hala eta guztiz ere, euskararen alde daudenek uste dute hau Jauja dela, nahi izanez gero unibertsitate euskaldun bat izango genukeela bihar bertan. Hori diotenek ez dute gehienetan unibertsitatea ezagutzen, ez dute oina hemen jarri. Bestela, plaza elebidun berriak aurkezterakoan, oso kasu gutxitan jaso dugu ezetza sailetatik.

A. EHUtik euskal unibertsitatea lor daiteke?

P.S. Euskal unibertsitatearen definizioaren arabera.

A. EHU euskalduna?

P.S. Horretarako dago Euskararako Errektore-tzaordea.

A. Noizko?

P.S. Urteak pasatu beharko dira, unibertsitate hau oso gaztea baita, baina posible da.

izan ziren, baina azkenengo urte hauetan eguneroko borroka bihurtu da euskararen defentsa. Jose Ramon Etxebarria iritzi honetakoa da. «Euskalduntze prozesuaren etsairik handienak unibertsitate barruan daude. Euskal Herria kolonizatu dute, unibertsitatearen kolonizatzaileak dira eta Espainiako unibertsitate arrunt bat bihurtu nahi dute EHU. Departamendu batzuk euskararen aurkako erresumatxaok dira, eta borrelako asko daude».

Iñaki Zabaletak, Kazetari-tza saileko buruak «españolismo» moduan definitzen du. «Ideologia bat baino, Espainiaren zentzua antzematen dut irakasleen

Informatika programak, testuliburuak, irakasle euskaldunak... hainbat arazo daude konpontzeke unibertsitatean.

portzentaia handi baten baitan. Euskaldunok kokildu egin gara eta erdaldun irakasleak gailendu egin dira. Euskararen etsaien gotorlekua bihurtu da unibertsitatea, euskararen kontrakoak euren txoketatik atera dira eta euskarak nabiko garai gogorrak

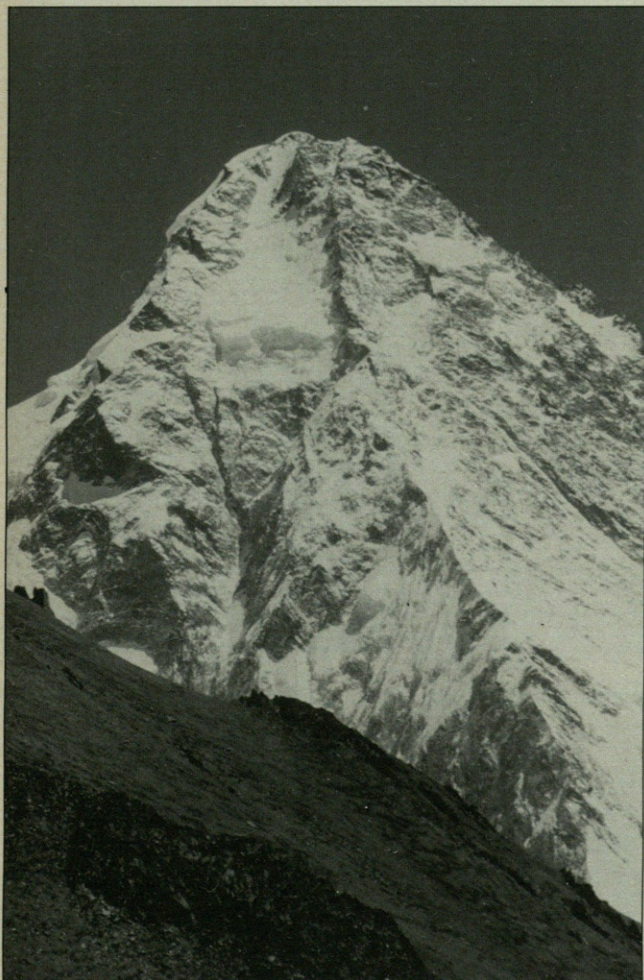
ditu unibertsitatean». Hala ere, Iñaki Zabaletak posible ikusten du hizkuntza bien koexistentzia unibertsitatean, baita euskal unibertsitate baten sorrera EHUtik. Laura Mintegik ez du hala pentsatzen. «Ikastolekin gertatu zen bezala, beste azpiegitura batzuk sortu

behar dira euskal unibertsitatea eraikitzeke. Lehenengo urratsak eman dira jadanik, eta prestatuturik dagoenean joango gara, baina ez gara joango EHUtik botatzen gaituztelako».

Myriam Gartzia

K-2 GAILURRAK ITXOIN BEZA

Billyren adarjotzeko makinak ez du hutsik egin, ahulezia boladarik ere ez du erakutsi; Fernandori berriz berriketan egiteko kuerdarik ez zaio bukatzen eta Josebak egin duen tema ekarpen zabalarekin umorea jartzeko arazorik ez da izan. Ehun eta hamar egunetan izan da adarra jo edo umoreari eutsi beharra, bestela nola ba? Panorama gordin haren aurrean entzun genuen «txurro honek urteten badau bueltan ezkondu egingo naz».

K-2 tontorrera iritsi ezinik, euskal mendizaleek etxerako buelta egin behar izan zuten.

MAIATZAREN 26an ekin genion K-2rako erromes bideari. Nissan Diesel zahar batean. Ez dakit nola, baina 2.600 kilo inguru eta hamabi lagun moldatu ginen Rawalpindi atzean utzi eta Karakorum gurutzatzen duen bidean gora abiatzeko. Kilometroak egiteari ez diot inoiz beldurrik izan, baina hemezortzi orduz ezin gustoko erarik hartu, eskeletua ere dantzan, erreka zurora joango ote gara, baietz bertan irauli eta txoferra Vilariño bezain azkarra badela erakutsi nahian... Baina beste bost egunez ere agoantatu genuen; hori bai, Txinara sartu ginenean aldaketa nabarmenak eginda: Nissanetik Toyotara eta txoferra —Carlos, guk jarritako izena noski—.

Mazadalan genituen zain gameluak eta gameleruak. Baita gameleruen jefe, *leader*, edo burua ere. Bai, hura ere bai! Beste astebeteko bidea egiteko taldea zen hura. Ali eta Yerek menditarak ziren. Kirgiak. Hilik he-

rrikoak. Ali herrena zen eta Yerekek, besteek ez bezala, begi apaistatuak zituen. Lanean txukunak eta izaera zabalekoak, sei gamelu zituzten bien artean. Gainerakoak wygurak ziren, berrehun bat kilometro urrutiragoko lautadako Kokyar herrikoak, gamelu talde handia zekartenak. Denek ere ingeleraz bi hitz egiten zituzten: *good* eta *no good*. Baina unibertsitaterik ezagutu ez arren, bi alfabetotan idatzi eta irakurtzeko gai ziren. Eta hirugarren bati ere, txinoari, antza emango bazioten ere berdintsu.

Xasgam erreka utzi eta azkeneko etapa oasi batean bukatzen omen zen. Hala zioen dokumentazioak eta hala esaten zigun Zhang Wei (Txan wi) ofizial eta interpreteak.

Oasi baten bila
Baita guk bizkor pelikula egin ere: palmondo eta kokoteroak, metroerdiko bananak, Fernandorentza *gin-kasa*, dozenaerdi txikita ur bazterrean pasieran... Hiru belar, lau sastraka, dozena erdi gizarajo begira, gameluak larrean eta hotza galanta, eta akabo. Susto handirik ere ez genuen hartu, hainbeste egunetako bidean harria eta area baino ikusi ez genuenean, zaila

iruditzen zitzaigun paraje
haietan Shangri La aurki-
tzea; kanpo basea aurkitu
genuenean kontentu.

Baina ez zen aurkitzea-
rekin konpondu gure ara-
zoa. Zamak utzi zizkiguten
tokitik mendia ez zen ikusi
ere egiten. Urruti zegoen
oso, komunikatzeko gaizki
eta mendira hurbiltzeko
ahaleginean igotzen hasi
aurretik nekatzeko egoki.
Lau egunez 2.000 kilo in-
guru 4.600 metrora eta gla-
ziarrean nahiko aurrera
eraman genituen, hogeitaka
kiloko zamarekin egunean
hiru eta lau biaje eginez.
Orduan bai, kostata baina
kokatuak ginen. Batzuei
teleskopiotik mendiari be-
gira egin zitzaigun ipurdian
gaseosa, Kontxi eta Kepari
sukalde berriaren erosota-
sunak deskubrituz, baina
Ongchu eta Gopal sherpek
ez dut uste aparteko zirra-
rarik sentitu zutenik, gu
baino bista hobeagokoak
izanik laster ikusi baitzuten
han lana beltz egin beharra
genuela. Eta hartan ez zen
okerrik izan.

Telefonoak ekainaren
18an eman zituen azkenak
eta hurrengo bi hilabeteetan
penarik ere ezin kontatu.
Buruan irudikatu genuen
oasia zen kontsuelo baka-
rra, eta kontu horri eman
genion. Eta errealismoa zela
eta, izan zen glaziarrean
gora mendialdera abiatzen
ginenean, tontor baten os-
tean lasterbidea hartu eta
oasira jaisten ginela sinesten
zuenik ere.

Behin glaziarrean gora ez
zen lasterbiderik; basetik
base aurreratura dozena bat
kilometro inguru izango
genituen. Oso txarrak.
Aberia bat egiteko leku
aproposa. 4.900 metrora
iristean, oraindik ere hor-
matik dextente urruti, koka-
tu genuen base aurreratu.

Hiru denda txiki harri artean
moldatuak. Izotz tarte ba-
tean toldoa bota eta suka-
ldea deitzen genion txokoa.
Tresnarik estimatuena ke-

**■ Helburu bati
ezetz esatera
gindoazen; zer
demonstre! Mendiak
itxoin dezake eta
guk ere bai ●**

rosenozko erregailua zen,
honen hotsa aditzean otor-
dua hurbil zela baikene-
kien. Eta luxu handiko me-
nurik ez bazen ere, arroza
eta lentejak, edo lentejak eta
arroza, ordurik estimatuena
genuen eltze-expresari tapa
irekitzen geniona.

Eguraldia gu mendira
noiz sartuko zain zegoela
zirudien. Mendian lanari
ekin aurreko gauean bota
zuen lehenengo elur serioa,
eta bolada batean animorik
jaso ez genezan, hurrengo

**Felix eta Alberto Iñurrategi
anaiak. Ezkerrekoa Alberto
dugu, eskuinekoa Felix.**

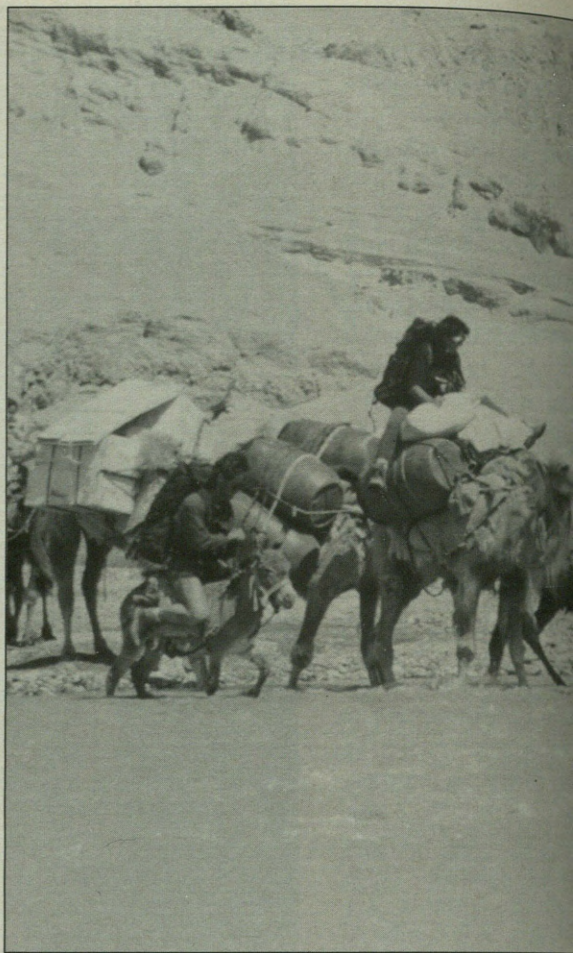

Joseba Urkia, Jon Ander Loidi, Fernando Uribesalgo, Kontxi Zozaia, Kepa Mateo eta Alberto eta Felix Iñurrategi izan ziren espedizioko partaideak.

egunean handiagoa, egun batzuetarako sententziaturik utzi gintuena.

Txolarterako egun aproposak haiek. Gero emakumeak direla katamusarrak, baina hara ze pajaroak garen gu ere! Ezin isilik egon eta ederki astindu genituen hango, hemengo, honen eta haren gorabeherak. Herria eta herritarrak hain gutxi ezagutzen nituenik ere!

Lanerako izan genituen tarte bakanetan serio saiatu beharra izan zen. Lehenbiziko helburu gogorra bigarren kanpamentura iristea izan zen. 1.800 metroko pendiza eta 1.600 metro lokarri fijo; bakean lan egiterik izan bagenu sikiera... Lehenengo egunean 500 metro lokarri jarri ziren eta, gero, bi egun jarraian lan

«Wygurrak ziren, geunden tokitik berrehun bat kilometro urrutiragoko lautadakoak, gamelu talde handi hura zekartenak».

eginda, 800 metro, baina azkenengo hirurehunek ez dakit maldizioren bat zuten edo zer, ezin tarterik egin lana burutzeko eta gora joan ginenetako batean paliza galanta hartu eta ezer egin ez, goi aldean eguraldi txarrak harrapatu gintuela eta.

Nahi bai baina ezin

Elta elurra joan eta elurra etorri, uztailearen 20a pasa eta justu ginen bigarren kanpamentura iritsiak, 6.700 metrora. Egia esan, esperantza gutxi geratzen zitzaigun aurrerapenik egiteko, denon burutan, bueltan zer esan behar ote ge-

nuen kezka. Azken egun txar bolada serioa izan gainera. Elurra gogor sendotu eta lainoak eragiten hasi ahala mendera hurbildu baginen itxoin beharrean geundela.

Hiru egunez jarraian txatu ginen goizeko oietan, lehenengoan gehiegi zegoela eta. Oieteko ibilalditxo goiztiar egin eta gero zakura; errengoan, esperantza egin hasi ginenean, lainoak batzuek estali zuten zela. Lehenengo kanpamentu iritsi, buelta eman eta bigarren kanpamentu iritsi, hirugarrenean ezin kontrakorik izan, baina aldekori ere ez: zer behar lekutan elurra belatzen

gora eta egunsentira orduko-
itsaso handi bat hasi zen
osatzen inguru guztian. Elur
sakonak eta eguraldiare n
garantia ezak fisikoki eta
psikologikoki neke pun-
tuan utzi gintuzten eta hu-
rrango egunean zortzietan
despertadoreak jo zuenean,
kanpora begiradaxoa bota
eta buelta guztia musean
joan zen. Eguerdi aldera be-
rriz, probatzeagatik ez ge-
nuela ezer galduko eta gora
egitea erabaki genuen.
Ongchu sherpa eta Billy
joan etorriko bidaia egiteko
zetozen eta horrela, 7.200
metrora iritsi ginenean, San
Antonioren eskapularioari
argazkiak atera eta behera-

ko bidea hartu zuten, biga-
rrerenera itzultzeko. Albertok
eta biok hurrengo egunaren
zain eman genituen orduak.

Goizean zakutik irtetera
gindoazela, hogeita lau or-
du eskatu genizkion egural-
diari, hurrengo eguneko
goizerdi alderako bueltan
izango ginela aginduz. Pa-
sagune tenteak eta elur pala
motzak tartekatuz, eguneko
azkenengo 300 metroetan
sartu ginen. Elur gutxiagoko
lekua baina oso tentea eta
segurtasun kaskarreko hai-
tza gainera. Noraezean ere
ibili ginen, baina oso urru-
titik teleskopioz jarraitzen
gintuen Josebak, eta honek
argitu zigun nora jo.

■ **Eta elurra joan eta elurra etorri,
uztailaren 20an bigarren kanpamendura
iritsiak ginen, 6.700 metrora ●**

«Eguraldia gu mendira noiz sartuko zain zegoela zirudien,
mendian lanari ekin aurreko gauean bota zen lehen elur serioa.
Eta bolada batean animorik jaso ez genezan, hurrengo egunean
handiagoa. Egun batzuetarako jota utzi gintuena».

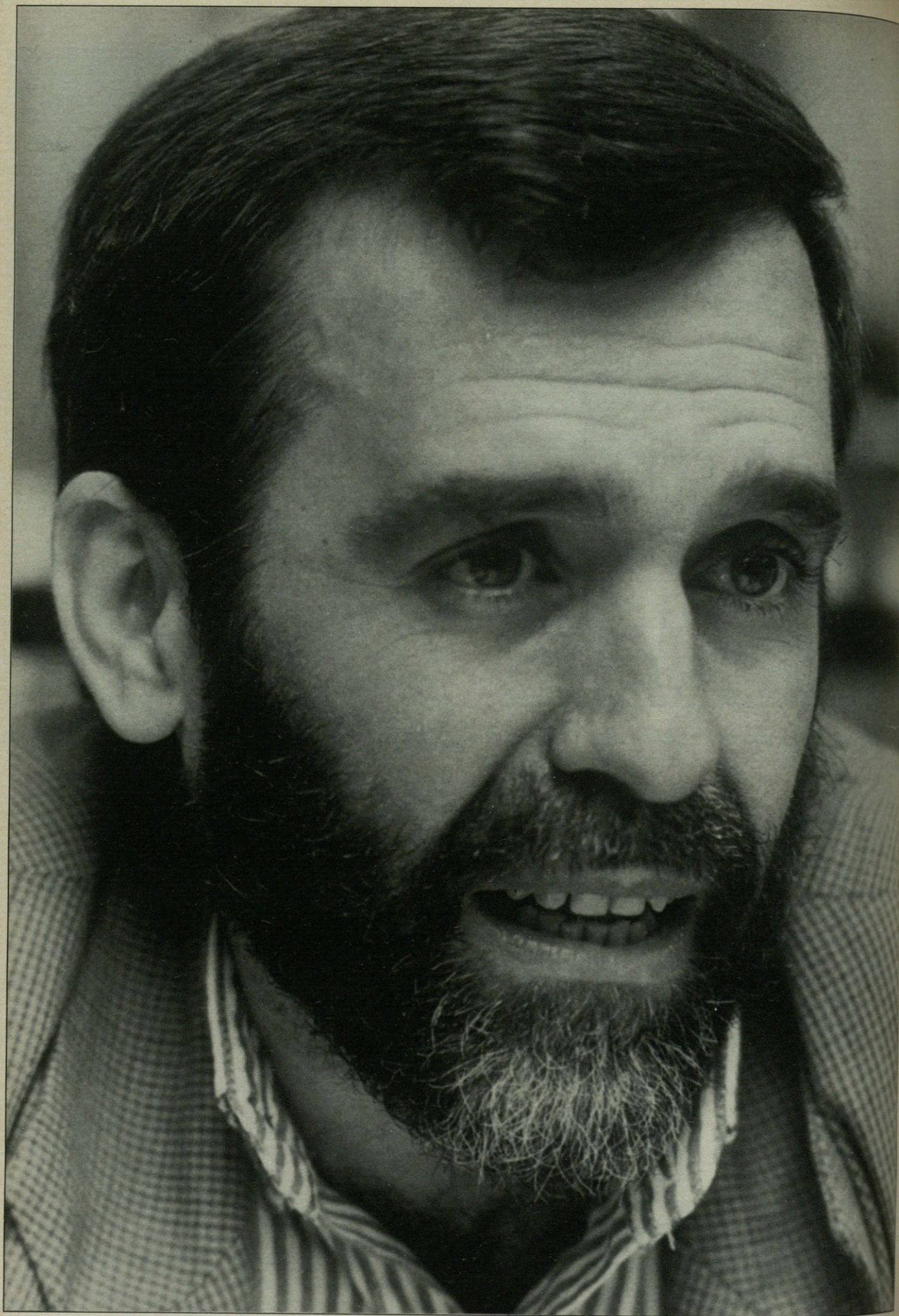
Arratsaldeko zazpietan
iritsi ginen laugarren kan-
pamentura. Metro karratua
justu antzean betetzen zuen
balkoi txiki hartara, neka-
tuta eta zalantza beteak, ez
zaku, ez denda eta elur pala
serioa tontorrera bidean.
Haizeari eusteko harriak eta
motxilak jarri genituen, eta
haien ostean etzanda erre-
kuperatzen saiatu ginen.
Azkenik eguzkia ezkutatu
zenean sartu ginen palara.
Elurretan sartu bezain biz-
kor ia igerian sentitu ginen,
gerritik gorako elurretan eta
60 gradu inguruko aldapan
ez zen bromarako komen-
tariorik izan. Sokak ematen

zizkigun 50 metroetan ez
genuen aseguratze puntua
gogorrik ere. Erabat salduta.

Lehen aldiz proportzio
horretako helburu bati ezetz
esatera gindoazen. Sentsa-
zio arraroa benetan. Orain-
dik jaitsi beharra zegoen eta
bigarren kanpamentutik
gora sokarik ez genuen.
Gaueko hamabiak inguru
ziren eta eguna zabaldu arte
gauaren hotzari ere aurre
egin behar zitzaion. Zer de-
montre! Mendiak itxoin de-
zake eta guk ere bai.

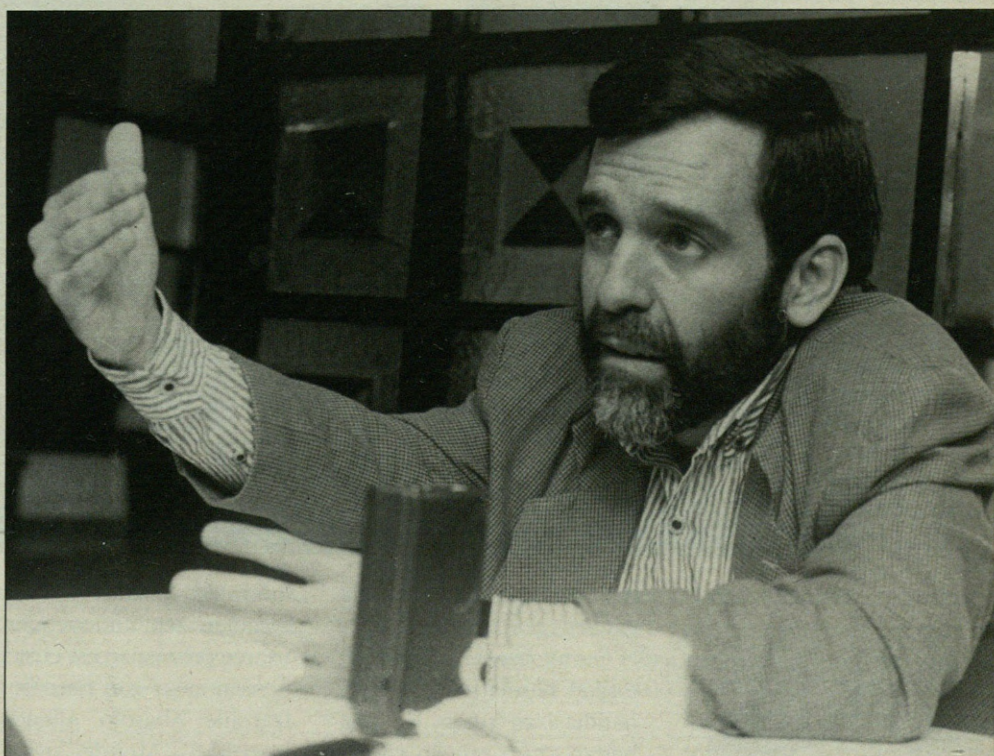
Felix Iñurrategi

Argazkiak: Jon Ander Loidi

«Hogeita hiru urteren buruan etorri, eta aldatu diren gauzak azalekoak dira»

Euskaldun bezala, Mexikon azken mohikanoa sentitzen dela esana du. Filosofia irakaslea unibertsitatean, Unamunori buruzko hitzaldi bat eman zuen joan den uztailean Euskal Herriko Unibertsitateko Uda Ikastaroetan. Euskararekin duen harremana mantentzeko zillbor-hestea hemendik jasotako liburuek osatzen dute.

■ «Ez dugu denborarik gainontzeko eusko etxeekin harremanak estutzeko».

tu ditut. Aldaketa nabarmenena etxe eta jendeen ugalketa da. Auto asko herriak inbadituz. Baina betiko gauzak, lagunak, senideak, Euskal Herria maitarazi zidaten lekuek berdin diraute. Aldatu diren gauzak azalekoak dira. Muinekoak betiko lekuan daude. Ez dut aldaketarik ikusi jendearen bizimodu eta sentimenduetan. Ez dut ikusten kultura eta izpiritu iraultza bat.

A. Venezuelan ikasi zenuen euskara.

J.L. Zazpi urte bete nituen arte, han, Venezuelan, euskaraz mintzatu nintzen soilik, aitzak galerazia baitzigun beste hizkuntzarik etxean. Zazpi urterekin etorri nintzen Lekeitiora, hiru urte beranduago Tolosa eta Donostiara joateko ikastera. Tarte horretan nire euskara aberastu eta Euskal Herriari buruz nuen irudia indartu egin nituen. Lekeitiotik irten nintzenetik, ordea, ez nuen euskaraz gehiegi egin. Hemen ez genuen izan erraztasun handirik, eta Vene-

zuela eta Mexikora joan ginenean ez zen oso zaila izan euskara mantentzea, antzeko arazoa baikenuen han.

A. Erraza al da Mexikon bizi den batentzat euskara mantentzea?

J.L. Liburuak irakurritz landu dut batez ere hizkuntza; ez eskoletan, ez egunero hitz eginez.

A. Mexikon inoiz desberdin sentitu al duzu zure burua zure jatorria dela eta?

J.L. Bai. Latinoamerika

ARGIA. Euskal Herritik kanpo hogeita hiru urte pasatu ondoren, zeintzuk izan dira sumatu dituzun aldaketarik nabarmenena?

JOSU LANDA. Gauza funtsezkoenak berdin topa-

«Euskadin
dagoen
unibertsitate
batek euskara
indartu behar
duela argi dago,
baina ez dugu
ahantzi behar
horrelako
gauzak ezin
direla egin
gizartean
pareko esfortzu
bat egiten ez
bada».

guztian ikuspegia desberdina da. Mestizaje handia dago. Gauza asko daude han nahasturik, eta horrek mentalitate eta izaera berezia ematen die. Hemendik joaten garenok esfortzu handia egin behar izaten dugu horretara moldatzeko. Horren aurrean beti egon behar dugu zabalik.

A. Euskaldun jatorria izateak ba al du oraindik garrantzi soziala Mexikon?

J.L. Mexikarren artean ez da horrela. Argentina da horren adibide, baina Mexikon baino askoz ere biztanle gutxiago daude. Mexikon 80 milioi lagun bizi dira eta hauetariko 20 hiriburuan. Bertan gaude euskal herritar gehienak, baina han txin-
durri batzuk baino ez gara.

Guztira, 250-300 bat familia gaude.

Garai batean Mexikon euskal herritarrek garrantzi handia izan zuten. Kolonia bertan ezarri zenean euskal herritarrek indar itzela zuten. Cofradia de Nuestra Señora de Aranzazu, Real

ten zuten. Mexikon euskara entzuten zen. Independentziaren prozesuan ere euskal herritar asko izan ziren bul-tzatzaile: Abasolo, Allende, Iturbide... Mende honen hasierako euskaldun uhol-deak, dena den, ez zuen hainbesteko indarririk lortu.

«Mexikon kultur esfortzu handi bat egiten ez bada, denak galtzeko bidean gaudela uste dut» ●

Sociedad Bascongada de Amigos del Pais... denetarik zegoen, eta ekonomikoki ere eragin handia zuten, meatzeak eta iparraldeko lursail handiak bereak baitziren. Barne Produktu Gordinaren % 20 beraiek ekoiz-

A. Iraganaz eta orainaldiaz aritu gara. Zein da Mexikon dagoen euskal herritar taldearen etorkizuna?

J.L. Kultur esfortzu handi bat egiten ez bada denak galtzeko bidean gaudela uste dut. Esan beharrekoei

esana diet, baina ez dute as-
korik entzuten. Uste da
Euskadin interes handi
duela ekonomiak, eta na-
mala deritzot, baina hor-
lako gauzak galtzeko am-
kua daukagu, laguntza
bat ez ematearren. Mexi-
ko da Latinoamerikako herri-
derik garrantzitsuenetakoa,
baita kultur arloan ere. Ez
bada zer eginik. Baina be-
men ez dago interes handi-
rik.

A. Zer nolako harremanak
duzue Amerikako beste eus-
ko etxeekin?

J.L. Ez dago harreman
handirik. Ez dakit zein den
arrazoia, baina harreman
handiagoak ditugu hemez-
go instituzioekin. Eusko-
Jaurlaritzarekin adibidez,
hango eusko etxeekin ba-

karaz egin ahal izan eta Euskal Herrikoa den unibertsitate bat topatzeaz. Lehen ez zen horrelakorik.

Bestalde, han dugun EHUren irudia unibertsitate indartsu batena da. Arazoak izango dira, leku guztietan bezala, baina mundu guztiko unibertsitateak krisian daude gaur egun. Krisia atxakia dela esango duzu, baina egia da. Unibertsitateak ez daude nahi bezala. Hemengoa ere ez. Nik dudari irudia da EHU instituzio indartsu eta garrantzitsu bat dela, eta Euskal Herria hobeto dagoela beragaz bera barik baino. Ikasturte normaleko errealitatea ezagutu gabe diotsut hau.

A. Ez al zaitu harritu ikastaro gehienak erdaraz izateak?

J.L. Ez dut uste hori hain gauza ikusgarria denik, zeren eta ni hona etorri naizela ez baitut espero bezain beste euskara entzun. Ez unibertsitatean soilik.

A. Baina ez al litzateke euskal unibertsitatearen lana, baina zuzen ere, murriztuz doan erabilpen hori abalik eta gehien indartzea?

J.L. Euskadin dagoen unibertsitate batek euskara indartu behar duela argi dago, baina ez dugu ahaztu behar horrelako gauzak ezin direla egin gizartearen pareko esfortzu bat egiten ez bada, bestela inposaketa legez ikus daiteke eta. Horrelako inposaketek prozesuak bizkortu beharrean makaldu egiten dituzte. Uste dut apurka euskara bere lekua

■ «Egun, filosofia krisian dago, eta horrexek izan beharko luke bere egoera normalean» ●

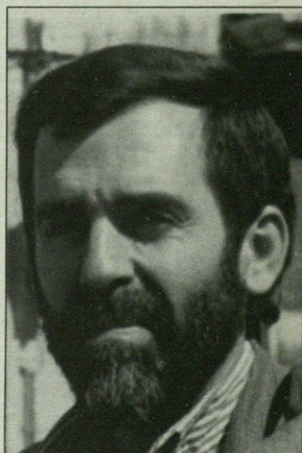
hartzen ari dela. Hemen utzi nuen euskara orain askoz ere indartsuagoa da. Jende gehiagok hitz egiten du euskaraz. Idazle bezala ere, euskara aberatsago dagoela ikusteak asko pozten nau.

Hizkuntza arazoak oso gaitzak izaten dira beti. Hor politika eta gizarte arazo bat

dago. Ez da erraza izaten, eta horrelako gauzek urteak eskatzen dituzte. Nik ikusten dudana da euskararen etorkizuna ona dela. Handik etorritakoa naiz, baina hori da ikusi dudana. Azken batean, baikor ala ezkor agertzea arazo txikia da. Zenbat eta aurpegi argiagoaz begiratu arazoei, hainbat eta errazago konpontzen dira gauzak. Hau ez da paradisu bat, arazo asko daude, baina nire aburuz gauza onak gehiago dira txarrak baino.

A. Unamunori buruzko hitzaldi bat eman duzu zure ikastaroan. Zerk erakartzen zaitu berarengandik?

J.L. Unamuno, une batean behintzat, oso garrantzitsua izan zen niretzat. Uste dut orain ere gauza asko erakuts ditzakeela Unamunok filosofia arloan. Agian narratibari pixka bat zaharkitua dago, baina filosofikoki asko erakuts dezake. Batez ere izpiritu kritiko bat duelako. Beti zalantzan. Dogmatismoaren aurka. Filosofian

NORTASUN AGIRIA

40 urte eta bi seme-alaba ditu ● «Euskal Herria indarra da niretzat» ● Irakurri eta idaztea ditu bizioak eta bizikletan ibili eta pilotan jokatzeko zaletasunak ● Egunero yoga egiten du ● «Ez dut eredurik, baina niretzat oso garrantzitsuak dira Gandhi eta indiar kultura» ● Amerikaren aurkikuntzaren 5. mendeurrena dela eta, amerikarrek gertatutakoaz ikasi eta aurrera begiratu beharko luketela dio ● «Hona etortzean amerikarrak gara, eta han europarrak edo espainolak; azken batean erbesteratuak gara»

no. Eusko etxe bat aurrera eramateak duen zailtasun handia izan daiteke arrazoi bat. Guk geure loturak ditugu. Lana egin behar dugu bizitzeko. Inork ez digu ezer ordaintzen eusko etxeko gauzak egiteko. Nahikoa lan izaten da zuzendaritza batzorde osoa egun, ordu eta toki berean biltzen. Ez dugu denborarik gainontzeko eusko etxeekin harremanak eustzeko.

A. Mexikoko Unibertsitate Autonomoko irakasle gisa etorri zara uda ikastaro batean bizlari legez parte hartzera. Nola ikusi duzu topatu duzun EHU?

J.L. Udako ikastaroak ez dira urtean zehar ematen diren kurtsoen antzekoak, baina asko poztu naiz eus-

«Unamuno, une batean
behintzat, oso
garrantzitsua izan zen
niretzat. Uste dut orain ere
gauza asko erakutsi
ditzakeela filosofia arloan.
Batez ere izpiritu kritiko
bat duelako. Beti zalantzan.
Dogmatismoaren aurka».

horrek, orain ere, garrantzi handia du. Horregatik diot horrelako begirunea. Bere tesi konkretuari ez diot garrantzirik ematen. Euskarari buruz esaten zituenak astakeriak ziren, adibidez, baina filosofiaren aurrean hartzen zuen konpromezua eta jarrera ikasi beharrekoak direla uste dut.

Espainia eta euskarari buruz zuen jarrera politikoa ahaztu litekeen Unamuno dela uste dut. Baina eusko-tarren izpirituaren ordezkari filosofikoa izan daitekeela pentsatzen dut.

A. *Euskal filosofiari ba al da?*

J.L. Euskarazkorik behintzat ez dut ezagutu. Hala ere, hemengo filosofiak, analitikoak, marxismoa, post-analitikoak... han ere topa ditzakezu. Ez dut uste hainbeste alderik dagoenik.

Mundu guztian dago filosofiaren krisi bat. Krisi hori ez dut gaizki ikusten. Nire

ustez, zenbat eta gehiago asintzen ditugun gaurko gaiak, orduan eta hobeto. Filosofiaren egoera normala beharko luke izan krisiak. Krisi hitzarekin esan nahi dut ikuskera batzuk amaitzen

■ **«Joatean
hemen utzi nuen
euskara gaur egun
askoz ere
indartsuagoa eta
aberatsagoa da»** ●

edo makaltzen ari direla, eta beste batzuk indartzen. Une horrek filosofiaren egoera normala izan beharko luke, bestela filosofiarena dogmatismoaren bidea bihurtu daiteke. Urte gehiegiz izan dugu dogmatista filosofia. Lehen existentzialista, estrukturalista, analitikoak, marxista edo hegeliarra iza-

tea militante jarrera hartzen. Orain ez dugu horrelako ziurtasunik. Eskola guztiak makalduta daude, ezin diote erantzunik eskatu gizarteari.

A. *Gizarteari buruz argi gurela, nola ikusten du bandik Euskal Herria?*

J.L. Politika arazoak ez direla ezkutatu uste dut. Baina koitzak bere idealak dituzte. Mexikoko Eusko Etxeak ez dezkatzen gaitu han, eta politikoki ez dugu ezer esaten. Neutrala da. Ez dugu zerbait kusirik hemengo gertatzen. Gu lagun gaitzakeen edo nork beso zabalik topatzen gaitu. Eusko Jaurilaritza izan da orain artean gehien indar gundu diguna, eta asko erakertzen dugu, baina hori ez du esan nahi ados gaudenik. Kultur esfortzurik ez ten ez bada gure bidea makaltasunerara doa.

A magoia | ban

txura baino gehiago...

FOTOKONPOSAKETA
INPRIMATEGIA

ANtZA

Maisuen Eskutik

Industrialdea 1-2 20160 LASARTE-ORIA

Tel: (943) 37 07 38 - 37 15 45 Fax: (943) 36 54 93 - 36 10 48

Jaurilaritzaren diskriminazioa salatu du bigarrenez, Lur argitaletxeak, egiten ari den hiztegi entziklopedikoari «Hizkuntza Politikarako Idazkaritza Nagusiak jarri dion betoa» dela eta. Eusenor Fundazioaren egitasmoa kritikatu du bidenabar, luze eta gogor. Entziklopedien gerra bataiatua dago, jadanik. Zerbait gehiago ere bada, baina Agerian merkatu mailako konkurrentzia eta dirulaguntzen politika daude. Ezkutuan, beste guztia. Eusenor-en egitasmoa erdi-erdian, eta horren baitan, Mari Karmen Garmendia eta Joseba Arregiren barne-distantzia kontua. Datorren astean izango da berri zehatzagorik.

Kilometro asko egin eta beti toki berean?

ETA Buesak, aurtengoa, «lehenda-biziko ikasturte normaldua» izango dela aipatu du. Irakasleen egonkortasun mailarik handiena ezagutuko duen ikasturtea. Eta irakasle erdaldu-nak euskaldunen plaza adjudikazioei trabak jartzen kalean! Arazo marjinala, baino, Buesak dioenez. Inoiz horrelakorik gertatu ez denean... Euskal ereduen nagusitasuna azpimarratu zaion ikasturteari kaltea baino ez dio-

te egiten, ordea, bere egitasmoa normaldutzat «saltzen duen» Administra-zioaren adierazpen eta jarrera hauek.

Irakaskuntzaren euskalduntze prozesuarekin bat egin beharko lukeen irakasleen formakuntza eta bilakaera ziurtatzen ez den neurrian kaltegarria, noski. Arazo marjinala dela argudia dezake Buesak, baina azaleratzen diren desoreka hauek oinarritzko plangintzetan huts egiten

dela adierazten dute. Adibide bat irriko dizuet: Bizkaian, lanpostu gabeko erdarazko behin-behineko hainbat irakasle kokatzeko adjudikatutako zenbait euskarazko plaza erdarara pasatu dituzte. Horrela, lanpostu batzuetan bi lagun daude.

Arazoa bistakoa da, beraz, eta huts adierazi dute sindikatuek. Buesak apaldurik agertzeko modurik ez badu (are gutxiago Euskal Eskola Publikoaren Legea martxan jarri duela kontuan harturik) edo plangintzaren xehetasunak mamiturik badauzka, zer egiten du horien berri irakasle eta sindikatuak emateko? Gero, eztabaidaren mamia desbideratzen dela euskalduntzeari buruz edo lanpo-

Irakasleena arazo marjinala dela dio Buesak, baina kaleratutako desoreka horiek oinarritzko plangintzetan huts egin dela adierazten dute ●

...ez baina ez dela hitz egiten lepo-
ratuko dizu, gainera. Hezkuntzaren
kalitateaz eztabaidatu behar dela (!).
Irakasleak kalean deiadarka dituen
kontseilariak besteok baino maila bat
gorago dauka burua, dudarik gabe.

ZUHURRAGO aritu zaizkigu Na-
farroan eta datorren ikasturtean ten-
sio handia izango dugula iragarri di-
gu Javier Markotegi, Hezkuntza kon-
seilariak. Eskola mapa dago jokoan.
Euskarak jasotzen duen tratamendua
dela eta, hainbat alderdi politiko, sin-
dikatu eta erakunde UPN eta PSOE-
ren proposamenaren aurka daude.
Euskararen Legea dator, gainera, ma-
puren barruan kokatu beharreko
geia. EAEko ereduari jarraitu (oposi-
zio osoa aurka izan zuen Euskal Es-
kolaren Legeak, eta kritika gogorak
jaso zituen) edo kontsentsuaren bi-
deari heldu, Markotegik zer aukera
egingo duen jakiteke dago. Osatzen
den plangintzak euskararen behar
premiazoak asetuko dituen ere. Ho-
rri deitzen dio (diogu) tentsioa.

Ipar Euskal Herrian ere, Seaskaren-
tzat urte erabakiorra suertatuko da.
Hiru urteko Ituna sinatu ondoren,
aurtengoan, sare publikoa edo pribatua,
non jarraituko duen erabaki
behar du. Filipe Goietxe lehendakari-
ak berriki esan duenez, «Seaska da
egiazko euskal eskola publikoa». Gauza
bera aipatzen zuten hegoaldeko ikas-
tolek, eta kilometro asko egin
ondoren (horregatik hartu dute ma-
ratoiaren lema Ordiziako Kilome-
troak ekitaldia antolatzeke orduan)
zuden lekuan geratu direla (proiek-
tuari dagokionez) arrazoitzen da
egun. Frantziar Administrazioak orain
arteaz zabaldu duen bidetik proiektu-
arentzat aterberik egokiena zein
izango den? Euskararen ofizialtasuna
onartzen duena, noski.

Euskal Herriko hezkuntza mun-
duak kilometro askotxo egingo ditu
datozen 365 egunetan. Ez ahal dira
gauden toki berean jarraitzeko izan-
go.

J.J. Petrikorena

S O R T A R A

Leroalaraila

— Egizu mesede, inor telebistaz galdezka ikusten baduzu esaiozu etxe horretan nagoela.

— Aizu! Neurekin saltsa aski dut eta ez nazazu zureetan sartu, ni paseatzera atera naiz.

— Horixe! Banenkien! Zu telebistaren kontrario bat zara, intelektual bat eta insolidario bat.

— Errespeto bat adiskidea! Nik telebistarekin zerikusirik ez daukat, ez dut ikusi ere egiten.

— Herri honek merezi duen telebista dauka!

— Eta telebistak merezi dituen intelektualak!

— Intelektualak entzun dizut, zuk non idazten duzu?

— Postaletan, lehiaketara bidal-
tzen ditudan postaletan.

— Hitz klabea, adiskidea!, lehia-
keta, lehia, konpetentzia... Or-
duan idatzi egiten duzu. Zu iku-
suntzunezkoak menderatzen ez
dituen txotxoarmario bat zara!

— Zergatik zatoz orduan niga-
na? Dei ezazu 088ra, oporrak
kontatzeko dira.

— Zeini?

— Audientziari, audientziari...

— Adarrik ez, e? Topiko gutxiago!

— Topikoak leihatila hartan, baina sentitzen dut itxita dago, enborro!

— Ba nere leihatilak ez du oporrik izaten, beti dago zabalik, beti lanean
arituko banintz bezelaxe da. Eta ez zait inor inguratzen.

— Asmatu bada zerorrek...

— Ederra! Horixe esan zuen Unamunok: «¡Que inventen ellos!».

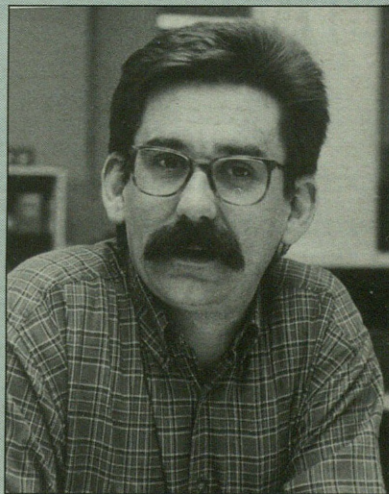
— Ez didazu horretan irabaziko, «Muera la inteligencia!» esan zion Millán
Astray generalak.

— Generala ni?

— Intelektuala ni?

— Mimoso!

— Brillante!

RAMON ETXEZARRETA

Juan Jose Lopez de Maturana da ABAOko idazkaria

«Instituzionaldu egin behar da Opera Denboraldia»

Martxo bitarte burutuko da iragan astean abiatu zen ABAOren opera denboraldi berria. Juan Jose Lopez de Maturana da ABAO Bilboko Operaren Lagunen Elkarteko idazkaria, eta berarekin izan ginen 42. edizio honetako lehenengo kontzertuaren bezperan. Aurtengo denboraldia antolatzeke garaian izan dituzten xede nagusiak azaltzeaz gain, jende askorentzat ezezaguna den opera mundua aztertzeke parada eskaini zigun ia zazpiehun opera emanaldi ikusi dituen donostiar honek.

ARGIA. Azken urteetako egitaraurik ausartena bezala aurkeztu du ABAOk denboraldi berria.

JUAN JOSE LOPEZ DE MATURANA. Bilboko opera ikusleak oso tradizionalak dira, hau da, opera italiarra maite dute, izar handiak; eta ABAOren 42. urteko ibilbidea ikusita, tituluak erreperitorio horretakoak dira. Baina aurtengo inoiz jorratutako bi opera aurkeztuko ditugu: Bellini-ren «Il pirata», eta batez ere Wagnerren «Tristan eta Isolde». Berrikuntzak dira Bilboko entzuleentzat. Erreperitorioa zabaltzeko egin nahi izan dugu. Agian jendeari ez zaizkio gustatuko obra horiek, baina arrisku horri aurre egin behar diogu.

Beste edozein jardura artistikotik bezala, jendeak ohitu eta ezagutu egin behar ditu gauza berriak. Zerbait gustukoa izateko lehenik ezagutu egin behar da, eta ez bada programatzen ez da ezagutzen. Zirkulu hori hautsi egin behar da. Opera berriak pixkanaka ezagutzera emanez, oso tradizionala den ikusleen hodeietara zabaltzeko. Hau da ABAOren helburua.

A. Bilboko Orkestra Sinfonikoak ez du parte hartuko 42. edizio honetan.

J.J.L.M. Opera emanaldiak aldeztu aurretik antolatu behar dira. Batzuetan zerbait urte lehenago. Bilboko Orkestra Sinfonikoak beste konpromisu bat zeukan eta ezin izan dugu opera denboraldira ekarri. ABAOrentzat funtsezkoa da Euskal Herrian dauzkagun bi orkestrak —Bilbokoa eta Euskadikoa— jaialdiaren oinarria izatea.

A. Bilboko opera denboraldiaren etorkizuna ziurtatzeko lukeen elkarteak sortzeko asmoa duzue instituzio

eta zuen obizko babes enpresen laguntzaz.

J.J.L.M. Urrats oso garrantzitsuak eman dira denboraldia horretatik, baina hainbat arazoa: dagoen ikuskeraren osoena da opera. Musika kantua, antzerkia da; baina izan daiteke; orkestra behar du, figuranteak... Hainbat opera izan duen garaia kadaren arazoia. Kulturaren ikuskerari hau jendearengana iritsi da, eta ez da moda.

Baina antolatzeke garaia aurrekontu izugarriak behar dira. ABAOk bultzatu du opera Euskal Herrian, eta sortu zenetik ezinbestekoa izan ditu dirulaguntzak. Antolatzaile bezala, arriskua ekonomiko handi bati aurre egin behar dio, hainbat mabi egunetan burutzen den jaialdi bat antolatzeke seazazpi hilabeteko iraupena duen denboraldia antolatzera pasatu garelako. Lehen, obra bakoitzaren emanaldi bakarra eskaintzen genuen, eta orain se titulatu berberekin hementxe egiten ditugu. 500 milioi pezetan behar dira denboraldia

■ «Zerbait gustukoa izateko lehenik ezagutu egin behar da, eta ez bada programatzen ez da ezagutzen» ●

Juan Jose Lopez de Maturana esan digunez, 500 milioi pezetako (21 milioi libera) aurrekontua dauka ABAOk antolatzen duen opera denboraldiak.

aurrera eramateko, eta ABAOk urtero izaten ditu aurrekontu eta antolaketa arazoak.

Instituzionaldu egin behar da opera denboraldia. Instituzioak, babesle enpresak, ABAO, publikoa, Arriaga Antzokia, hau da, operaren inguruan mugitzen den jendeak koordinatu, eta modu egoki eta finkoan jardun behar du eza-

gunak diren eta zehaztuta eta onartuta dauden konpromezuen bidez, operak egonkortasuna eta jarraipena izan dezan.

Eusko Jaurlaritzak oso ondo ulertu du guzti hau, eta Kultur Sailak erakunde guzti horiez osaturiko Bilboko Opera Kultur Elkartearen sorrera bultzatu du. Duela urte erdi gauzatu behar zuen proiektua, baina ez zen egin

prozesuaren zailtasunak direla medio —asmo asko bateratu behar baitira—. Uste dut berri ere martxan jarri dela, eta gauzatzen denean guztiz onuragarria izango da operarentzat.

A. Gaur egun, opera mundua ezezaguna da jende gehienarentzat.

J.J.L.P. Jaialdian, obra beraren hiru saio ematen

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

ABAOko idazkariak azpimarratu digun bezala, egitarau ausartagoa landu dute aurtengo Bilboko Opera Denboraldian.

dira, eta 6.000 pertsona inguru joaten dira. Musikak, oraingoz, jende gutxi biltzen du, baina pixkanaka jende gehiagorengana iristen ari da. Lehen esan dudān bezala, opera bakoitzaren saio bat antolatzen genuen lehen eta orain hiru. Hiru aldiz biderkatu ditugu saioak zazpi urtetan. Aipaturiko institu-

zionaltzea lagungarria izango da.

A. *Goi mailako publiko murrizta duen ikuskari itxura dauka operak.*

J.J.L.P. Horrela da. Baina horren aurka borrokatu behar da, jendeari jeneroa ezagutzera emanez. Hitzaldiak, aurkezpenak egiten

ditu ABAOk, ikastetxe bideoak erakutsi eta ketak antolatu ditu h. Bartzelona eta Parisen dietara joan daitezen. rekin sinatutako hitza dela medio ikasleek merkeago lor ditzake denboraldiko entseio korrak dohainik ikuske.

«Kultura da opera, kultur ikuskaria, ez ikuskari soziala»

Funtsean, kultur opera. Kultur ikuskaria ez ikuskari soziala. batean horrela izango egoera ekonomikoa, koa eta soziala ezberzelako, baina orain ikuskaria da. Zenbait joan daitezke dotore estreinaldietara, baina tur arrazoiak direla joaten da ikusleen gogoia opera emanaldie

A. *Hil bonen basier keztu zen Bilboko Abesbatza, jenero bat jorratzen duen lehen abesbatza. Desegina goen ABAO abesbatza tzen ziren 28 kanta bertako partaide.*

J.J.L.P. ABAOk batza zeukan lehen, izandako hazkunde eta moldatu egin behar zuen abesbatza, eta ketek alde mingarriak zituzten. Denborala garrantzia dela medio zeuden beharrak ikus karte bat sortzea erabaki nuen. Aurreko abesbatza zati batek sortu du Bilboko Opera Abesbatza, eta ABAOren abesbatzarekin dokoak dira.

Joxi Goikoetxea

LURRAK BA AL DU GERORIK?

Jose Ramon Aizpurua

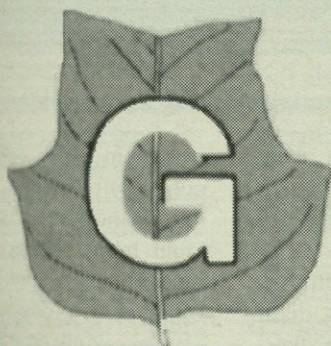

Gainpopulazioa eta kutsadura.
Negutegi-efektua eta euri azidoa
Ozono-zuloaren barne.
Kometen talkak eta eguzkiaren
heriotza.

Puntako EKOLOGIA.
200 orrialde eta 65 argazki ezin
ederragoekin.

JADANIK KALEAN !!!

GAIK ARGITALDARIA

Gasteizko Topaketetan gai nagusia izango da, urriaren 4etik 8ra

Haur literatura, erabat hazi den mundu bihurria

Berebiziko hazkundera ezagutu duena, egun argitaratzen diren liburu gehienak alor honetakoak dira. Irakaskuntzatik bizi eta jasotzen ditu etekinak. Hainbat desoreka eta hutsune baditu, ordea, produkzioa eta literatur ikuspegietan. Azken aldian, Espainiako argitaletxe handien gozokia, haur literaturaren mundu bihurriaz ari gara.

Haur eta gaztetxoak bihurtu zaizkigu azken urteotako euskal literaturaren protagonista nagusiak.

XABIERTXOREN

kontuetatik Nikolas Txikiren abenturetara dagoen tartean, haur literaturak zerotik ehunera egin du Euskal Herrian. Xabiertxorekin egin zuen bataioa. Nikolas Txiki munduko heroi gaz-

tetxoetarik bat dugu, itzul-pengitzak gurera ekarri duena. Hamaika sortu zaizkigu urteotan.

Itxura guztietako irudiak aurki daitezke, gaur, haur literaturaren liburuan. Ikas-tolen mugimenduaren so-

rrerarekin bete zen lehenengo orrialdearen ondoren, kontatuko dizuedan ipuin honen orririk mami tsuenak etorri dira. Elkar Orain eta Hordago argitaletxeen eskutik erne zen bazia, liburuek gora egin zu-

Xabier Etxaniz, Pamielako «Tamaina Txikia» sailaren arduraduna

«Liburu txarrak egotearen errua maisu eta maistrena da»

ARGIA. Zein da, literatur ikuspegiari dago-kionez, haur literaturaren egoera?

XABIER ETXANIZ.

Momentu honetan ez dago haur literatura bat, arlo guztiak ukitzen ari dira. Gaien arloan, oraindik korronte indartsurik ez badago ere, umorea eta fantasia dira gehien lantzen ditugunak. Gero eta gutxiago idazten da euskaraz eta itzulpegintza da nagusi. Aipagarriena hau-xe da, sormen krisia.

A. Zergatik ez da idazten?

X.E. Idazleak gauza asko egiten ari dira, ez bakarrik idazten, itzultzen eta beste arloetan. Lehen behar handia zegoen, liburuak egin behar ziren. Beharra baretzen hasi da eta beste

lan batzuetara jo da.

A. Diferentziarik ikusten al duzu, eskaintzaren aldetik, Espainiako argitaletxe handi eta bertakoen artean?

X.E. Batzuk merkatuaren jokoari erantzunez bakarrik ari dira produzitzen; beste batzuek inongo kontrolik gabeko itzulpenak egiten dituzte... Alde honetatik, bertako argitaletxeek gehiago zaintzen dute produktua. Dena dela, errua ez da argitaletxeena, erosleena baino. Maisu eta maistrei liburu txarrak egotearen errua euren dela esan behar zaie. Egun batean, guztiok, horrela jokutzen duten argitaletxeen liburuak erosteari uzten badiogu, aldatu beharko dute jarrera.

A. Kalitate oneko haur literatura al dugu?

X.E. Gaztelaniaz publikatzen den maila hemen badagoela ikusten dut. Euskal Herrian *best-seller*-a dena, kanpoan ere bada. Nik uste dut zaintzekotan, edizioen eta itzulpenen kalitateari begiratu behar diogula.

A. Idazle gehiago edo irakurle gehiago: zein da arazo nagusia?

X.E. Hemen bidea ez da idazle gehiago egotea, irakurle gehiago egotea baizik. Nahiz eta azken urteotan gutxiago produzitu, badago non irakurri, aukera nahiko zabala da. Ez dakit, baina, irakurlerik badagoen, afizioz eta gozoz irakurtzen duenik.

ten, azpiegiturak osatu eta alor honetako beharrak asetzeko bidean jarri ziren eta egun, helduen literaturak ezagutu ez duen hazkunde maila eman du.

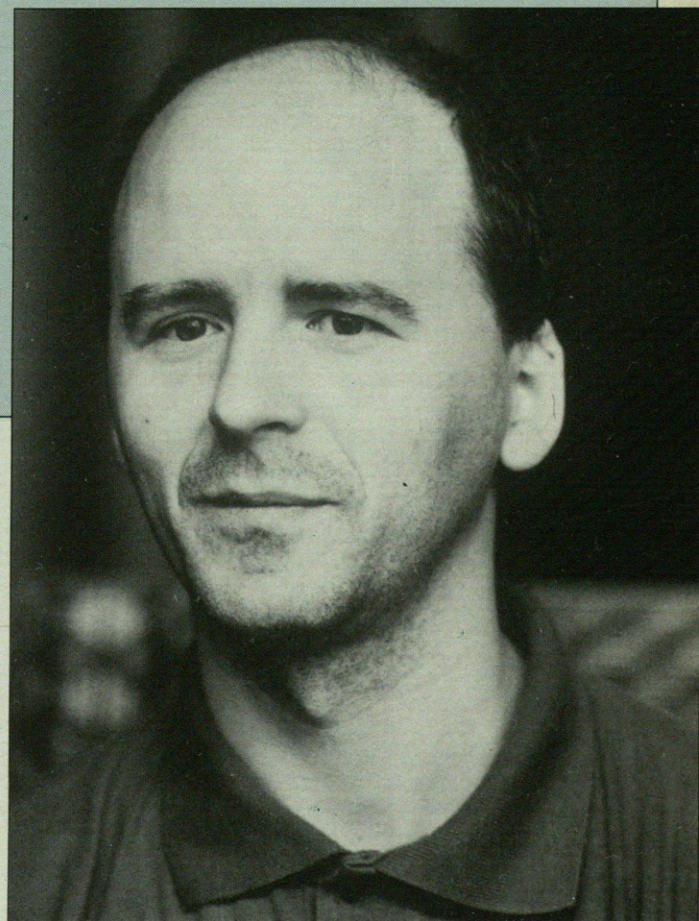
Joan Mari Torrealdaik, 1976an, 10 libururen azpitik zenbatzen bazituen alor honetan argitaratutakoak, 1991n 300 baino gehiagora iritsi ziren, 30 halako. Aspaldi batean gutxienak ziren: gaur egun, ia denak. Produktzio aldetik ezagutu den bilakaera honen berotzera etorri zaizkigu, berriki, Espainiako argitaletxe handiak, ikastetxeetako altxomari nondik heldu. Izan ere, haur literaturaren % 80 ikasleen esku baitago.

Eskaera eta sorkuntza ez datoz bat, ordea. Aurten, adibidez, bi liburu baino ez. Beste guztiak itzulpenak.

Atzetik datorren kontua dugu honakoa. Duela hamar urte ere % 40 itzultzen zen. Egun, hiru liburutik bi. Sortzaile berri gutxi azaldu da azken aldian.

Kanpoko eta bertakoak

Liburuon kontsumoaren gorakadari erantzuteko, haatik, merkaturak kanpoko autoreak euskaratuz betetzen da. Betetzen da diot, izan ere, eskaintza eta eskaeraren arteko oreka neurria gaingiduta dagoelako dagoeneko. Tiradetan antzematen dugu hori: duela hamar urte, bost mila ale argitaratzen ziren liburuko (erosteko askoz ere gutxiago zeuden, noski); egun, bi mila, asko jota. Berrargital-

penak bestalde, gero eta gutxiago egiten dira (azken aldian, % 15 inguru baino ez dira).

Konpetentzia handia da, gero eta handiagoa, testuliburuekin batera dirurik ikus daitekeen alor indartsuena baita. Horregatik, Xabier txoren jarraitzaileak, hutse-

«Hemen bidea ez da idazle gehiago egotea, irakurle gehiago egitea baino».

Eskaera eta sorkuntza ez datoz bat haur literaturan. Aurten, adibidez, bi liburu baino ez dira argitaratu sorkuntzazkoak. Itzulpenak dira beste guztiak. Atzetik datorren kontua dugu, gero eta nabarmenagoa: sortzaileen krisia.

tik hasi ziren argitaletxeak, Euskal Herrirako bidea berriki hartu duten ahalegin boteretsuen aurrean kezkatu-rik azaldu dira, behin eta birritan. Jose Maria Sors mintzatu zaigu, Euskal Editoreen Elkarte-ko lehendakari ohia eta Elkarreko ki-dea: «Behar izan direnean ez dira egon. Errentagarritasuna ikusi dutenean, orduan etorri dira. Oportu-nismoaren legera jokatu dute».

Gehiago luzatzen da: «Jende guztia haur literatura egitera pasatu da, errazena delako: itzultzaile bat hartu, irudiak sartu eta kitto! Kanpotarrek diru eta bitarteko gehiago dituzte, eta gerta daiteke konpetentzia honetan (dagoeneko merkatuak ez du gehiago ematen, produkzio gehiegi dago) gu marjinalitatean geratzea. Ez da gure kasua, baina oso zabaldua da goen ustea da».

Bestela mintzatu zaigu Xabier Monasterio, hau-rrerentzat hainbat liburu egina

eta itzulia, eta orain Santilla-na etxeak Euskal Herrirako sortu duen Zubia argitale-txeko editorea: «Hasteko, gu hemengo enpresa gara, gure idazleen lanak bul-tzatzeke, kanpotarren itzulpen onak emateko eta gauza onak egiten ditugu-nean kanpora ateratzeko izpirituarekin saiatzen ga-renak».

Eta planifikazio baten beharra ikusten du: «Akor-dio batzuetara hel gaitezen, 'kanpotar' eta 'etxekoen' balizko enfrentamendua-k sabiestuz. Hitz egin behar genuke, egiten duguna bai-no gehiago, eta bakoitzak bere esparrua bilatu: ni es-

Konpetentzia handia da, gero eta handiagoa, testuliburuekin batera dirurik ikus daitekeen alor indartsuena baita

parru eta adin tartet honetan arituko naiz eta zu... Herri-gebie-
netan egin da eta hemen zergatik ez? Momentu honetan gehiegi pro-
duzitzen dela dio-
ten iritzien aurrean,
eskaintzaren oreka-
tzea ezinbesteko a-
ikusten du. Eskola-
ren eta irakurlearen
beharrei nola erant-
zun legoke gako-
«Badaude, kasu,
adin tartet batzuk
literaturarik ez du-
tenak. Gazteen
mailan oso gutxi
egiten da eta oso
inportantea da 15
edo 16 urteko jende-
dea irakurle mantentzea».

Baina, haur literaturara itzuliz, «merkatuaren jo-koari erantzunez bakarrik ari diren argitaletxeek be-
gira alferrikakoa dirudi pla-nifikazioaren eskaera», arrazoitu digu Jose Mari Sorsek, euren abiapuntua bestea delakoan. «Euskal argitaletxeak militantismo giro batetik datoz eta idaz-
zle, itzultzaile eta editoreen artean badago konpromet-
edo lotura bat. Kanpokoek gauzak gaizki jartzen bi-
dira, etorri diren moduan aldegingo dute...». Gu-
zti honen baitan, hainbat argi-
taldariren jokoa salatzen di-
gu, prezio merkeen bila,
itzulpen eskasez osatutako orri-
aldeak nola gizendu di-
tuzten. Euskal kulturarekiko kontzientzia falta.

Xabier Monasterio, edi-
torial gehienetan bederen,
kontzientzia heldu dela usse-
du. «Oso kezkatuak egon
gara (guztiok) kantidad
handiak egiteko eta kanti-
tean huts egin da, hainba-
tetan. Orain, bigarren fase
batean gaude: kantidad

nola ziurtatu, liburu guz
tiak onak izan daitezen».

Puntu honi erantzunez
aritu zaigu Mariasun Landa,
haur literaturaren munduari
lotu zaion bakarretakoa eta
ezagunena, gure mugetatik
kanpo ere: «Kalitatea, du-
darak gabe, asko hobetu da
urteotan. Kezkagarria da
ordea, idazle edo sortzaile
aldetik ikusten dudak bu-
suneak. Literaturan oro bar,
eta haurren esparruan
konkretuki, arazo bera
ikusten da, jende gazterik
ez dagoela».

Kalitatearen erronka,
idazleen falta... baina zer
gertatzen da, beste kapitulu
bat ukituz, guzti honen
atzean dagoen irakurle gaz-
tetxoarekin? Behartuta ala
zaletasunez irakurtzen du?

Hutsuneak eta desorekak

Xabier Monasteriok erant-
tzen du: «Haur literatura,
eskolan eta irakasleak bul-
tztatuta kontsumitzen da
eta hala behar du. Adin
bateraino beharrezkoa

ikusten dut 'imposatzeare-
na'. Pentsatzekorik ematen
du, baina: horrela iraku-
rriko ez balitz, bestela ira-
kurriko al litzateke?». Kezka
berari heldu dio Mariasun
Landak: «Gu, pedagogo eta
berritzaile guztiak, litera-
tura eskoletan sartzen
saiaitu gara eta orain auzi-
tan jartzen dugu egungo
egoera: ez ote dago eskola-
ras lotuegi haur literatura?
Eskolatik kanpo zerbait
irakurriko al dute?».

Eztabaida eta arazo as-
kotxo (eta ez tamaina txiki-

koak) mahai gainean ditu-
gunak, beraz. Horietarik
batzuek erantzunik jasoko
dute Gasteizko jardunal-
dian. Guk puntuak jarri
baino ez ditugu egin: hau-
rrentzako liburuen erroak
nola loditu diren eta baldin-
tza orokorren nondik nora-
koa. Eta Joan Mari Torreal-
daik hainbatetan errepikatu
duenari arrazoiak emanez
amaituko dugu: «Liburu-
gintza desorekatutik dago».

Haur literatura barne.

J.J. Petrikorena

10. URTEURRENA

EUSKAL KULTURAREN URTEKARIA

Euskal Kulturaren gertatzen diren
berri guztiak bildu eta ondoren
ARGIA aldizkariak argitaratzen
duen URTEKARIA da azken 10
urte hauetan erre-
ferentzi unetan za-
lantza guztiak ar-
gitu dizkizuna.

10. zenbaki ho-
netan, aurten Eus-
kal Kulturak eman
dituen urrats eta
gertakariez gain,
azken hamar ur-
teotan euskal gizartearen kultur ar-
loan nabarmen eta erabakiorrak
izan diren hainbat gertaera, per-

tsonaia, lan eta mugimenduak
topatuko dituzu: erreferentziak,
hemeroteka, gogoetak... Jakina,
eguneroko lanean lagungarri
izango zaizun agen-
da ere bertan izango
duzu, gure kulturaren
ezinbestekoak diren
izen, telefono eta
helbideez.

Aurten ez duzu
orain arte bezala
kalean jarritako
mahaietan topatuko,
baina zuzenean etxean jaso de-
zakezu URTEKARIA, eta gainera
sos gutxiagoren truke.

ETXEAN MERKEAGO

HARPIDETZA SARIAK

Hego Euskal Herria
1.300 pzta
Ipar Euskal Herria
71 libera
Espainia
1.300 pzta
Beste Atzeriak
1.650 pzta
Airez
3.300 pzta

SALPUNTUETAN

Hego Euskal Herria
1.700 pzta
Ipar Euskal Herria
85 libera

HARPIDETZA TXARTELA

Tel:
(943) 37 15 45

Faxa:
(943) 36 10 48

IZENA _____
1. DEITURA _____
2. DEITURA _____
HELBIDEA _____ Tfnoa _____
HERRIA _____ Kode Postala _____
HERRIALDEA _____
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____
SUKURTSALAREN HELBIDEA _____
SUKURTSALAREN ZENBAKIA _____
KONTUAREN ZENBAKIA _____
HARPID E ZENBAKIA _____

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2 LASARTE-ORIA 20160

GAT 1.025

THINDUKI, S.A.

ADIN GUZTIENTZAKO IBILBIDEAK

PARIS-EURODISNEY autobusez, urriaren 8-12ra	26.500 pezeta
ITALIA autobusez, urriaren 2-12ra, ibilbidea pentsio osoan	82.700 pezeta
KUBA 16 eguneko ibilaldia, irteera Gasteizetik	131.400 pezeta
CARTAGENA DE INDIAS 8 egun, **** hotelean pentsio erdian	150.000 pezeta
ANTILLA FRANTZESAK 8 egun *** hotelean, irteera Miarritzetik	141.500 pezeta

AIRE TARIFAK

NEW YORK	53.400 pezeta
CARACAS	111.500 pezeta
BOGOTA	128.500pezeta
QUITO	133.400 pezeta
CARTAGENA DE INDIAS	106.500 pezeta
SANTO DOMINGO	98.500 pezeta

Francisco Gascue, 1
Telf. 52 45 12
20100 ORERETA

Etxagüe Generalak, 14
Telf. 42 38 84
20003 DONOSTIA

Urdaneta, 11 beheka
Telf. 88 72 00
20240 ORDIZIA

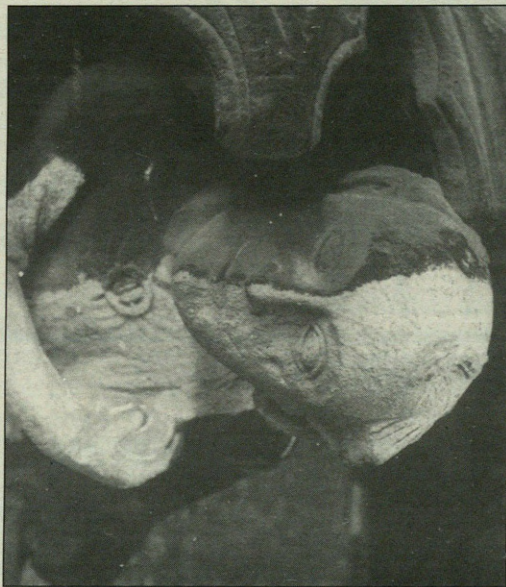
Epalza Alarguna
Telf. 479 05 61
48005 BILBO

10. AVENUE LOUSIE DARRACQ
Telf. 59 59 09 09 BAIONA

PUBLIROCK KALE NAGUSIA 6
Telf. 37 06 90 LASARTE 20160

Harri koloreztatuko katedral gotikoak

Zientziaren aurrerapausoei esker, gero eta lanabes egokiagoak dituzte monumentu eta artelaren kontserbatzaileek baina, aukera berrien aurrean kezka berriak ere sortzen dira.

Laser eta uraren emaitzak argi ikusten dira figuratxo honetan. Erdia garbiturik, erdia gabe.

HORIXE da, hain zuzen ere, Amiens-eko katedralaren zaharberriketarekin gertatzen ari dena. Munduan lehen aldiz, laser izpien bidezko garbiketa sistema erabiltzen ari da kanpoaldeko harriak garbitzeko. Teknika honi esker harria ez da ia higatzen, berezkoa duen babes geruza ez baitaio kentzen. Horraino arazorik ez. Baina laserrak beste zerbait ere agertarazi du: Erdi Aroko pintura aztarnak.

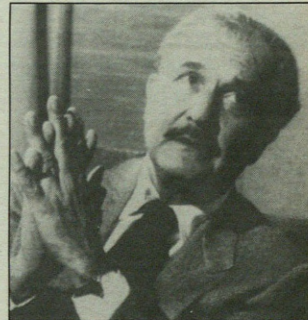
Askotan aipatu dira Atenaseko Akropolian, greziar zaharren garaietan, ikus zitezkeen kolore biziak, baina zeru-rantz luzaturik dauden katedral gotikoak eta harri polikromoak bat egitea ez zaigu hain erraza gertatzen. Baina izan, hala omen zen.

Historiagileek bazuten horren berri, baina orain arte ez da inoiz aurkitu pintura horien aztarnarik. Amiens-en, berriz, laser izpien zehaztasunari esker,

eraikinaren garaiko pintura geruzak agertu dira garbiketaren ondoren. Ez-tabaida berehala piztu da: jatorrizko kolore horiek berreskuratu/berregin behar dira, bai ala ez?

Iritziak ugariak eta kontrajarriak dira eta sakonean artelanezik jarrera da kolokan dagoena: gorde, zaharberritu? Galdutakoa berregin, bitarteko erantsiak erauzi? Norena da erantzuna, berritzailearena ala estatuena? Ez dira ez, erantzun errazeko galderak.

J.M. Heritz

Carlos Fuentes mestizaiaren aldeko

Arrazakeria eta xenofobiaren gorakadak sortzen dion kezka agertu du Carlos Fuentes idazle mexikarrak «El naranjo» bere azken lanean. Kontakizun desberdinak biltzen ditu liburuak, horien artean «Las dos orillas», Amerikako deskubrimenduaren bertsio oso pertsonala, non bukaeran maiek Andaluzia konkistatzen duten.

Paramount ez da jada independentea

Munduko komunikabide-enpresa erroldoien zerrendan bostgarren agertzen da orain Paramount-Viacom indartu berria. Viacom enpresa iparramerikarra da, MTV Telebista katearen jabea, eta azken eragiketa honetan Paramounteko estudio ospetsuez gain, Madison Square Garden, hiru argitaletxe eta New Yorkeko hockey eta saskibaloit talde bana erosi ditu.

Z I P R I Z T I N A K

IRAILAK

25

■ BERTSO SAIOA
OIARTZUNEN

IRAILAREN 24etik 29ra bitarte burutuko diren Oiartzungo Ugaldetxo auzoko jaietan, **Arkaitz** taldeak dantzaldia eskainiko du gaueko 12etatik aurrera.

Hurrengo egunean bertso saioa izango da goizeko 11etan **Xabier Amuriza**, **Joxe Agirre** eta **Juan Mari Lopez «Agiri»**ren eskutik, eta ondoren **Rekalde Anaïen Trikiti Eskolako gazteak** arituko dira.

■ HERNANDEZ QUEROREN
LANAK DONOSTIAN

DONOSTIAKO Etxeberría arte galerian dago zabalik irailaren 25a arte olio erakusketa bat. Hernandez Quero artistak egin ditu. Lan egunetan 10etatik 13ak arte eta arratsaldeko 5etatik 8.30ak arte ikus daitezke obrak.

IRAILAK

26

■ ARGAZKI ERAKUSKETA
SANZ ENEA ARETOAN

ZARAUZKO Sanz Enea Kultur Etxean ikusi ahal izango dira irailaren 26a bitarte, **Guillermo Aristi** eta **Miguel Iriarte** argazkilariek egindako lanak.

Sanz Enearen astegunetako ordutegia arratsaldeko 6etatik 8etara da, eta jai egunetakoa eguerdiko 12etatik 2etara nahiz arratsaldeko 6etatik 8etara.

IRAILAK

27

■ FELIUREN
ARGAZKIAK IDIAZABALEN

ALFREDO Feliu Corcuerak egin du Idiazabalgo Kultur Etxeak egunotan erakusten duen «**Euskal Tradizioko Jaia**» argazki bilduma. Azken aldian egin dituen lanek osatzen dute lan egunetan arratsaldeko 7etatik gaueko 9etara ikus daitekeen erakusketa.

B E G I B E L A R R I

A N T Z E R K I A

Ongi etorri Taun-Taun show-era

«**BIENVENUS**, bienvenidos, welcome... jaun-andreok. Ongi al zaudete? Eseri mesedez eta prestatu New Orleanseko izarririk handienak Taun-Taun show honetan ikustera!». Horrela hasten da Taun-Taun kolektiboaren azken ikuskizuna. Helduentzat txotxongiloekin lan egiten duen talde honek Chicagoko 30eko urteetako kabaret batean sartzen gaitu asmo bakar batekin: ondo pasatzea. Baina... (beti dago *baina* bat) gobernadore jaunak bidali ditu bere morroiak kabareta miatzeko eta alkohola dela eta, lokala itxi egingo dute. Jakina, Lege Lehorrapean gaude eta edari alkoholunak guztiz debekatuta daude. Izan ere, gaur izango da azken emanaldia, eta Mack, lokalaren jabea kezkatutik dabil, itxaropena galtzen

«**TAUN-TAUN SHOW.**
TAUN-TAUN.
ANTZERKIAREN HAMABOSTALDIA.
LA MERCED. BILBO.

ez badu ere. Espektakuluak aurrera jo behar du eta *show*-aren zuzendariak betiko alaitasunez aurkezten dizkigun gure aurretik pasatuko diren artistak.

Barby *vedette*-ak liluratuko gaitu bere enkantuekin, Sammyk erakutsiko digu bere gaitasuna *claque* dantzatzen, Harlemgo Erregeekin jazz entzungo eta gozatuko dugu...

Emanaldiaren erritmoa gelditu ez dadin, Taun-Taun taldeak bi eszenatoki erabiltzen ditu, bata bestearen gainean. Goikoan ikuskizuna agertzen da; behekoan ordea, istorioaren azpian dauden joko, ardura eta trikimailuak ikusteko aukera daukagu. Pertsonaia guztien karakterizazioak, panpinen erabilpen tekniko trebeak, eta batez ere umoreak osatzen digute kalitatezko ikuskizun hau. Mack-en desioa —ondo pasatzea, gauaz gozatzea— gauzatu da berriro ere.

AGUS PEREZ

■ BALENZIAGAREN BILDUMA ZUMAIAN

EGUNERO, arratsaldeko 7etatik gaueko 9etara dago zabalik Zumaiaiko Foronda Kultur Etxea. Narciso Balenziaga (1905-1935) margolariak egindako koadroen erakusketa antolatu du areto honek irailaren azken egunera arte.

■ ARTISTA BERRIEN LEHIAKETAKO OBRAK

HILABETE osoan ikusi ahal izango da Errenterriako Xenpelar Etxean 35. **Artista Gazteen Lehiaketa** erakusketa. Sariketa honetan parte hartu zuten zenbait obrak osatzen dute bilduma.

■ BRANKAN TALDEA LAZKAOKO PLAZAN

URRIAREN 1ean kantaldia izango da Lazkaoko plazan. Brankan Mutrikuko taldea eta **Karkaxa** laukote andoaindarrak parte hartuko dute gaueko 10etan hasiko den jaialdi honetan.

■ BERGARAKO 29 MARGOLARI

BERGARAKO 29 margolariren koadroak biltzen dira Aretxabaletako Euskal Txokoan urriaren 2ra arte zabalik dagoen erakusketan. Arratsaldeko 6etatik 8etara lan egunetan, eta goizeko 12etatik 2etara nahiz arratsaldeko 7etatik 8.30etara larunbat eta jai egunetan, ikus daitezke margook.

■ IÑAKI ERKIZIAREN ARGAZKIAK AZPEITIAN

IÑAKI Erkiziak egin ditu Azpeitiko Antxieta Etxean antolatu den erakusketako argazkiak. Astelehenetik ostiralera, arratsaldeko 6etatik 8etara dago zabalik Antxieta Etxea.

XAXIMIKU taldeak bi kantaldi eskainiko ditu urriaren hasieran. Urriaren 1ean Artea Bizkaiko herrian joko du gaueko 10etatik aurrera bertako San Miguel Ermitan; eta bi egun beranduago Ordizian, arratsaldeko 4etan, Kilometroak 93 dela eta antolatu den jaialdian. Bi kontzertu hauetan uda aurretik plazaratu zuen «Saldaberri» diskoa aurkeztuko du Xaximikuk. (Argazkia: Joseba Urretabizkaia).

■ ESKULTURA BILDUMA DONOSTIAN

KUTXAK kudeatu du Donostian daukan aretoko eskultura erakusketa. **Anton Mendizabalek** burutu ditu bertan agertzen diren lanak.

1993 NOBEDADEAK

HAUR HEZKUNTZA
LEHEN HEZKUNTZAKO BIGARREN ZIKLOA
ERLIJIOA

Pasiotarrak - 48290 - E U B A - Urrut.: 630 80 36 - Fax: 630 80 28

L I B U R U A K

«ETXEA». GALLIMARD
JEUNESSE ETA CLAUDE
DELAFOSSE.
IRUDIGILEA: DONALD
GRANT. ITZULTZAILEA: JON
SUAREZ. SM.

UMEEK beren ingurua eza-
gutzeko liburu saila kalera-
tzeari ekin dio SM etxeak.
Honako lanean «Etxea» da
aztertzen den errealitate
hurbila. Irudi eta transpa-
rentzia bidez, oso modu
errazean aztertzen dira his-
torian zehar gizakiak izan
dituen bizilekuak ■

«INDIO AURKITU BERRIAK».
FRANCISCO DE VITORIA.
EUSKARATZAILEA: PIARRES
XARRITON. KLASIKOAK.

XVI. mendeko ikerlari eta
pentsalari ezagun honen
lana modu facsimilean ager-
tzen da lehenik eta gero
edizio arruntetan. Ardatza,

gizalegea edo lege positiboa
eta lege naturalaren arteko
harremanen azterketan da-
tza ■

«SORGIN BAT BIZIKLETAN».
ELISABET ABEYA ETA ROSER
CAPDEVILA.
EUSKARATZAILEA: JOXEAN
ORMAZABAL. ELKAR.

SIRENA bildumako haur
ipuin honetan marrazkiak
narrazioa bezain garrantzi-
tsuak dira. Xerafina da sor-
ginaren izena eta gehien
maite duena txirringaz ibil-
tzea da. Hortik abiaturik, ka-
lean barrena dabilenean
izango dituen gertakizunak
ez ditugu aurreratuko ■

«GURE AITA, LMH 1».
ASKOREN ARTEAN.
IBAIZABAL. 125 or.

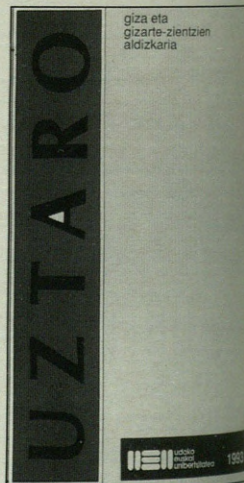
ERLIJIOAREN irakaskuntza-
rako proiektu kurrikularra
prestatu du Ibaizabal argi-
taletxeak. Bilbo, Donostia
eta Gasteizko apezpikuek
landu eta Eusko Jaurlaritzak
EAEn erabiltzeko ezarritako
kurrikulua du oinarria lan
beri honek. Materiala, Ikas-
learen liburuak, Gidak eta

ziklo bakoitzerako kasetak
osutzen dute. Beraz, lan
mardula honakoa, ekoizpe-
alderetik handitzen ari den
Ibaizabal argitaletxearen
eskutik ekarria ■

«IKASLEAREN
GIDALIBURUA. 1993/94
IKASTURTEA».
NAFARROAKO
UNIBERTSITATE PUBLIKOA

243 or.

NAFARROAKO Unibertsita-
te Publikoak bost urte be-
teko ditu ikasturte berri ha-
nekin. Eta hasi aurretik, ka-
lean da jada NUPEk bete-
tutako inguruan dituen zerbitzu-
eskaintza, behar, informazio
eta abarrek osatzen duten
ikaslearen gidaliburua. Kar-
gu eta irakasle zerrenda
eman eta gero, ikasketa be-
koitza osatzen duten asig-
naturak xeheki ematen dira.
baita NUPen ikasteko arau
zerrenda ere. Azkenik, NU-
Pen planu argigarria ere es-
kaintzen da ■

«UZTARO». UDAKO EUSKAL
UNIBERTSITATEA. 1993.8
ZENBAKIA. 173 or.

BERMIO-KO

Liburu Azoka

☛ Lekua: Lamera

☛ Noiz: Urriaren 19tik - 26ra

☛ Ordutegia:

lan egunak 11,30 - 14,00

17,30 - 21,30

jai egunak 12,00 - 14,30

17,30 - 22,00

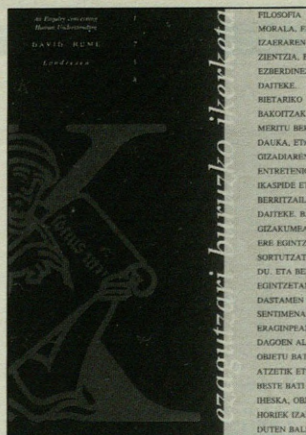
IRAKURRIZ BIZI

EUSKADIKO LIBURU AZOKA

UNIBERTSITATE mailako material multidisziplinarra artikulu bidez eskaintzen duen aldizkari honetan, besteak beste, honako gaiak jorratzen dira: Gezurtiaren paradoxa, perpaus adjetibalak albisteetako testuetan, Arrasateko toponimia, Bermeoko azentu-ereduaz, Gori, berde... askatasunerako koloreak, Langabezia: langabetuen psikosozio-logia, eta abar ■

**«BUSTURIALDEKO
BUDIAK, 1983-1993».**
ALDABA ALDIZKARIA.

IZENBURUAN aipatu bezala, hamar urteko historia egiteko orduan, «Aldaba» aldizkariak ekoizpen berezia kaleratu du, argazkien bidez osatua. Beraz, argazkiek eta iruzkin laburrek eskaintzen dituzte berriak. Ehun eta hogeita bost argazki inguruk osatzen dute Bizkaia aldeko bilduma ikusgarri hau ■

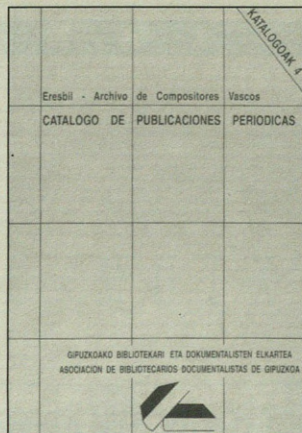

**«GIZA EZAGUTZARI
BURUZKO IKERKETA».**

DAVID HUME.
**EUSKARATZAILA: XABIER
AMURIZA. KLASIKOAK. 202**

or.

Newtonekin batera, ingeles Ilustrazioko filosoforik handiena dugu David Hume (1711-1776), literaturaz eta historiaz idatzitakoengati k ospetsua egin zena. Bere filosofiaren printzipio eta iritziak biltzen dira lan honetan ■

**«ALDIZKAKO
ARGITALPENEN
KATALOGOA». ERESBIL.**
**GIPUZKOAKO BIBLIOTEKARI
ETA DOKUMENTALISTEN
ELKARTEA. 185 or.**

BILDUMA honetan, Eresbilen, euskal musikagileen artxiboan bilduriko musikaren inguruko argitalpenak zerrendatzen dira, datu bibliografiko guztiak emanaz. Guztira mundu osoko 600 argitalpen ezberdin biltzen dira ■

**«NIKOLAS TXIKIREN
OPORRAK».**
GOSCINNY/SEMPE.

**EUSKARATZAILA: RAMON
AGIRRE. ELKAR. 187 or.**

Nikolas Txikiren bi udako oporrak (lehenengoa gurasoekin eta hotel batean eta bigarrena Udalekuan) kontatzen dira, hainbat abentura tarteko, Elkar argitaletxeak «Xaguxar» sailean kaleratutako liburuan ■

B E G I B E L A R R I

M U S I K A

Hau izango ote da historiaurreko rocka?

HARRIDURA izan daiteke bat-batean esanda disko honek sortu didana. Lehengo arratsalde batean lagun batek utzi zidan, etxera joan eta entzuten hastearekin batera txundituraz betetako bidaia batean abiatu nintzen. Hasteko, kantaldietako sarrera ematen duen kantu instrumentala, oso ona. Gitarra guztiaren gainetik, eta argi argi. Eta bigarren lan honi izena eta izana ematen dion kantua jarraian, «Irtenebide bakarra» alegia. Ba bai, hauek *ehatxe* dira, nahiz eta eman ez, esan bezala honetan ere gitarra nagusi, eta aurreko laneko *uabb!* famatu hura desagertuta orain *aia!* bilakatu zaigu.

Harridura aipatu dugu arestian, eta harritzeko hainbat arrazoi ematen du zazpi abestiko lan honek. Zazpi? Bai, zazpi abesti amaigabe ditu disko honek, eta horietatik lau, zazpi minutu ingurukoak; nola ez. Harritzekoa baita, diskoaren aurkezpena, azala eta kontrazalaren artean, eta disko beraren artean dagoen lotura. Aurrealdean lau musikari gazte, gaurko gizarteko hainbat piztik inguratutik, eta irtenebide bakarraren bila ihesi, eta atzealdean irtenebide delako hori, historiaurrerako bidaia edo, era berean diskoaren azken abestia dena.

Besterik gabe, edonork etxean, autoan, kalean edota taberna batean

«IRTENBIDE BAKARRA»
E.H. SUKARRA. ESAN OZENKI Records

gustura asko entzun izan dugun lana litzateke hau, historiaurre horren bila gu ere.

PATXI GAZTELUMENDI

T E I L A K

■ «UDAZKENEKO JIRA-BIRA»

BERROGEITA hamasei talde nafarrek, 73 musika, dantza eta antzerki emandak eskainiko dituzte 36 herritan (200 biztanletik gora eta 700etik behera), irailaren 18tik abenduaren 8ra, «Udazkeneko Jira-bira» kultur egitarauaren barnean. Nafarroako Gobernuak Principe de Viana elkarteak antolatutako, hamar emandak besterik ez dira izango euskaraz.

■ KONTRATU BERRITUAK

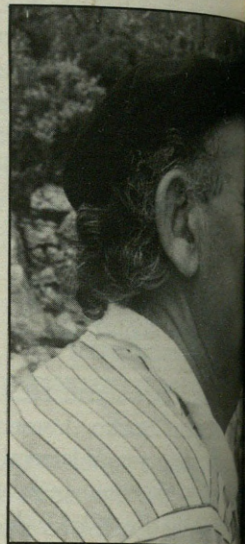
EUSKAL Herriko Unibertsitateko Gobernu Batzordeak bi urtez luzatu ditu 500 irakasle asoziatuaren kontratuak (aurretik, ekainaren 25ean, kontratu hauek hiru urtez luzatzea erabaki bazuten ere, Madril zentzu honetan arautu berri den normatibak behartu ditu horretarako). Bestalde, lehen hauek idazteko orduan, hamargarren eguna daramate gose greban Antton Azkargorta eta Nicolas Xamardo irakasle kaleratuek. Auziak aurrera darrai...

■ GURASOEN SALAKETA

DONIBANE Lohizuneko Ravel lizeoan euskararen baztertzeari salatu dute Ikas-Bi eta FCPE gurasoen elkar-teei (aurtegi ekainean euskaraz egin zituzten Brevet azterketak ez zaizkie oraindik zuzendu bertako hainbat ikasleri). Izan ere, salaketan arrazoi-tzen dutenez, Ravel lizeoan «euskara hirugarren aukera baino» ez da eta «desagertzeko arriskua» dago. Orain arte, sekzio elebidunetan euskara onartu duen lizeo bakarra da berau.

■ «EUSKARA LANEAN»

NAFARROAKO sindikatuek, AEK-k eta Nafarroako Hizkuntz Politikarako Zuzendaritza Nagusiak «Euskara lanean» kanpaina abiatu berri dute, hirugarren urtez. Lanean ere euskara komunikazio bide arrunta izan dadin helburuaz, lema horrekin batera «Por que no ahora, zergatik ez ahora» zabalduko dute. Aurten, egitasmoa Iruñeritik kanpo ere garatu nahian dabilta.

«Ez da batere zuzena profesional mailan jasan dudako bazterketa eta berri honetan hainbeste umiliatuta izana».

Agustin Ibarrola, pintorea, Deia, 93-IX-12.

«Bakartuta geratzeko arriskuari ihes egin behar da unibertsitateak».

Jose Maria Eguluz, Deustuko Unibertsitateko errektorea, Deia, 93-IX-10.

«Beti planteatzen da ea gure jendea joango den edo ez gure kasuan. Joaten badira unibertsitateak eta bestela ez. Ni ados naiz Moustakirekin: gu demboraz kanpo gaude».

Paco Ibañez, kantaria, Egunkaria, 93-IX-17.

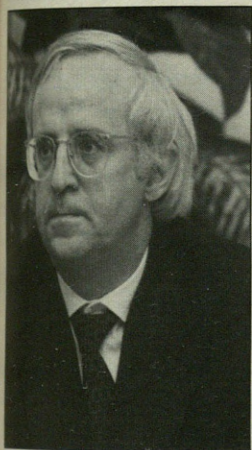

TXUTXU - MUTXUKA

LEKEITIKO EUSKAL ZINEMA ETA BIDEO BILERA

ABENDUAK 8tik 11ra bitartean egingo da aurtengo Lekeitioko Euskal Zinema eta Bideo Bilera. Edozein sortzaileri zabaldua, filmeak 8 eta Super 8 formatokoak eskatzen dituzte, eta bideoak Beta, VHS edo Video 8 sistemakoak. Testuek euskarazkoak behar dute izan. Sail bakoitzean hiru sari (Zilarrezko Antzarrak deituak) banatuko dira: argumentu, dokumental eta produktu onenari. Bertara lanak aurkezteko epea urriaren 24ean amaituko da. Amateurren munduan geratzen den Bilera bakarria dugu hauxe, aurrera egiteko dituzten zailtasun handiei gogo handiagoz erantzuten dakiena.

NOR - NORI - NOR K

«Gaur egungo beharren artean garrantzitsuena komunitate zientifikoaren koordinaketa beharrean datza».

Gregorio Monreal, Eusko Ikaskuntzako lehendakaria. Egunkaria, 93-IX-14.

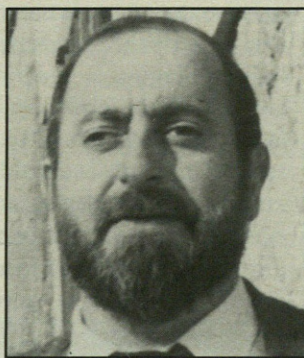
«Nik ez nukeen koadro hori lapurtuko, nabiz eta txikia eta polita den. Baditugu museoa balore handiagokoak, Zuloaga eta Madrazoren hainbat, kasu».

Rosi Lasarte, San Telmo museoko zuzendaria. El Correo Español, 93-IX-12.

JULIO MEDEM

zuzendariak beste bi sari lortu ditu Alejandriako zinemaldian «Behiak» filmearekin: sari nagusia eta argazki onenarena. Juanma Bajo Ulloarekin eskuz esku, inoiz euskal zinemagile batek ezagutu ez duen ospea jasotzen ari da, hasi berritan, Julio Medem. Eta gaizki ohituak gu, hurrengoa bietarik nori emango dioten zain gaude ●

E. AROZENARI

Antzertiren ateak itxia egokitu zaio. Arozenak zuzentzen zuen antzerki zentro ofizialak agur esan digu betirako; bere orde, EHUK azken bi kurtsoen pareko izango diren ikasketak antolatu eta postgraduatu diploma luzatuko die ikasleei. Antzezle alproja horiek orain ikasiko ahal dute zerbait. Izan ere, unibertsitatera doaz ●

EDI NAUDOK

zuzenduko du, In Fraganti taldeak, urriak batean, Tolosan, estreinatuko duen «Hala bazan ez bazan, sar dadila...» euskarazko obra. Olatz Beobide, Ane Gabarain eta Idoia Sagarzazu aktoreek parte hartuko dute. Musika egileak Angel Unzu eta Joseba Tapia dira eta kantuen letrak Joxerra Gartziarenak. Gehiago nahi duenak, sar dadila... ●

Osasunaren maldan gora, Ernio tontorrera

IRAILEKO asteburuok aurrera doaz eta beraiekin Ernioko erromeriak ere bai. Azkena geratzen da, ordea, eta onena. Ospe hori du bederen. Dagoeneko iraileko lehen igandetik ehundaka pertsona abiatu da Ernioko maldetan gora, batzuek fedeak bultzatuta eta beste batzuk Ernioko Zelatuneko zelaietan aparteko jai giroarekin bat egin asmoz. Kondairaren arabera, eus-

kaldunak Zelatunen borrokatu ziren erromatarren aurka.

AUSKALO orduan, Ernioren itzalak euskaldunei zelantaiteko laguntza eskaini zien; gaur egun jende askori laguntzen bide dio. Ernioren ospe miraritsua aspaldikoa da, kristautasunak sinbologia hori bereganatu eta erromeriei ekin baino lehenagokoa. Artzantza gune garrantzitsua izateak ere

lagundu dio honi kondaira honen ahalmenak urtetik urtera gaintitzen. Arbasoak gogora ekarri behar direlako ustetan, erromesek kanalak pizten dituzte urtero mendi honetan asko diren gurutzeetan.

Hori alde batera utzita, gaixotasun asko sendatzearen abiatzen dira maldan gora ibiltari anitz. Erreumaren aurkako ibilbiderik miragarriena dela hau dio kon-

dairak. Hau sendatzeko, Ernioko azken maldaren onetan dauden harrizko gurutzetatik zintzilik dauden uztaietatik pasatu behar da gorputza. Mendiaren azken aldera bada gurutze bide bat ere, hamalau gurutzek osatua, hauetatik handiena gailurrean bertan dagoena. Errosarioa errezatuz igotzen dira erromesak harriz eta hautsez beteriko bezidior maldatsuan. Belarriko igotzen direnak ere beldira, penitentzia gisa edo, belaunetako urraduren erremina sentituko ez balute bezala.

GORAINO heltzen direnek gurutze nagusiaren oinarria musukatzen dute jainkoaren bedeinkapena irabazte asmoz. Halaber, ez dira bedeinkatutako beste osagai ugari ere falta, guztiak osuntsu eta sendagarri. Saldu ohi diren zinta zuri, gorri eta berdeak, esaterako. Bata ere autoetan jartzen dituzte erromesek zinta hauek, istripuen aurkako babes zurrak direlakoan. Gaitzak sendatu eta ekiditeko aukerarik ez da falta, beraz, kristautasuna eta erri paganen arteko oreka ezin

IGOERA ERRAZENA

ERNIORA leku askotatik igo daitekeen arren, errazena proposatuko dizuegu, erromerian dantza pixka bat egin nahi izanez gero gehiegi ezin baitzarete nekatu. Autoa hartu eta Aiatik Asteasurako bidean jarri. Andatzarretara heldu artean jarraitu aurrera. Andatzarretan Iturriotzerako bideska hartu eta bentara zuzendu. Bertan baduzu aparkalekua. Bertako bentan zerbait jan dezakezu gainera. Autoa utzita, ia 9 kilometroko luzera duen ibilbidea hasiko dugu. San Juan

baselizaren ondotik igarotzen den bidea hartuko dugu, bidegurutze batera heldu arte. Ezkerraldeko bidetara jarraituko diogu bidea uzten duen muinoraino. Bertan, harri batzuk dituen larre batean, eskuinalderanzko bidea hartu, borda baten arrastoen ondotik igaroz. Eskuinetara dagoen harresiaren ertzean Zelatungo bidea utzi eta eskuinaldeko bidean zehar ibai-bidearen hondoan zehar igotzen da. Esparru batek zaindutako txabola baten ondotik igaroko gara. Muinora

helduko gara. Eskuinera hartu beharreko bide-gurutzeraino jaitsiz, Gazume azpikoa borda ezkerretara utziko dugu. Bidea zuhaztiaz barrena sartzen da. Eskuinaldera hartu hurrengo bidegurutzean eta aurrera jarraitu. Beste bidegurutze bat igaro eta berehala ezkerretara jo, basotik irtenez. Beste bide bat gurutzatuko da. Haren ezkerraldeko bidetara jarraitu. Aurrera jarraitu larre eta pago multzoen artean. Laster izango zara Zelatunen bertan.

Burnizko laukiek
hezurretako gaitzak
sendatzen omen dituzte.

hobea lortu duen erromeria honetan.

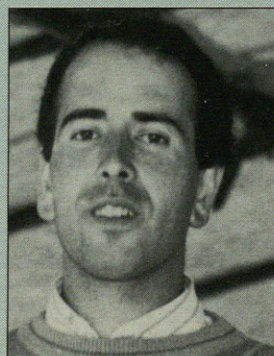
SENDABIDEEZ aritu gara orain arte, baina badira igo ondo egin duten arren —eta urtean zehar akaso oso osasuntsu biziko dira— jaitsiera hain zuzen egiten ez dutenak. Zorabiatuak ere izaten dira Erriotik Zelatunera arteko bidean. Zelatuneko 'miraria' da: ondo igo eta txarto jaitsi. Eskerrak bertako haize ederrek 'miraria' baretzeko ahalmenik baduten.

ERROMERIA giro ederrean, bertako behin-behineko tabernak eta norberak eramandako edari desberdinak bapo sartzen dira Erriotik Zelatunera arteko bidean. Urteetako tradizio honek indarrez jarraitzen du eta gorantz doala esan liteke. Inoiz bertan egon ez denak, datorren igandean, hilaren 26an, aukera aproposa du Erriotik Zelatunera arteko bidean, hileko azken igandea ohizkoa baita Erriotik Zelatunera arteko bidean. Egun nagusi bezala ospatzea. Egunak lagunak badu behinik-behin, egun ederra igarotzeko aukera ezin hobea da ■

HURA OTORDUA!

RIKARDO
GONZALEZ DE
DURANA

Bertsolaria

**Ez pattarrik, ez
pururik**

RIKARDO ez ohizko samarra dugu bertsolarien artean. Zein izen eman, bestela, otorduetan ura baino edan ez eta ondoren pururik pizten ez duenari? Jatun ona —horretan ezin besteen ondoan huts egin—, oreitarrak argi du zein den bertsoetan jarduteko menua: entsaladaz hasi, babarrunekin jarraitu, arrain-zopari muzinik egin ez, ondoren izokina dastatu eta postrerako tarta naturalen bat. Sabel onekoa behar du. Dударik ez. Are gehiago sekula jan duen menurik goxoenak Mañukortarekin jan zuela esan baldin badigu. Arrautza frijituak eta tortilekin baino molatzen ez dena, bertsolari-sukaldari trebe gutxi ezagutzen ditu Rikardok. Bai, ordea, bertso afariak egiteko leku egoki asko: Abeitzako «Upela» sagardotegia, Gasteizko Herriko taberna, «Txinbo» jantetxea...

Zeuk bildutako txanpinoi basatiak goxoagoak daude

URTEKO edozein sasotan janari denda guztietan topa ditzakezun arren, txanpinoiak sasoi honetan dira goxoenak, eta dendara joan beharrik ez duzu gainera. Ongarri ugari jaso duten soro eta belardietan hazten baitira iraila hasieratik azaro amaiera arte txanpinoi basatiak.

Bere txapel zuriagatik ezagutuko dituzu. Iten berriak badira bola baten itxura izango du txapelak, eta hazi ahala txapela irekitzen doa, guztiz planoa geratu arte. Txapelaren azpikadean

Ongarri ugari jasotako belardi zein zelaietan topa ditzakezu txanpinoi basatiak. Dendakoak baino hauskoragoak eta usaintsuagoak izaten dira.

xafra estuak dituzte, krema kolorekoak hasieran eta ilunagoak gero. Adituen esanetan, askoz ere goxoagoak izaten dira iten berriak direnean.

OINA normalean laburra eta lodia izaten dute, zuria eta geruzatxo batez goialdean. Dendakoek baino bigunagoa dute mamia, eta usaina ere nabarmenagoa da, anis punttu batekin.

Mendi iteeraren batean topatzen badituzu, bildu zalantzarik gabe eta eraman etxera plater goxo bat prestatzeko. Hamaikatxo erre-zeta dauzkazu prestatu ahal izateko, baina guk bi arinenak proposatuko dizkizugu sabela mindu ez dadin.

ARRUNTENA, eta horregatik ez eskasena, tortilan prestatutako txanpinoina da. Beste edozein tortila bezala prestatzen da, eta txanpinoia oso urtsua denez berez, liseriketarako ezin hobea da. Kolesterol edo gibel arazoengatik arrautza gehiegi jan ezin dutenek labean erre ditzakete olio tanta batzuekin eta piper, gatz eta perrexil pixkatekin. Goritzen hasten direnean labetik atera eta jateko prest daude ■

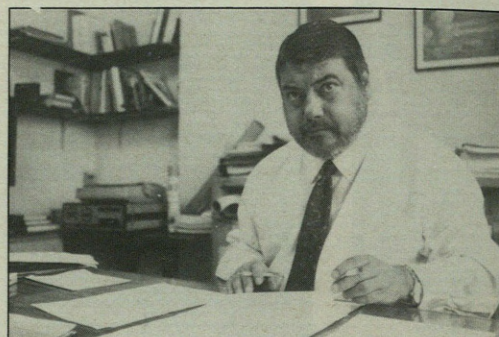

Jose Ignacio Usabiaga: «Meteorologoak zientzilariak gara gure akats eta guzti, eta gero eta gehiagotan asmatzen dugu»

Telebistan oraindik «eguraldi gizonik» agertzen ez zenean irratiz esaten zигun gizon honek zein eguraldi izan behar genuen ondorengo orduetan. Donostiako Igeldo mendiko Meteorologia Institutuko zuzendaria duela urte asko, meteorologiaren gorabeherak inork baino hobeto ezagutzen ditu.

ARGIA. *Duela biru urte arte edo, epe luzerako eguraldi pronostikoak egiten ziren. Garai honetan, adibidez, udazken eta neguko aurrikuspenak ezagutzen genituen jada. Zergatik ez da*

orain horrelakorik egiten?
JOSE IGNACIO USABIAGA. Une honetan bost edo sei egunerako pronostikoa egiten da. Esperimentalki bi asterako pronostikoa ere egin daiteke, baina hori baino

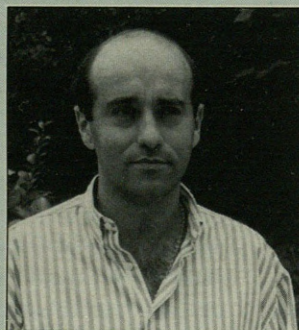
«Hemengo esatera zaharrek normalean badute arrazoirik»

epe luzeagorik ez da egiten. Berreskuratu beharko da, Munduko Meteorologia

Erakundeak beharrezkoa dela dio, baina oraindik ez da inon egiten.

BATA ZURIA ERANTZITA

JOXERRA AIZPURUA
Elhuyar-eko kidea

Ozono-zuloa eta informazio-zuloa

Gaurko telediarion esan dutenez, ozono-maila % 10 jaitsi da azken bamar urteotan estatu epainiarrean eta % 40 Hego Poloan esan zidan joan den egunean nire anai gazteenak.

Ez da lehen aldiz mota honetako berriak ematen direnik. Berri hau egia balitz, berehala emergentzi egoera planteiatu beharko litzateke, izpi ultramoreen hazkundearen eraginez azaleko minbizien eta aldaketa genetikoaren menpe geratuko ginatke eta, baina inork ez du deus ere

esan, ez da zientzilariek ere.

Aipatu berria zehaztasun zientifikoa apur batez jantzita ondoko hau da: *azken bamar urteotan, irregulartasun handiz, estatu espainiarrean urtarrila-otsaila bitartean % 10 jaitsi iazn da ozono-maila eta Hego Poloan iraila-urria bitartean % 40 - % 50, baina gainerako hilabeteetan ozono-maila normala izan da.*

Azken berri hau nahiz eta ongi ezagutzen ez den arazo baten islada izan, ez da hain larria. Gizakiak sortutako poluzioaren eragina dago arazoaren muinean eta egoera larri bihurtu daiteke zenbait neurri hartzen ez badira, besteak beste ozonoa kaltetzen doten konposatu klorofluoratuaren ordezkapenari ekiten ez bazaio.

Berria emateko aipatu bi moduen artean badago aldea; lehenengoa alarmista den bitartean, bigarrenak prebentzioaren bidea jorratzen du.

Ziur naiz, telediarion esandakoa zientzi txosten batetik ateratako testuingururik gabeko zerbait dela eta badakit zientzi informazioa bere horretan ematea gehienetan ulertezin bihurtu daitekeela, baina zientzilariek zerbait baieztatzen dutenean, aipatu baieztapenen estuinguru eta egiaz-

tapenak arreta handiz zaintzen dituzte.

Telediarrioko aurkezleak berria irakurri zunean, zientzilaria txosten idatzi zuenean eta nire anaiak berria entzun ondoren kontatu zidanean ere, ez zuten akatsik egin; baina, berria akastuna da. Zientzi txostenetik telediarrioko mahaira bitartean batek edo batzuek zientzi baieztapenak eraldatu dituzte. Agian jakintasunik ezak eragindako zerbait da, baina ekonomi interes konkretu batzuk bere produktua merkaturatzeko koiuntura berezia sortzen ari zateak ez ninduke harrituko; ozonoaren auzian erruduntzat jotzen diren konposatu klorofluoratuak ordezkatzeko nazioarteko adostasuna dagoenez, une honetan EEBBetako enpresak dira substantzia ordezkatzailen inguruko ikerketan lehen mailan daudenak eta jada merkaturatzeko prest dituztenak. Noski, *Lehenbizi ematen duenak bi aldiz ematen du!* esaldia gogora etorri zait berehala. *Zientzilaria ixilik izango direnez alarma sortu dezakegu, ondorioz ekologistek protestak burutuko dituzte eta guk gure produktuekin salbatzaile gisa azalduko gara.* Ez dira tontoak, ez!

ETXE ZULOAN

ETXE ZULOAN • ETXE ZULO

HAURRAK

Gurasoen eskolara itzultzera

ESKOLAN igaro beharreko lehen eguna gogorra izaten da haur gehienentzat. Normala da, une hori arte berea izandako mundua lekuz aldatzen baita, eta gurasoak ere ez baitira egoten hainbeste denbora beraiekin. Horren ondorioz, aldaketarekin gurasoen arreta eta segurtasuna galduko duten beldurra sartzan zaie haur askoei. Une hau ematen den arte gurasoen ondotik mugitu ez diren haurren artean ematen da, batez ere, beldur hau.

BELDUR horren sintoma arruntenak etxetik irteteko gogo eza, asmatutako gaitasunak eta malkoak dira. Horren aurrean ez bada-kizu zer egin, gogoratu oinarri erraz batzuk.

Lehenik eta behin, lasaitu zaitez. Hauraren kezka ez duzu errietan desagertaraziko. Bigarrenik, haurari ez erakutsi inoiz eskola leku beldurgarri bat bezala, non irakaslea mamu zigortzaile bat izango den. Lagun berriak egiteko gunea dela erakutsi. Jostailuz eta margotzeko tresnaz betea. Gustukoen dituen gauzak egin

ditzakeela bertan.

ESKOLAURREKO garaian haurrek helduak izateko duten grina kontuan har ezazu. Esaiozu eskolan ikasi zenuela zuk ere helduek bezala hitz eginen.

Bertan erakutsi zizkizutela berari kontatzen dizkiozun ipuinak eta gehiago ikasteko beharrezkoa izan duzun irakurketa.

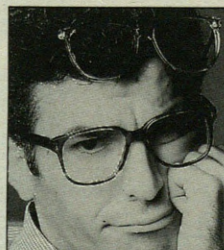
Etxera itzultzean, galdetu ea zer egin duen eskolan. Zerbait berria ikasi badu ez ahortzi berarentzat oso garrantzitsua dela, eta zoriondu ezazu lorpenagatik. Ez pentsa egun batetik bestera dena jakingo duela. Izan ezazu pazientzia pixka bat zuk ere, haur bakoitzak bere erritmoa du eta. Haur askoren eskolarako izua gurasoen eraginagatik izaten da. Utzizu bere egoera berriari egokitzen. Haurra ez estutu, kontrako ondorioa lortuko duzu eta. Askotan, badirudi gurasoek haurrek baino beldur handiagoa diotela eskolari ■

VARILUXIK EZ BADUZU, EZ DAKIZU ZER GALTZEN DUZUN.

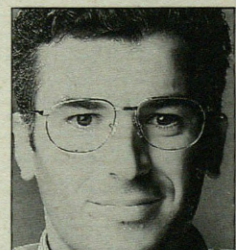
Varilux Comfort lente berria, MULTIOPTICASEK bermatutako egoitzapenarekin. Dagoen lenterik perfektuena distantzia luze, ertain eta laburren ikusmen naturala izateko.

VARILUX COMFORT LENTE BERRIA. IKUSMENIK ATSEGINENA

Naturala, duen ikuspen-eremu zabalagatik, hurbiletik urrunerako aldaketa leunagatik eta buruari eta begiei mugitzeko ematen dien askatasunagatik. Eta gainera, diseinu eksklusibo, moderno eta edergarria. Lehenago edo geroago Varilux aukeratuko duzu. Ikusiko duzu zein atsegina den.

Lehenago edo geroago...

...VARILUX aukeratuko duzu

ZINKUNEGI
OPTIKA

MULTIOPTICAS

Hernani, 4 - DONOSTIA

TELEBISTA-IRRATIA

• TELEBISTA-IRRATIA • TELEBISTA-IRRATIA

IKUSI BAIETZ

● Victor Hugok idatzitako eleberrian oinarritutako marrazki bizidunen telesaila dugu **«Miserableak»**, astelehenetik ostirale-ra, 19.00etan ikusgai.

● Astelehenean ere, **«Txoko-Latex»** umore saioari begiratzuz gero, kirol eta politika munduko hainbat pertsonaien parodiakin aritzeko aukera izango duzu, 22.35etan.

● Telesailen atalean, bigarren datoren **«Rachel Gunn erizain tituluduna»** aurki daiteke, asteazkenean, irailaren 29an, 24.00etan. Zakarra eta marisarjenta, ez du harreman onik medikuekin.

● Joan den astean estreinatu zen **«Eztia eta erleak»**

telesaila, Lola, beti mutilez inguratuta dabilen 17 urteko neska bizitzari lotua dena. Ostegunean, 21.25etan.

● **«Konta ditzagun gezurrak»** gazteentzako programak igandero irekitzen ditu ateak: marrazki bizidunak, «Teletxiki» dokumentala, «Txorromorropikotaiok» lehiaketa, lehiakideek egindako Gezurrik Handiena... 16.05etan.

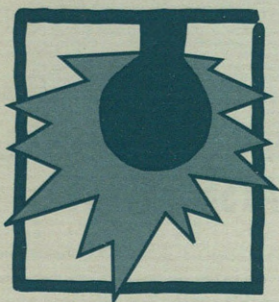
● Igande gauean, zinema: **«Mila eta bat gau»**, Pier Paolo Pasoliniren «Bizitzaren trilogia» saileko hirugarrena. Ninetto Davoli, Franco Citti eta Teresa Bouchet aktoreen parte hartzeaz.

TXORI BATEK ESAN DIGU

Elena Irureta eta Aizpea Goenaga zuzendaritza lanetara jarri dira. Umorea nagusi, oraingoan ere. 13 kapituluz osatutako seriea burutzen ari dira. Gaiari dagokionez, putetxe batean gertatzen diren garabeherak ukituko ditu, moja bat ere tartean dela. «Duple» izena eramanen du. Bost aktore

reen parte hartzea nabarmenduko da: Irune Manzanera, Loinaz Jauregi, Nagore Orbelzu, Ana Loidi eta Mari Arrieta. Testuaren egilea Juan Pascual da. Euskarazko itzulpena, Jose Luis Aranguren «Txiliku-k» egin du. Produktzio lanetan Koldo Anasagasti aritu da. Eta ahaztu bainu lehen, urtarrean (seguruenik) izango duzu ikusgai.

ARGIA

Orain ARGIAren harpidedun eginez gero, SUSa argitaletxearen 4 liburu dohainik izango dituzu

Gartzelako poemak — J. Sarrionandia — (poesia)

Odolaren usaina — Mikel Antza — (ipuinak)

Speed gauak — Edorta Jimenez — (nobela)

Hitz etena — «Txikia» — (olerkiak)

IZEN DEITURAK

HELBIDEA

HERRIA

HERRIALDEA

Tfnoa
BANKU EDO AURREZKI
KUTXA

SUKURTSALA

SUKURTSAL ZKA

KONTU ZENBAKIA

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne): Hego Euskal Herria: 10.300 pzt. / Ipar Euskal Herria: 685 libera / Espainia: 10.300 pzt. / Beste atzerriak: 13.450 pzt. / Airez: 21.300 pzt.

ARGIA: Industrialdea 1-2. LASARTE-ORIA 20.160 Tel. 37 15 45 Fax. 36 10 48

Andoni Egaña: «'Balinda'n faktore pedagogikoak eta lehia nahasten dira»

Zarauztarra, baina Gasteizen erroldatua. Euskal Filologian lizentziatua dagoen libra hau, bizikletazale eta sukaldari kaxkarra izateaz gain, bertso saio baten ostean, noiz edo noiz, autografoak sinatu izan ditu. Ostegunero, «Balinda» saioa aurkeztzen azalduko zaigu. Andoniren ustez, «Balinda» azken batean bideo klip bat da, gauregungo gustu eta beharrei egokitua. Hona saioa kopletan.

ARGIA. Aurkez iezaiguzu.

ANDONI EGAÑA. Beti bat gu edadetua/ eta gaztea/ stea/ guk nahi genduen laumaldien erreten hori

la. Solasaldi bat burutu degure ahalegin guzian,/ toa utziz, garia hartuz,/ erritmo bizian.

Si aditukin elkarriketan/ hartu dugu parte,/ astero Kike Amunarriz/ eta en Azkarate.

Saioko laguntzaileak, en Azkarate...

Euskaltzaindiko emahau/ jakituna da behan/ zehaztasuna eskaini gure programa hone

eta Kike Amunarriz.

Kike Amunarriz saiatu datu bitxiak ematen/ osoan ezindu jardun/

pailazoana egiten.

A. Euskara ardatz.

A.E. Euskalkiena izan liteke/ altxor bat paregabea/ hemen ez dago txarragorikan/ ta ez dago bat hobe.

Ondo daki- gu gazte ta zaharrak/ desberdin mintzo dirala/ hala ere denek euskara/ dute altzoa eta magala.

A. Plazetatik, platoetara.

A.E. Plazetati- kan platoetara/ nolako une estua,/ publikoa da beti beroa/ ta kamara izoztua.

A. Jantzi arinetatik, trajera.

A.E. Lehen alkandora jazen nuen ta/ orain traje ta kor- bata/ horrela pixkat area- gotuz/ nere manikien plan- ta.

A. Noiz ikusi abal izango dugu saioa?

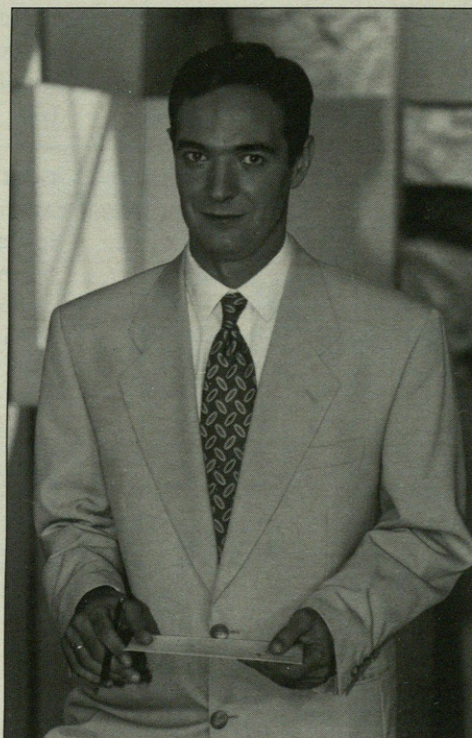
A.E. Nahiz aholkua gerta liteken/ parranderoen kalte- ra,/ ostegunean bederatzitan/ etxetikan ez atera.

A. Nork parte har dezake?

A.E. Izan liteke aitona zaha- rra/ edo neskato gaztia/ baldintza hoiek bete ezke- ro/ gogoia duen guztia.

A. Lebiakideei galderak zortziko txikian edo bederatziko puntuan.

A.E. Galderak beti zortziko

Andoniren iritzi, lehiak euskaldunen arreta piztu dezake.

txikiz/ zuzen, garbi ta ta- juan/ ta erantzunak izan behar du/ bederatziko puntuan.

A. Sariak.

A.E. Bat edo bestek baldin badauka/ nahiko zientzi edo suerte/ miloi erdi bat dago jokoan ta/ hori banatzen du- te.

A. Helburua.

A.E. Gure helburua azaltze hori/ nahiz ez den gauza erreza/ bi hitzez ongi labur daiteke/ ikasi ta ondo pasa.

A. Euskaltzaina, umorista eta bertsolaria.

A.E. Hirukotea degu/ lanean haria/ gure lanan emaitza/ degu nabaria/ ta sarri lana degu/ lanaren saria.

JON ODRIUZOLA

IKUSITAKOAK

IKUSITA

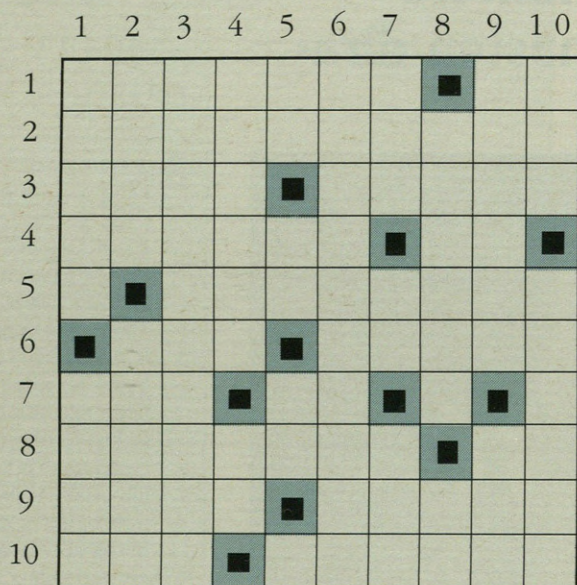
Denbora pasan

Berakatzak baino gehiago errepikatzen du ETBk. Behin eta berriro emitituriko pelikulek txanda pasa diote barne produkzioko saioei. Kanale euskaldunak lehen hamarkada ospatuz, urteotan pantailaturiko hainbat programa birrikustera eman zigun iaz. Eta aurturteurrenaren aitzaki barik, besteak beste, «Bi eta bat» eta «A.U. da hau», «Beni eta Marini» eta «Penelope Enea» paratu dute berriro puntako orduetan. Azkenean, ez dugu freskua eta konjelatuaren arteko aldea igarriko. Gainera txarrena, ez da programa arrakastatsuak birlandatzea eguneroko telebar- tzan, baizik eta fotokopiaren kultura betira- kotzea. Programa egi- tura beretsuak, dekora- tu eta erreizazio efek- tu antzerakoak eta edukin klonikoak. A ze- lako emisio tentagarria. Albistegiei ere, hasie- rako garetan eta aurke- zleagan izaten dituzte berrikuntza handienak, gero datorrena berdi- naren hurrengoia izaten da. Kasualitatez duela urte batzuk grabaturiko telediarriok ikusten aritu naiz eta, gaurkoe- kin duten desberdinta- sun, ia bakarra, pre- sentadorearen orrazke- ran datza. Beno, hori emakumeei dagokie- nez, zeren gizonen ka- suan, Amatiñori bezala, gero eta sail zabalagoa daukatela bekokia- makilatze.

EDORTA ARANA

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Galga. Gar multzo. 2.- Zerban iragartzen dutenak. 3.- Lili. Itxura. 4.- Barne, barru. Alde. 5.- Zero. Aizkolarien tresnak. 6.- Gabezia. Kontra. 7.- KASeko erakundea. Idi, hitz elkarketan. Iodoaren sinbolo kimikoa. Kontsonantea. 8.- Larruazala leuntzeko gaia. Bokal bikoitza. 9.- Hildakoa. Donostiako auzoa. 10.- (Zah.) Zakurra. Izanak.

GOITIK BEHERA: 1.- Euskal Herriko hiri jendetsuena. Auzategi. 2.- Garaia. Mesedearekiko sentimendu. 3.- Iparraldean, udazkena. 4.- Agertua. Nafarroako autoetara. 5.- Azkenekoa eta lehenengoa. Ukatzeko. 499. Uranioaren sinbolo kimikoa. 6.- Guztiz erabakiak. 7.- Neka. Laugarren eta bostgarren bokalak. Sortu zintuena. 8.- Sorburu. Non kasuaren atzizkia. 9.- Espainiako aste santutako eresiak. Modua. 10.- Ukatu aditzaren infinitiboa. Burdinazko lokarri mailadunak.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Azkeneko
Eskegiak
Gizakume
Neuzkake

7 letra

Elikatu
Eraztun
Erdeinu
Gozamen

4 letra

Aita
Arau
Bare
Begi
Bela
Dena
Ekai
Elur
Goaz
Gune
Hari
Heze

Izen
Kino
Kono
Luma
Muki
Nauk
Nion
Nozu
Sena
Soil
Tzar
Ukoa

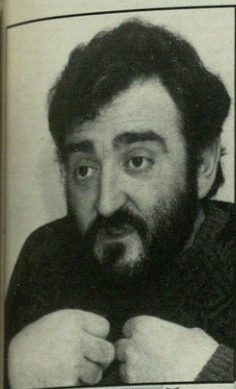
2 letra

Am
Do
Ei
Gg
Im
Ne
Ze
Za

3 letra

Duk
Era
Loa
Min

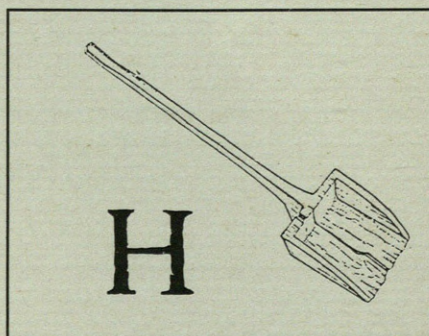
ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza
logikion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena,
Hernaniko marrazkilari ezagun baten izena alegia, ageriko zaizu.

1	2	3						
4	5	6	7	8	9	10	11	

Altza	▼	Ihatectako jainko	▼	Sarrera	▼	Eramana
Eror zaitezte		1 Penagarri		Zoro, hitz elkarketan		
▶		▼		▼		▼
4						10
Samoako	▶					
Hiri, zuela						
▼						
	Bokala	▶	Gipuzkoako herria	▶		
	Bat		Nafarroako ibarra			
▼			▼	Non kasuan	▶	
		8		Behizain		3
	Gerok	▶		▼	Lehen bokala	▶
	Bizk. Gehiegi				Moduak	
▶	▼				▼	Neka
11						
Ardiak bero	▶					▼
Bizkaiko herria						
▶	▼					
			2			
	Kasik	▶		Atzizkia	▶	
7						

—Hieroglifiko a—

Non bizi da Lorentxo?

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

		A	N	E	
		I	R	A	Z

●	L	●	A	●	S	●
	Z	I	P	L	O	

●	T	●	O	●	M	A	I	R	U	A
T	X	O	T	X	O	N	G	I	L	O
●	U	L	A	●	I	T	O	A	●	A
I	N	O	R	A	●	E	T	●	J	●
●	D	A	R	D	A	R	A	K	●	Z
B	I	K	A	I	N	A	●	A	D	I
●	T	●	I	N	●	K	I	R	I	O
D	U	I	N	A	K	●	Z	E	R	A
●	A	R	A	K	A	T	U	●	A	K

Gurutzeagrama

EZKER ESKUINE 1. Bazkalondo. 2. Arautegiak. 3. Kiriño. 1. UA. 4. EKA. Zoaz. Z. 5. Zeta. 1. Art. 6. Atabalari. 7. Li. Armona. T. 8. E. Otua. Uxu. 9. Arte. Katu. 10. Kaiak. Tzar.

GOITIK BEHERA: 1. Bakezaleak. 2. Ariketa. Ra. 3. Zarata. Oti. 4. Kui. Abatea. 5. Aio. Amu. K. 6. Le. Oiloak. 7. Ogia. An. At. 8. Ni. Zarautz. 9. Dau. Ri. Sua. 10. Okaziatu. R.

Hieroglifikoa: Aurki

E	L	A	I	B	A	D	A
I	Z	A	N	S	B	I	Z
Z	I	B	I	L	A	K	L
A	N	M	A	R	A	T	I
R	J	A	I	A	R	S	L
Z	O	L	A	S	I	T	S
A	R	I	Z	O	P	A	O
Z	O	R	A	M	E	N	U
A	L	A	I	R	A	K	I
K	A	T	I	A	I	Z	E
K	U	K	U	L	A	U	A

Hitz
Kateatuak

EUSKARAZ

goi urratsetarako ikastaro bereziak
urritik aurrera barnetegiak

ARABA

(945) 28 89 22

NAFARROA

(948) 22 22 46

MATXINBELTZENEA

(Lesaka)

(948) 63 77 96

Euskaratik maitasunez

EUSKARA geure herri-nortasunaren garrantzi handiko ezaugarritzat dugunontzat, bera jakitea, noski, ezinbestekoa da. Eta jakite hori ez dugu, soilik, zerbait utilitariotzat hartzen, gure eguneroko bizitzan ongi txertaturiko osagarritzat baizik. Txikitari gurasoengandik eta geure inguruko gizartetik jaso dugun mintzaira nazional hori gorde, erabili, aberastu eta lantzea da, izan, herri honen partaide egiaz sentitzen diren guztien helburua, beste herri zibilizatu guztietan gertatzen den bezala.

Hautzarokan etxean euskara ikas-teko aukera izan ez dugunok, ordea, geure ahaleginez eskuratu behar (izan) dugu bera. Pertsona maitea erakartzeko egiten diren ahalegin berberak eginez, azkenean bera lortu eta ahorratzeko aukera izanez gero, guzti guztiak ongi emanak izan direla pentsatuz.

BADIRA, azkenik, besteok beren erdara ikasi behar dugun bitartean euskara inondik ere ikasi nahi ez duten hiritar antikonstituzional eta antiestatutario batzu ere, inkesten arauera gutxi, zorionez —eta guztiok dakizue nortzutaz ari naizen— baina halakoez ez mintzatzea hobe, beren burua herri honen osakidetasunetik berberak baztertzeko dute eta.

Gatozen, ordea, hasierako kontura. Maiz esan da euskara benetan jakiteko txikitatik ikasi beharra dagoela. Horrela ulertu dute hemengo guraso gehienek, B eta D ereduaren aldeko apostua egitean. Ez dut nik esango, beraz, hori egia ez denik. Baina, ene ustez, txikitandik ikaste horrek

XABIER KINTANA

EHUko EKTko arduraduna

adin-egokitasunaz baino zerikusi eta garrantzi handiagoa du urte horietako atxekimendu-giroarekin. Hizkuntza, edozein hizkuntza, ez da komunikatzeko tresna hutsa, bizipenak izan eta sentimendu loturak ezartzeko bidea baizik, eta hautzarokoak (guraso-senideekikoak, eskolako lagunekikoak, eta abar) garrantzi handikoak baldin badira, ba dira beste batzu ere, ezin ahantzizkoak.

ETA horietako bat maitasun giroa da, lagunaren eta maitalearen arteko harremanak, eta horiek umezaroakoak bezain zirrarrezkoak izaten dira, zirrarrezkoagoak ez badira. Erdal giroan jaioak ezin du ezer egin halabeharrak ekarri zion egoera hura aldatzeko, baina nerabeak, gazteak, pertsona helduak, bere maitasun harremanak, bere sentimenduen arloa adieraztean,

nahi izanez gero, nahiago duen hizkuntzan egiteko aukera du.

Beraz, euskaldun berriok geure hautzaroko erdal giroa euskalduntzeko ezer egiterik ez dugula egia izanik ere, geure eskuetan dago, ordea oso-osorik geure eskuetan, geure maite-lagunekiko giroa euskalduntzea, eta geure geroagoko seme-alabena euskaraz egitean, nolabait, geuk izan ez genuena euskalduntzea ere, etorkizunerako katean euskal maila berria ezarri.

Eta hori lortzeko sekretua, azken buruan, hizkuntzari norberak ematen dion balioan datza. «Hizkuntza zertarako?» galderari erantzuteko era pertsonalean, «Euskara edozertarako eta, batez ere, barri barrutik sentitzen ditugunak adierazteko» erantzuteak, aldean euskara gauza txiki zein handietarako erabiltzea dakar, hizkuntza besteak geureganatzeko enplegatzea, geure hitz egiteko modua landu, findu, egokitu eta prestatzea. Hitz aproposenak bilatzeak literatura irakurtzera garamatza, hiztegiak bisitatzea, geure berbetaz arduratzera, okerrik eta erdarakadanik ez egiteko interesa izatera azken buruan. Geure nazioaren eta geure hiritar kontzientziaren lehen hizkuntza inportantea zein den erabakitzea.

MAITEARI euskaraz mintzo, maiteari gutunak euskaraz idatzi —inspirazio uneetan poemak— onak zein txarrak, baina geureak idatzi, geure haur, adiskide eta ezagunekin lehendabiziko unetik tratu-loturak euskaraz ezarri: hortxe dago gakoa. Nik ere, euskaraz maiteago.

URTZ

+ LIN TON TAUN

OIARTZUN

MADALENSORO - 1993.eko URRIAK, 2
Larunbata. Gaueko 9etan

Bobesle

Olartzungo Udala

ARGIA

Irekur biharko prentso gaurtik

Kutsa Fundazioa
fundación Kutsa

Antolatzailea

Kultur Promotorea

Laguntzaileak

Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura eta Turismo Departamentua

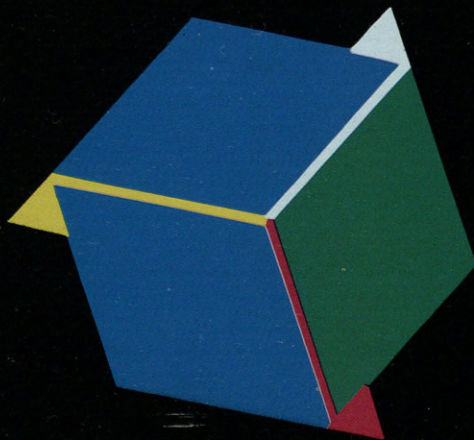

SARRERAK SALGAI:

OIARTZUN: Amasur Taberna, Madalensoro
DONOSTIA: Biletza Azoka, Frudak, Xarban, Muskatte Bengoa
ERRENTERIA: Arkaizta, IRUN: Bertso Hops, Centro Musical Irunez
LESAKA: Zialdo, BAIONA: Zabal Liburutegia

APIKA

GURE INFORMATIKAZ BAI

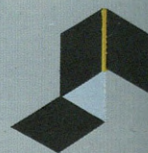
1. Aztertu

2. Instalatu

3. Irakatsi

4. Sustatu

ETENGABE LANTZEN DITU APIKAK

